

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Andrej Bratuž

Dan spomina

Bazovica vsa je v črnino odeta - tako poje goriška pesmica ob močnem in žalostnem vtisu strelav na bazovski gmajni, kjer so pod fašističnimi streli ugasila šitri mlada življenja, prve žrtve upora slovenskega naroda. Bazoviški junaki pa so ostali in ostajajo za vedno svetlo zaznamovani glasniki svobode in demokracije.

Sedemindvajseti januar je dan spomina, posvečen osvoboditvi s strani sovjetske armade jetnikov proslulega nacističnega taborišča v Auschwitzu (danes Oswiecim na Poljskem). Ta dan nam zato nudi veliko možnosti za razmišljanje.

Danes se s to obletnico predvsem obeležuje spomin na uničevalna nemška taborišča, kot so bila Auschwitz, Dachau, Treblinka, Bergen-Belsen in druga, tudi v Avstriji. Pri nas je še zlasti živ spomin na tržaško Rižarno, kjer je bilo sedaj več spominskih svečanosti. V vseh teh krajih smrti je skupno po hudem trpljenju izgubilo življenje več milijonov ljudi. Predvsem so bili to Judje, pa tudi številni pripadniki drugih, zlasti slovanskih narodov, ki jih je Hitlerjeva ideologija imela za manjvredne. Vse to je v svojih delih (zlasti v Nekropoli) zgovorno opisal pisatelj Boris Pahor, ki je bil sam v nemškem lagerju.

Seveda zlasti za Slovence v Italiji velja ob židovskem holokavstu izpostaviti hudo fašistično preganjanje in to v ječah, hudem mučenju, v taboriščih, kot je že v naši deželi znan Gonars, pa še druga po Italiji, ki ostajajo priča tega žalostnega obdobja. In prav Gonarsu je posvetil ciklus pesmi mladi France Balantič, ki je bil tudi tam zaprt, kasneje pa je umrl v plamenih pod komunistično zločinsko roko. Po krutosti izstopa še zlasti tržaški policijski inšpektorat v ulici Bellosguardo, ki še danes s spominsko ploščo priča o nekdanji mučilnici Collottijeve tolpe.

Veliko se je in se še piše o kolektivni krivdi nemškega naroda za vse nacistično preganjanje v sami Nemčiji in drugod po Evropi. Znani nemški eksistencialistični filozof Karel Jaspers je ob tem zapisal, da takrat ni bilo zločina in nečloveškega zatiranja drugih narodov, ki bi ga nacistični režim ne uresničil. To je sicer iskreno priznanje oz. mea culpa s strani uglednega misleca, redke izjeme med nemškimi izobraženci svojega časa. Njegov sodobnik, sorojak in mislec Martin Heidegger pa se je pasivno (če že ne drugače) zadržal do režima.

Nemška država je sicer že pred desetletji izrazila svoje odklonilno stališče in izrekla obsodbo nad nacistično preteklostjo. Živo bosta ostala v spominu zlasti poklon in opravičenje, ki ga je v Varšavi izrekel nekdanji kancler Willy Brandt. S tem je simbolično naredil pravno dejanje na Poljskem, ki je bila prva žrtev Hitlerjevega napada, zaradi česar se je začela druga svetovna vojna.

Kdaj bo nekaj podobnega naredila Italija? Fašizem, o katerem je zgodovinar Nino Valeri zapisal, da je italijanska dedna bolezen, je s svojo uničevalno politiko tudi prizadel mnogo narodov in držav. To ni bila samo kolonialna politika v Afriki z zatiranjem in izkoriščanjem, bila je tudi imperialistična politika na Balkanu z napadi na Jugoslavijo, Grčijo in Albanijo. Izkazala pa se je še zlasti v zatiranju narodnih manjšin, tako zlasti slovenske in hrvaške. Poleg bazoviških junakov so tu še druge znane žrtve, kot Lojze Bratuž, Vladimir Gortan in Pinko Tomažič. Sedaj je sicer predsednik republike Napolitano ob in po obisku v Sloveniji priznal fašistično preganjanje. Italijanska javnost pa vsekakor skoraj ne pozna oz. prizna tega temnega obdobja svoje polpretekle zgodovine...

Svobode bi napil se kot medice - s temi besedami je zahrepenel po svobodi že omenjeni pesnik Balantič in ta misel gotovo lahko verno spremlja tudi naš čas in seveda nas, ki ob večnem in hvaležnem spominu na kalvarijo preteklosti gremo iz sedanjosti svetlejši prihodnosti naproti.

Prostor brez meja

Od Barbane do Triglava

Foto Giancarlo Skarabot

Pogovor

Mojca Terčič o
Skupnosti
družin
Sončnica,
njenih
pobudah in
načrtih

3

Ob stoletnici ZKB

V razstavnih
dvoranih ZKB na
Opčinah so
odprli
numizmatično in
filatelistično
razstavo

11

Po anketi ISTAT

Smo v Italiji vedno bolj revni?

Italijanski osrednji zavod za statistiko ISTAT je objavil podatke o revščini in blaginji v Italiji. Iz analize izhajajo zelo zanimivi podatki, ki prikazujejo, da je v Italiji veliko ljudi revnih in da se le s težavo prebijajo do konca meseca. Anketa se sicer nanaša na dveletje 2004-2005, predstavljeni podatki pa niso nič kaj spodbudni.

Po zbranih podatkih naj bi se kar 14,6% državljanov s težavo prebilo do konca meseca, približno polovica italijanskih družin pa razpolaga mesečno z manj kot 1.900 evri, kar znese letno približno 22.460 evrov na družino. Ugotovili so, da je razpoložljivi dohodek odvisnih delavcev znatno nižji od razpoložljivega dohodka neodvisnih delavcev in

podjetnikov, z najnižjim zneskom pa razpolagajo upokojenci, ki prejmejo v povprečju letno samo 16.008 evrov. Iz analize izhaja veliko neravnovesje med severom in jugom države. Povprečna plača družine, ki živi na jugu Italije, znaša približno 70% povprečne plače družine, ki živi na severu Italije. Zanimivo pa je, da se porazdelitev bogatih in revnih v zadnjih letih ni spremenila in da ima indeks, ki prikazuje razlike med severom in jugom, vedno enako vrednost. Najbogatejši so prebivalci Gornjega Poadižja in Tridenta, ki imajo letno na razpolago 27.000 evrov, na Siciliji pa je povprečna letna plača samo 16.658 evrov. Dalje so vse italijanske družine razdelili v različne skupine glede na let-

ni razpoložljivi dohodek. Ugotovili so, da spada skoraj 50% vseh družin, ki živijo na severu Italije, med bogate družine, ki imajo letno visoke dohodke. Največ bogatih pa je v Bocnu, v Lombardiji in v Emiliji Romagna.

Ekonomsko najbolj šibki so predvsem družine s samo eno plačo, upokojenci, ki živijo sami, družine z več otroki in družine s samo enim izmed staršev. V zadnjih letih pa se pojavlja nova skupina ekonomsko šibkih oseb: to so ločeni očetje, ki morajo nekdanje družinsko stanovanje prepustiti nekdanji ženi in otrokom, istočasno pa morajo del svoje plače odstopiti za preživnino, kar ostane, pa je veliko premalo za plačevanje najemnine in za dostojno življenje. Statistične analize prikažejo določeno stanje, vendar so to še vedno samo povprečni podatki. Kmalu po objavi podatkov o porazdelitvi revščine in boga-

stva v Italiji so objavili podatke o porabah družin. Če primerjamo povprečne prihodke, ki so jih objavili v prvi statistični analizi, in povprečne porabe, ki so jih objavili v drugi statistični analizi, ugotovimo, da v nekaterih deželah že leta porabijo dosti več, kot znaša povprečna plača. Če človek bere obe analizi istočasno, se sprašuje, kako je mogoče, da povprečna družina zasluži letno samo 16.000 evrov, letno pa porabi 20.000 evrov. To pa pomeni, da razpolagajo družine z drugimi dohodki, ki jih statistične analize in davčna uprava ne "vidijo".

Po drugi strani pa dejansko opažamo, da so družine manj bogate kot pred leti. V trgovinah se opaža t. i. sindrom 4. tedna. To pomeni, da se v marketih ob koncu meseca oz. v četrtem tednu meseca močno zmanjšajo nakupi osnovnih živil. Trgovci dalje opažajo, da se nekateri odločajo za manj kakovostno

hrano, saj nimajo denarja, da bi si lahko privoščili kaj dražjega. Izvedenci tudi poročajo, da narašča povpraševanje po potrošnem kreditu. Če pa pogledamo, za kaj so družine najele potrošni kredit, ugotovimo, da so s tem financirale nakup najnovejšega televizorja, ki ga tako lepo oglašujejo po televiziji, ali pa drage počitnice. Problem nastane, ko mora družina odplačevati več potrošnih kreditov istočasno, saj potem zmanjka denarja za vsakdanje nakupe. Po drugi strani pa se ob vsakem večjem ali krajšem mostičku na avtocestah zgrinjajo tisoči avtomobilov, ker gredo vsi nekam na oddih, na smučiščih je vedno več smučarjev, obisk v dragih telovadnicah se je v letih močno povečal. Kritičnemu bralcu se torej poraja vprašanje: smo res bolj revni ali pa samo ne znamo pravilno uporabiti svojih plač?

Mara Petaros

Zaradi padca Prodijeve vlade

Zaskrbljenost v vodstvu Slovenske skupnosti

Slovenska skupnost obžaluje padec Prodijeve vlade, ki je kljub nemajhnim notranjim težavam v poldrugem letu delovanja iskala poti za vsestransko izboljšanje italijanskega družbenega in gospodarskega sistema. Pri tem gre seveda priznati vztrajnost njenega predsednika Romana Prodi, da bi to sedanjo koalicijo ohranil in omogočil nadaljevanje vladnega programa.

Sicer pa Slovenska skupnost želi izpostaviti dejstvo, da je, kljub kratki dobi, tej vladi uspelo uveljaviti nekatere bistvene ukrepe v korist slovenske narodne skupnosti, čeprav je bilo potrebno na to večkrat opozarjati in spodbujati. Pri tem sta gotovo najvažnejši odobritev seznama občin, v katerih se bo izvajal zakon 38/01 za zaščito Slovencev v Italiji, ter obnovitev paritetnega odbora, ki je ključno telo za izvajanje omenjenega zakona. Slovenska skupnost je zaskrbljena nad sedanjim razvojem dogodkov, saj je z odprtjem vlad-

ne krize resno pod vprašajem prisotnost edinega slovenskega predstavnika v Rimu. Narodna stranka Slovencev v Italiji meni, da bi bilo negativno, če bi bile razpisane volitve na podlagi sedanjega državnega volilnega zakona. Da je ta zakon neustrezen in ne uživa odobravanja med državljani, je bilo razvidno že od trenutka njegove odobritve,

Damijan Terpin

predvsem zato ker izključuje vsak možen vpliv volilca na izbiro po-

sancev, saj so preference posameznim kandidatom izključene, izvoljeni pa so tisti, ki jih vse državna vodstva strank postavijo na višja mesta na kandidadni listi.

SSK je prepričana, da je potrebno najprej odobriti nov volilni zakon, kot je bilo sicer predvideno v levsredinskem vladnem programu, ki naj predvideva tudi določbe o zajamčenem zastopstvu za slovensko manjšino. Pri tem SSK pričakuje, da bodo tudi ostale politične skupine, v katerih nastopajo Slovenci, podprle tako rešitev, ki bi omogočila naši manjšini, da ne bo več odvisna od dobre volje te ali one vsedrjavne stranke, saj se je že na zadnjih volitvah dramatično izkazalo, kako malo moči imamo, če nimamo zakonskih določil, ki bi nam zagotovile ali vsaj olajšale izvolitev svojega predstavništva v rimski parlament. Brez tega predstavništva pa sploh ni mogoče pričakovati, da bi se pozitivni trendi za slovensko manjšino v Italiji, ki so bili vzpostavljeni za časa Prodijeve vlade, sploh lahko nadaljevali in tvegamo daljše obdobje zastoj pri izvajanju zaščitnega zakona.

Damijan Terpin
Deželni tajnik SSK

Ob padcu Prodijeve vlade

Razgaljena kriza italijanske družbe

Prodijska levsredinska vlada se je, kot znano, rodila iz izvorno parlamentarno šibkostjo v senatni zbornici, kar je stalno spremljalo njeno celotno delovanje in otežkočalo izvrševanje načrtanega programa. Mnogi niso pričakovali, da bo spravila skozi dva izredno zahtevna in nepopularna finančna proračuna ob stalnem nihanju pičle večine nekaj glasov ob izredno napadalnem nastopanju opozicijskih strank in velikega medijskega pritiska. Stvarni ocenjevalci stanja so dobro vedeli za vse vidne in skrite čeri tako v samih vladnih vrstah kot v glavnih družbenih silah, vključno gospodarskih. Druga značilna šibkost vlade je bila stalna prepirljivost med manjšimi strankami koalicije oziroma med njihovimi voditelji, ki so jo mediji pridno spremljali. Tudi v

skupine iz levsredinske koalicije. To je Prodijsko vlado še dodatno ošibilo v senatu, kjer mu je zaupnico potrdilo 156 senatorjev, za nezaupnico pa se je izjavilo 161 senatorjev. S tem se je tudi formalno sprožila vladna kriza. Predsednik Prodi je še isti dan (24. januarja) odšel na Kvirinale k predsedniku republike Napolitanu in mu vrnil vladni mandat. Predsednik Napolitano

skih razlogov". Vsekakor je ta poteza voditelja UDEUR značilna za njegovo politično preskakovanje iz enega političnega tabora v drugega. Nekateri opazovalci piko pripominjajo, da kar ni z velikimi naporji uspelo Berlusconi (porušiti Prodijsko vlado), je uspelo danes že nekdanjemu ministru Mastelli.

Po drugi strani pa je veliko doslednost pokazal predsednik Prodi, ki je zavrnil vsakršno mešetarjenje za kulisami in se skladno z ustavo predstavil parlamentu za zaupnico. To premočrtnost mu priznavajo tudi njegovi politični nasprotniki.

Tudi zadnje dogajanje v zvezi s sproženjem vladne krize je prist-

Clemente Mastella in Romano Prodi

no ogledalo stanja italijanske družbe in države. Danes vlada v Italiji takšno politično stanje, da najvišje državne institucije ne zmorejo učinkovito delovati. To še posebej velja za zakonodajno oblast (parlament) in izvršno oblast (vlado in javno upravo nasploh). Kritike letijo tudi na račun delo-

vanja sodnikov in sodnega sistema. Po mnenju resnih preučevalcev je temeljni vzrok za sedanje razmere v ugotovitvi, da italijanska družba ne zmore več dohajati sodobnega razvoja na vseh glavnih področjih. To vnaša v človeške in družbene odnose zaskrbljenost glede prihodnosti zlasti v gospodarskem in socialnem pogledu. Ker se ne izvajajo potrebne reforme in ne rešujejo problemi, mnogi ohranjajo ugodnosti rentnega položaja, ljudje pa vedno manj zaupajo v javne institucije, v politiko in politike. Čut za spoštovanje avtoritete se je močno zrahljal. Zato, dokler se opisano stanje ne bi bistveno spremenilo, nobena javna institucija ne bo mogla učinkovito delovati in reševati problemov ljudi.

Alojz Tul

Na nadavnem zasedanju mestne konzulte

Prereševali so razne goriške težave

Konzulta za vprašanja slovenske manjšine je v sredo, 23. januarja, zasedala prvič v letošnjem letu. Na tokratni seji se je predsednik Ivo Cotič dotaknil nekaterih aktualnih tem, ki zadevajo naš prostor in zlasti slovensko manjšino v Gorici. Člani konzulte so soglasno izrazili podporo županu Romoliju glede ohranitve okrožnih svetov v Gorici, ki jo bodo podkrepili z uradnim dopisom deželnemu odborniku za lokalno avtonomijo Francu Iacopu, v katerem bodo navedli tri poglobitve točke – tudi v pričakovanju deželnega zakona, ki bo urejal to vprašanje – v podporo t. i. rajonskim svetom: ohranitev okrožnih svetov

v glavnih pokrajinskih občinah; potreba po ohranitvi teh občinskih organov predvsem v jezikovno in družbeno-kulturno posebnih predelih; možnost ohranitve neposrednih volitev, ki edine zagotavljajo zastopanje interesov skupnosti.

Po obsežni razpravi je bila z veliko večino izglasovana resolucija v podporo uradnemu štirjezičnemu poimenovanju naše Dežele s posebnim statutom, ki jo je sprejel deželni svet FJK v novem deželnem statutu. V omenjenem dokumentu je poudarjen pomen ohranitve poimenovanja v italijanščini, slovenščini, furlanščini in nemščini, ki karakterizira našo deželo in

njeno avtonomijo. Med razpravo so prišle na dan zanimivosti glede oblikovanja besedila deželnega statuta, pri katerem so bili vzeti v poštev celo izvorni dokumenti ustanovne skupščine, na podlagi katerih je bila sestavljena ustava, in iz katerih je razvidno, da gredo zasluge za razglasitev avtonomije naše Dežele ravno prisotnosti slovenske skupnosti na tem ozemlju. Dokument bo konzulta poslala predsedniku Parlamentarne komisije za ustavno vprašanja, ki trenutno preučuje statut, preden gre ta v nadaljnjo obravnavo.

Konzulta je med drugim izbrala svoje predstavnike, ki bodo skupaj s predstavniki pokrajinske konzulte in s predstavniki Komisije za mednarodne odnose Mestne občine Nova Gorica oblikovali tri mešane komisije. Vsak organ (obe konzulte in komisija) bo določil 2 ali 3 predstavnike posameznih komisij, ki bodo obravnavali nekatera skupna vprašanja obeh mestnih stvarnosti: komisija za kulturo, šport in socialo, komisija za prostorska vprašanja in komisija za gospodarske zadeve. Predsednik se je članom konzulte posebej zahvalil za razpoložljivost, saj delo v konzultu in v posameznih komisijah ne predvideva nikakršnih plačil ali vračila stroškov.

Ob koncu seje so se člani dotaknili obnove občinske stavbe v ulici Rocca, kjer bodo delovale slovenske jasli in za katero je dežela namenila prispevek v vrednosti 260.000 evrov, s katerim bosta pokriti dve tretjini celotnih stroškov. Po zaslugi konzulte in dobrega sodelovanja ter prizadevanj občinske odbornice Silvine Romano je na vrsti zadnja načrtovalna faza projekta, rok za zaključek del pa je dežela določila za maj 2010.

Naslednje srečanje konzulte bo 13. februarja. Člani bodo obravnavali vprašanje slovenskih osnovnih šol v Gorici.

Na dnu...

SEDAJ, KO JE VLADI
ODPOVEDAL ŠKAF,
BI VAM RAD POVEDAL,
DA VAM OSTAJA ŠKOF...

...KI VAM SVETUJE
PREDČASNE MOLITVE!

Povejmo na glas

Dogodki potekajo hitro

Hitreje, kot je bilo lahko pričakovati, se odvijajo neprijetni dogodki, ki dokazujejo stanje, v katerem se nahajamo. Potem ko je bilo leto 2007 še obarvano z zmernim optimizmom, je pričetek sedanjega leta presenetil s povsem nasprotnimi kazalci. Priče smo bili pravemu borznemu viharju in izgubi milijard evrov, da ne govorimo o Združenih državah Amerike, kjer je osrednja borza samo v tem mesecu padla za devet odstotkov. Evropa se je v tem vrtnicu, najmočnejšem po 11. septembru 2001, držala razmeroma dobro, čeprav njeni izvedenci govorijo o možnosti ameriške recesije kot o dejstvu, ki ga je treba upoštevati. Recesija je hujši krizni udar in še dosti večji padec vrednosti denarja, Evropa je torej v tem smislu pripravljena, da bi utrpela čim manjšo škodo. Zapletajo se razmere na Bližnjem vzhodu, posledice bližnje proglasitve neodvisnosti Kosova so zavite v meglo negotovosti. V luči vsaj vsega naštetega ljudje bodisi tostran bodisi onstran Atlantika sedanjo situacijo srejevanje v vednost pozorno in tiho. Vsak drugi Američan je mnenja, da se bodo razmere v tekočem letu bistveno poslabšale, sedem Italijanov na deset je pripravljenih na znižanje življenjske ravni. Ob teh ugotovitvah so ljudje mirni, če kdo dela paniko, je to visoka politika, ki je zaskrbljena, - in to je velik paradoks - da ne bi "prizadetih družbenih slojev zajela panika". Mirnost večine ljudi v teh časih je pravzaprav osupljiva in več kot spodbudna. Pričuje

o veliki zrelosti in sposobnosti videti dejstva v vsej njihovi celovitosti. Ta zrelost je toliko bolj hvalevredna za Italijane, ki se zavedajo, da vladna kriza ne obeta nič dobrega. Čeprav skoraj četrtina družin živi v resni finančni stiski in je vse več tistih, ki se s težavo prebijajo do konca meseca, čeprav so plače za deset odstotkov nižje od tistih v Franciji, za dvajset od tistih v Nemčiji in za petindvajset od tistih v Veliki Britaniji, čeprav delo na črno zajema kar tretjino in ekonomija organiziranega kriminala več kot desetino bruto notranjega proizvoda, je vzdušje umirjeno. In to kljub spoznanju, da je prepad med politiko in ljudmi vse večji in naj bi se še povečal. Politika in večina institucij so deležne vse manjšega zaupanja, čeprav so poklicane ravno za to, da bi bile jamstvo za reševanje življenjskih problemov vseh in vsakogar.

Vse splošnejši in vse bolj razširjen je občutek, da se ne dá prav nič storiti, z drugimi besedami odločilno vplivati na potek dogajanj z zaustavitvijo poglabljanja neugodnih razmer. V vsakem primeru pa sedanja zrelost ljudi dokazuje, da ne gre za brezizhodno situacijo. Zmanjševanje materialnih dobrin je sicer izjemno huda preizkušnja, ki jo je vendar mogoče uspešno prestopiti, in sicer z resnično medsebojno solidarnostjo in človečnostjo. Resnična solidarnost je močnejša od katere koli materialnosti, nje se velja oprijeti, v nasprotnem primeru bo v medsebojnih odnosih zavladala neusmiljena krutost.

Janez Povše

Sprejel ju je predsednik Napolitano

Predsednika SKGZ in SSO na Kvirinalu

Predsednika SKGZ Rudi Pavšič in SSO Drago Štoka sta se v spremstvu podtajnika Miloša Budina v četrtek, 24. januarja, na Kvirinalu srečala s predsednikom Republike Italije Giorgiom Napolitanom. Predsedniku republike sta Štoka in Pavšič predstavila splošno stanje slovenske narodne skupnosti v Italiji s posebnim poudarkom na izvajanju zaščitnega zakona in na vlogi, ki jo manjšini (slovenska v FJK in italijanska v Sloveniji) odigravata v čezmejnem sodelovanju in pri razvoju ter krepitvi dobrososedskih odnosov med dvema državama. Predsednika SKGZ in

bi se odločili, da v prvi osebi podprete predlog o podelitvi simboličnega priznanja temu uglednemu predstavniku slovenske narodne skupnosti.

Letos obhajamo 60-letnico proglasitve italijanske ustavne listine, ki neokrnjeno ohranja ves izvorni pomen v vseh nosilnih temeljih, ki jo odlikujejo. Za nami je več kot pol stoletja tudi od podpisa Memoranduma o soglasju, ki je napravljen konec dolgemu povojnemu dogajanju, ki je Trst in FJK takrat zaznamoval s konflikti, napetostjo in negotovostjo. Preveč obremenjujoča je bila dediščina preteklosti, da bi moglo določbe

Mi smo prepričani – in z nami soglašala velik del prebivalstva Furlanije Julijske krajine –, da je treba nujno in čim prej premostiti pojmovanje manjšine kot negativni dejavnik našega časa, ker v novi združeni Evropi, ki je izbrala pot miroljubnega sožitja in največje-ga možnega sodelovanja, smo pravzaprav manjšina vsi. Tega seveda ne smemo uresničevati na škodo identitete malih narodov, njihovih kultur in jezikov in zlasti ne na škodo malih jezikovnih skupnosti, ki predstavljajo resnično bogastvo za našo celino. V tem smislu bi radi dosegli, da bi naša manjšinskost prerasla dosedanj

D. Štoka, M. Budin in G. Napolitano

SSO sta državnemu poglavarju spregovorila tudi o pomenu večkulturnosti in večjezičnosti alpsko-jadranskega prostora, kjer se različne vzhodne in zahodne kulture že od nekdaj naravno srečujejo in vzajemno oplajajo. Objavljamo celoten pozdravni nagovor krovnih organizacij predsedniku Giorgiu Napolitanu.

Spoštovani gospod Predsednik! V imenu krovnih organizacij Slovencev v Italiji, SKGZ in SSO, bi se Vam rada iz srca zahvalila, da ste naju sprejeli danes tu na Kvirinalu v Rimu. Kot italijanska državljana slovenske narodnosti in kot pripadnika narodne manjšine, ki je sestavni del avtonomne dežele Furlanije Julijske krajine, vidiva v Vas najvišjega garanta Italije, spoštljive do ustavne zakonitosti in specifičnih zakonov, ki iz nje izhajajo in jamčijo pravice manjšinskih jezikov in njihovih kultur. Zgodovina je postavila Slovence v Italijo pred hude preizkušnje, saj smo bili priča zelo težkim obdobjem – med temi še posebej dvajsetletna fašistična diktatura – in so nas prizadela preganjanja in množični poboji. Kljub temu nismo nikdar opustili trdne zaveronosti in prizadevanja za ohranjanje lastne identitete, lastnega jezika, kulture in socialnih pravic. Za vse to smo tudi plačali velik davek na oltarju boja za svobodo in demokracijo. V tem smislu bi se rada le na kratko zaustavila pri tragični usodi Lojzeta Bratuža, družinskega očeta in kulturnika, ki so ga nedolžnega preganjali, mučili in umorili tisti čas dejansko že institucionalizirani fašistični škvadrasti. Zelo bi Vam bila hvaležna, gospod Predsednik, ko

Listine o soglasju takoj zadušiti zamere in revanšistične želje ter sprožiti novo obdobje strpnosti in sožitja. Vendar pa so prav rešitve predvidene v Listini preprečile nastajanje novih pregrad in so, čeprav s težavo, odprle pot novemu stvarnemu sosedstvu med Italijo in Jugoslavijo ter gospodarskim, političnim in kulturnim izmenjavam, prebivalstvu pa omogočile prosto prehajanje meje, ki se je sprostila okov hladne vojne. Minulega decembra smo praznovali padec schengenske meje med Italijo in Slovenijo, ki je nedvomno odprl novo poglavje v nadvse pozitivnih tako institucionalnih kot čisto človeških odnosih na ob-

pomen in dobila novo vlogo v odnosih na eni strani med Državo in Deželo, ki utemeljuje svojo posebnost tudi na prisotnosti Slovencev, na drugi pa med Deželo in Republiko Slovenijo. Naš namen in naš cilj je dati FJK in njenemu zaledju nove funkcije in naloge, primerne njeni zgodovini, zemljepisnemu položaju ter intelektualnim in gospodarskim sposobnostim. Skupna pripadnost Evropski zvezi in posledična premostitev ne samo geografskih meja nam nudita nove možnosti sodelovanja in integriranja, ki se že izvajajo, tudi z italijansko manjšino v Sloveniji in na Hrvaškem.

Če hočemo uresničiti te načrte, moramo seveda razpolagati s podporo javnih ustanov in primernimi zakonodajnimi instrumenti, v prvi vrsti z zaščitnim zakonom za slovensko manjšino v Furlaniji Julijski krajini (št. 38/2001) in z okvirnim zakonom o zaščiti jezikovnih zgodovinskih manjšin (št. 482/1999).

Zahvaljujemo se Vam, da ste uresničevanje zaščitnega zakona septembra lani podprli s podpisom dekreta, ki je določil območje zaščitnih občin. Zakona predstavljata dragocena instrumenta, ki slovenski narodni skupnosti omogočata ne le preživetje, temveč tudi rast in razvoj. Ponovno se Vam zahvaljujemo za to srečanje in Vam voščimo, da bi svoje visoko poslanstvo še naprej izvajali pri dobrem zdravju in v za-vesti, da Vas podpirajo in so z Vami vsi italijanski državljani ne glede na narodno, jezikovno ali kulturno pripadnost.

Predsednik SKGZ, Rudi Pavšič
Predsednik SSO, odv. Drago Štoka

M. Budin in G. Napolitano

močju, ki je bilo v preteklosti zelo nemirno. Zgodovina torej daje deželi Furlaniji Julijski krajini veliko priložnost za vsestransko rast, blagostanje in prijateljstvo med bližnjima državama in bližnjima narodoma. V vse večjem in svobodnejšem svetu pa moramo tudi v nas samih najti modrost in moč, da uresničimo veliki načrt, ki nam ga zgodovina ponuja kot skupno prihodnost. Odnosi med Italijo in Slovenijo so danes na odlični ravni, kar potrjujejo obe strani. Tudi Vaš nedavni obisk v Ljubljani potrjuje prijateljski vzdušje in sodelovanje, ki označuje odnose med dvema sosednjima in prijateljskima državama. Gospod Predsednik!

POGOVOR Mojca Terčič

“Odprti smo, želimo si novih poznanstev in znanj!”

Mojca Terčič je predsednica Sončnice, skupnosti družin na Goriškem, ki že vrsto let prireja družinje krščansko mislečih družin in zanje tudi odlična predavanja strokovnjakov. Nobena skrivnost ni, da je družina danes v krizi in tudi krščanske družine se soočajo s težavami, ki gredo od odnosov med zakoncem do vzgoje otrok, če ekonomske težave tokrat odmisli-mo. Z Mojco Terčič smo se na našem uredništvu pogovorili pred začetkom novega niza predavanj, ki jih bo Sončnica priredila letos. Predavanja so vedno bila izjemno odmevna, v Gorici pa so privabljala vedno tudi veliko staršev iz Slovenije. Zaprošili smo jo, naj nam najprej predstavi Sončnico.

Skupnost družin Sončnica združuje predvsem družine iz zamejskega prostora in kot predsednica, ki vodim skupnost že tretje leto, lahko povem, da skušamo vlagati največ naših moči v organizacijo predavanj, ki se bodo začela letos 12. februarja. Predavanja so namenjena staršem in družinam, saj skušamo vabiti predvsem take strokovnjake, ki nam lahko dajo jasne odgovore in so nam v pomoč pri vzgoji otrok, a tudi pri odnosih med možem in ženo. Letos bosta med nami ponovno Katerina in Tomaž Erzar, to sta zakonca, ki sta nas lansko leto navdušila in smo ju povabili ponovno, predvsem zato, ker sta res sveže osvetli-la marsikatero stvar, ki je lastna vsem družinam današnjih dni. Letos bosta 26. februarja govorila na temo Ljubezen do sebe, tebe. Zakonca delujeta pri frančiškanih v Ljubljani, sodelujeta s patronom Gostecnikom. Meseca novembra sta s sodelavci dobila nagrado slovenskega ministrstva za družino za inovativne pristope k reševanju problemov v družini. Izvedenca sta v psihoterapiji, poučujeta na ljubljanski univerzi, sta odlična poznavalca težav v družinah, bila sta že gosta na Dragi, sta tudi mlada zakonca, ki lahko iz lastne izkušnje povesta marsikaj. V frančiškanski skupnosti delujeta že dolgo. Jezuit, pater Lojze Markelj, bo 19. februarja predaval na temo Ali je možno dandanes v družini še živeti po veri? Njega smo si zelo želeli, ker je duhovnik in se v Sloveniji posveča duhovnemu vodstvu družin, vodi veliko duhovnih vaj za zakonce in družine ter veliko misijonov. Pri nas je že bil v Steverjanu, saj ima g. Lazar dobre stike z njim. 12. februarja bo predaval vsem nam znani zdravnik dr. Viljem Ščuka iz bližnje Nove Gorice. Stare modrosti-sodobna vzgoja je naslov njegovega predavanja, gotovo bo zanimivo.

Doroteja Lešnik Mugnaioni pa bo govorila 4. marca o nasilju v družini. Vemo, da boste tudi letos imeli občni zbor. Ja, letošnji občni zbor bo v torek, 29. januarja, ob 20. uri, in to v Močnikovi dvorani zraven cerkve sv. Ivana v Gorici, kjer so po navadi tudi vsa predavanja. Vabljeni vsi, ki bi radi sodelovali pri Skupnosti družin Sončnica. Kako usklajujete načrtovanje in delovanje? Enkrat na mesec se sestanemo na seji. Sedaj načrtujemo izlet, tokrat

bi radi šli v Istro na Materinski dan, 9. marca. Želeli smo si tudi ogledati veličasten mozaik v cerkvi na Markovcu nad Koprom. Za dan družine pa, ki bo letos drugo nedeljo v mesecu maju, pa bi se

maga.

Ste kdaj pomislili, da bi odprli svetovalnico za starše, otroke v težavah?

Da, razmišljali smo o tem. Najprej bi začeli počasi, enkrat na mesec bi imeli svetovalnico, zdravnike in psihoterapevte. To smo mislili narediti v povezavi z Mladinskim domom.

Vaša predavanja so izjemno dobro obiskana.

Res je, sprašujemo pa se, zakaj je velika večina ljudi, ki prihajajo na naša predavanja iz Nove Gorice, Šempetra in od drugod iz Slovenije. Še to naj povem, da so bila veliko bolj obiskana tista predavanja, ki so govorila o vzgoji otrok, kot pa tista, kjer se je govorilo o odnosu med možem in ženo. Zanimivo je tudi to, da prihaja več ljudi na predavanja kot na naše izlete, naša srečevanja, kar si razlagamo z dejanskim stanjem družin danes, ko hočejo biti člani

družine vsaj ob koncu tedna skupaj in biti takrat zares družina, ko pa vemo, da je večina družin danes med tednom, še posebno tam, kjer so starši zaposleni, razdeljenih. Tisti, ki hodimo na izlete, pa se vračamo domov vedno veseli in obogateni, ker se med seboj pomenimo, skupaj rešujemo tudi kake skupne težave in smo vsakega na izletu veseli!

Družina kot osnovna celica družbenega življenja je danes v veliki krizi; ločitve, nasilje v družini, otroci, ki odrasčajo samo z mamo ali očetom, in še bi lahko naštevali. Kaj lahko ponudi Sončnica, kako lahko pomagate ljudem, ki so v stiski?

Prav lani sem se o tem pogovarjala s Tomažem Erzarjem, ki je velik izvedenec; oni so v veliko pomoč možem in ženam, ki so na tem, da se ločijo. Oni pomagajo zelo konkretno. Njihova svetovalnica je uspešna, veliko se pogovarjajo s posamezniki, jim pomagajo. Povedala sem mu, da pri nas takih svetovalnic nimamo, vsaj Slovenci ne. Ne moreš biti amater pri tem, stvari je potrebno poznati, biti moraš pripravljen in obenem izveden, sposoben, da lahko pomagaš, kajti ločitve in drugi družinski problemi niso enostavno rešljiva stvar. Tomaž mi je povedal, da bi oni bili pripravljeni pomagati. Težava je v tem, da so oni v Ljubljani. Preučujemo možnosti, da bi tudi pri nas uredili neko svetovalnico za starše v težavah. Vemo, da pri nas obstajajo neke vrste svetovalnice, a niso dovolj učinkovite.

Kako se vam lahko nekdo približa? Ste dovolj odprti, da sprejmete tudi ljudi, ki se ne prepoznajo v krščanskih vrednotah?

Mene zelo žalosti dejstvo, da se pri nas včasih govori o Sončnici kot o zaprti skupnosti, ker smo na naše prireditve vedno vabili vse, pa naj gre za naša predavanja ali za izlete. Vsakdo je dobrodošel! Vabimo vse, saj imamo vsi starši sorodne težave!

Precej uspeha je imel psiholog Bogdan Žorž, letos pa ne bo predaval.

Res je, letos ne bo predaval Žorž. Vse tiste, ki bi pa radi stopili v stik z njim, vabim, da se oglasijo pri nas in jim damo naslov, saj rad pomaga in dobro pomaga. Z njim imamo odlične stike, ker rad po-

Foto DPD

Dejansko bi lahko rekli, da Sončnica s svojimi predavanji nudi neki brezplačen servis družinam, ki ga druge ne najdejo, tudi zato je obisk tako dober.

Res je, saj takih predavanj ni prav veliko, izlete pa prirejajo tudi drugi in je najbrž tudi zato manjši obisk na naših izletih.

Zakaj ne povabite predavateljev iz našega prostora?

Imeli smo že dr. Simona Špacapan, onkologa, sicer pa iščemo nova imena in izvedence.

Odnos Trst-Gorica?

Imamo veliko poslušalcev, ki prihajajo na naša predavanja iz Trsta; lansko leto smo imeli na Tržaškem srečanje s sorodnimi družinami, vem pa, da se tudi na Tržaškem premika na bolje.

Gospod Marjan Markežič, ki je župnik pri sv. Ivanu, vam pomaga?

Zelo, on nas spodbuja, naj nadaljujemo, nam veliko pomaga v vseh smislih, tudi sicer je največ družin prav iz župnije sv. Ivana. Lahko pa rečem, da imajo vsi naši duhovniki velik posluh za naše delo in vedno napovejo naša predavanja, zares nam pomagajo! Prepričana sem, da vsi tisti, ki hočejo priti med nas in na predavanja, lahko iz sredstev obveščanja ali pa pri naših izvedo za nas. Res pa je, da vsi ne morejo priti, dejstvo je, da se danes družine po navadi zbirajo doma samo zvečer in nekateri, ki bi radi prišli na predavanja, ne morejo, ker nimajo varstva za otroke, drugi so utrujeni. To razumem, ker imam tudi sama družino in vem, kako je pri nas doma! Želimo pa si navezati nove stike. Tako pri nas kot v Sloveniji in na delni ravni deluje Forum za družine in z njimi se bomo skušali še tesneje povezati.

Danijel Devetak
Jurij Paljak

Prejšnji teden v Vatikanu

Papež sprejel slovenske škofo na obisku ad limina

Slovenski škofo, ki so se od ponedeljka, 21. januarja, mudili na obisku ad limina apostolorum v Rimu, so se v četrtek, 24. januarja, udeležili zasebne avdienci pri papežu Benediktu XVI., so sporočili s Slovenske škofovske konference. Svetega očeta, ki je v pogovoru pokazal, da je dobro seznanjen z razmerami v Sloveniji, so med drugim ponovno povabili na pastoralni obisk.

Papež je najprej sprejel štiri škofo ordinarije, ljubljanskega nadškofa in metropolita Alojza Urana, mariborskega nadškofa Franca Krambergerja, koprškega škofa Metoda Piriha in novomeškega škofa Andreja Glavana, nato pa še preostale škofo s pomožnimi škofi in spremeljvalci, slovenskimi duhovniki.

Nadškof Uran je papežu povedal, da se škofo zavedajo pomembnosti trenutka, da se lahko kot pastirji Cerkve na Slovenskem na

grobvih apostolov srečajo z vrhovnim poglavarjem Cerkve. Poudaril je, da je bila velikega pomena ustanovitev treh novih škofij in nove metropolije, ki omogočajo tesnejši in bolj osebni stik škofa z duhovniki in verniki. Omenil je tudi plenarni zbor Cerkve na Slovenskem (1997-2000) in izvajanje njegovih sklepov.

Slovence s papežev rodo deželo Bavarsko povezujejo skupne korenine misijonarskega delovanja od 8. stoletja dalje, je še dejal nadškof Uran, ki je papeža ponovno povabil na pastoralni obisk v Slovenijo in mu podaril izvod knjige Biblia Slavica.

Benedikt XVI., ki je med pogovorom s škofi pokazal, da je dobro seznanjen tako z družbenimi razmerami kot tudi z življenjem Cerkve v Sloveniji, je vsakega škofa posebej spodbudil k zaupanju in spomnil, da po molitvi in žrtvi prihaja tudi božji blagoslov, so še

sporočili s ŠSK.

Škofo so danes obiskali tudi kongregacijo za bogoslužje in disciplino zakramentov, kjer jih je sprejel prefekt kardinal Francis Arinze. Nadškof Kramberger je ob tem predstavil zakramentalno življenje v Cerkvi na Slovenskem, ki je v zadnjih letih posvečala posebno skrb zakramentom uvajanja v krščanstvo - krstu, birmi in evharistiji.

Pojasnil je, da na Slovenskem raste število odraslih katehumenov, ki se za krščanstvo zavestno odločijo pozneje. Opazno se zmanjšuje število mladih parov, ki sklenejo zakrament zakona, po drugi strani pa narašča število raznolikih kakovostnih priprav na zakon, kar pomeni, da so pari, ki se cerkveno poročijo, na zakonsko življenje temeljiteje pripravljeni kot v preteklosti.

Na Slovenskem se število duhovnih poklicev zmanjšuje in ne zahteva za opravljanje poslanstva

Cerkve, Slovenija pa se - podobno kot sosednje in druge primerljive države - srečuje z relativizmom in izgubo temeljnih vrednot, je menil škof Kramberger. Kardinal Arinze je škofo spodbudil k temeljitji pripravi na zakramente in poudaril, da sta skrbno pripravljeno bogoslužje in aktivna udeležba

pri njem najboljši katezezi.

Po popoldanski maši v papeški baziliki Marije Snežne so slovenski škofo obiskali še papeški kolegij Russicum in papeški kolegij Germanik, kjer živijo ali študirajo slovenski bogoslovci in duhovniki. V petek, 25. januarja, so obiskali kongregacijo za katoliško vzgojo

in papeški svet za sredstva družbenega obveščanja, papež pa je na zasebni avdienci sprejel še celjskega škofa Antona Stresa in murskosoboškega škofa Marjana Turnška. Popoldne so darovali mašo v papeški baziliki sv. Janeza v Lateranu. Obisk so sklenili v soboto.

STA

Pastirsko pismo slovenskih škofov za postni čas 2008

Družina nosilka življenja in vrednot - 1. Zakon temeljna skupnost

Dragi bratje in sestre! Družina je temeljna celica družbe. V tem zavedanju škofo spodbujamo pastoralne delavce, vernike in ljudi dobre volje, da se v pastoralnem letu družine skupaj zavzamemo za prenovu družine in utrditev njenih temeljev.

V prvem delu pastirskega pisma bomo spregovorili o zakonu kot naravni skupnosti in zakramentalni zvezi, v drugem pa o družini in njenih konkretnih stiskah ter o znamenjih upanja.

1. Zakon - prva naravna skupnost

"Razsvetljena z lučjo svetopisemskega sporočila ima Cerkev družino za prvo naravno skupnost, nosilko lastnih in izvirnih pravic, ter jo stavi v središče družbenega življenja. Družina namreč, ki se poraja iz pristne življenjske skupnosti in zakonske ljubezni, utemeljene na zakonski zvezi moškega in ženske, je prvotni prostor medsebojnih odnosov, prva in življenjska celica družbe; družina je božanska ustanova, ki je temelj življenja ljudi, pravzor vsake družbene ureditve." (Kompendij družbenega nauka Cerkve, 211).

Zakonska zveza, ki vključuje

brezpogojno podaritev partnerjev drug drugemu v sreči in nesreči, v zdravju in boleznih za vse življenje, je vrednota in "naravni zakon". Bog je s stvarjenjem človeka ustanovil

Ljudje različnih verstev in kultur so že od nekdaj zakonski zvezi pripisovali svet, verski in "odrešenijski" značaj, kar pomeni, da je bil cilj zakona ne le posredovanje življenja, ampak tudi

zakonsko zvezo in jo obdaril z blagoslovom, "ki edinega ni uničila ne kazni za izvirni greh ne sodba ob vesoljnem potopu" (Rimski obrednik, Sveti zakon, Ljubljana 2005, 30, 44).

blagor zakoncev in dopolnjevanje moškega in ženske. Kristus je naravno zakonsko zvezo med krščenioma povzdignil v zakrament, vendar Cerkev spoštuje tudi urejene zakonske zveze v dru-

gih verstvih in kulturah, ki so v skladu z njihovo tradicijo. Čeprav je za krščene edini veljavni zakon zakramentalna zakonska zveza, civilno poročenih zakoncev Cerkev ne enači s svobodnimi zvezami (CD 16, 80-82).

2. Zakon je zakrament

Bog je v Novi zavezi na pomen družine pokazal s tem, da se je Božji Sin rodil in odrasel v njej, Jezus Kristus pa je zakon povzdignil v zakrament. Mož in žena v zakonu prejemata milost ljubezni, moči in razsvetljenja. Čeprav vsaka zakonska zveza, sklenjena z veljavnimi pravili določene skupnosti, daje zakoncem trdnost, pa vsak zakon ni zakrament v krščanskem pomenu besede. Zakrament sv. zakona fant in dekle, ki se z nepreklicno privolitvijo drug drugemu izročita in drug drugega sprejemata. Tako pred Cerkvijo in družbo nastane trdna vez, ki je kot trajna in nerazvezna skupnost deležna Božjega blagoslova in zakona posvečuje in odrešuje. Vstali Kristus spremlja zakonski par od sklenitve zakonske zveze

vse do smrti enega izmed njiju.

3. Družina je najboljša okolje za vzgojo otrok

Družina je bila v zgodovini človeštva nosilka in posredovalka človeških in krščanskih vrednot.

"Zdravje osebe in človeške ter krščanske družbe je povezano z uspevanjem zakonske in družinske skupnosti" (CD 47, 1).

"Družina ima pomembno in središčno vlogo v življenju osebe. V tej zibelki življenja in ljubezni se človek rojeva in raste. Ko se rodi otrok, je družbi zaupen dar nove osebe, ki je »iz svoje notranjosti poklicana k občestvu z drugimi in k dajanju drugim.« (Kompendij družbenega nauka Cerkve, 212). Otrok potrebuje starša, ki se kljub pomanjkljivostim ljubita, saj otrok poleg materine in očetove brezpogojne ljubezni hrepeni tudi po varnosti, ki jo zagotavlja njun zakonski odnos. Otrok potrebuje družino, torej skupnost staršev, bratov in sester, ki predstavlja privilegiran kraj za izkušnjo ljubezni in vere. Družina je primarno vzgojno okolje, v katerem starši prvi posredujejo verske vrednote. Družinska skupnost je v svojem temelju "šola za bogatitev človečnosti" (CS 52, 1).

4. Družina - zibelka življenja

Človeško življenje je največja vrednota, zato si vprašanje posredovanja življenja zasluži vso pozornost. Nizka rodnost je izziv za večino evropskih držav. Z žalostjo ugotavljamo, da je rodnost v Sloveniji kljub prizadevanjem za večjo nataliteto najnižja v Evropski uniji. Zaskrbljujoč je podatek, da je za obnavljanje prebivalstva letno 12.000 rojstev premalo. Znamenje upanja predstavljajo podatki Statističnega urada Re-

publike Slovenije, po katerih od leta 2004 število rojstev narašča. Razlogi za nizko rodnost so duhovne in materialne narave. Izguba vrednot, egoizem, potrošništvo, razveze, strah pred odgovornostjo ter premajhna volja do življenja so posledica šibke vernosti in spremenjenih družbenih razmer. Kjer je vera, je najti več velikodušne odprtosti za novo življenje.

Današnja Božja beseda nas opogumlja, rekoč: "Ljudstvo, ki je hodilo v temi, je zagledalo veliko luč, nad prebivalci v deželi smrtnih senc je zasijala svetloba." (Iz 9,1) Zaupamo, da se bo nataliteta ob moralni in duhovni podpori Cerkve ter ustreznih zakonodaj povečevala, saj smo za preživetje naroda vsi odgovorni.

Ko govorimo o odgovornem starševstvu, se zavedamo, da nimajo vsi starši enakih pogojev in darov za vzgojo. Izkušnje kažejo, da se za več otrok odločajo zakonski pari, ki so tesneje povezani s Cerkvijo. V osebnem duhovnem življenju, skupinah ali gibanjih dobivajo oporo za darovanje in sprejemanje novega življenja.

Cerkev se zaveda bolečine mnogih neplodnih parov, ki potrebujejo naše razumevanje, podporo in spoštovanje.

Narod je srečen in uspešen, če ima zdrave družine, ki so odprte za življenje in odgovorno vzgajajo svoje otroke. Lepo vas pozdravljamo in vas blagoslovljamo.

Vaši škofo

4. NAVADNA NEDELJA

Sof 2,3; 12-13; Ps 146; 1 Kor 1,26-31; Mt 5,1-12

Jezus je začel svoje delovanje v Galileji. Galileja leži na severu Palestine. Proti jugu se nahaja Samarija ter na jugu Judeja z Jeruzalemom. V Galilejo je Jezus prišel po aretaciji Janeza Krstnika. Naselil se je v Nazaretu, nato v Kafarnaumu.

K sebi je poklical najprej dva brata, Simona (Petra) in Andreja ter brata Jakoba in Janeza. Pozneje se mu je pridružil še osem, ki so se imenovali apostoli.

Jezus je v Galileji pridigal - oznanjal nebeško kraljestvo ter ozdravil od bolezni. Poslušale so ga velike množice ljudi. Pritegnili so jih njegovo oznanjevanje z oblastjo (Mt 7,29), ozdravljenja od najrazličnejših bolezni in osvoboditev od demonov. Novo zavezo vnese kot požlahtnitvenje Stare zaveze z novim duhom, ki poveže v enost in edinost ali skupnost s samim Bogom. Teženje po svetosti ni namreč skrb sa-

mo za nekatere, marveč je za vse ljudi, zato ker je dar in obenem zavzetost; je naloga za vsakega poedinega človeka. Govor o kraljestvu je namenjen vsem Jezusovim učencem in apostolom. Slednjim je naložil nalogo takole: "Dana mi je vsa oblast v nebesih in na zemlji. Pojdite torej in naredite vse narode za moje učence. Krščajte jih v imenu Očeta in Sina in Svetega Duha in učite jih izpolnjevati vse, karkoli sem vam zapovedal" (Mt 28,18-20).

Blagri poudarjajo ljubezen Boga do ponižnih in ponižanih, do ubogih, žalostnih, do lačnih. Teh je nebeško kraljestvo. Kakor je Mojzes šel na goro, da je prejel iz Božje roke zapovedi, tako zdaj gre Jezus na goro molit, nakar izbere apostole. Potem se spusti dol ter izreče blage. Prvi blagor ne sloni toliko na socialnem vidiku, marveč na veri in zaupanju v Boga. Jezus se obrača na ljudi, ki so v prednikih veliko pretrpeli, kot npr. v Babilonski sužnosti, a so računali na Božjo moč in pomoč samo od Boga. Drugi blagor pripada žalostnim. Že Izaija navaja, da rešenje prihaja od Boga (Iz 64,1-3). Niso pa tu mišljeni žalostni zaradi nesreč in podobnega, marveč taki, ki jih stiskajo zaradi

Jezusa, zaradi vere. Žalostni so predvsem zaradi svojih grehov. Blagruje krotke, ker so podobni njemu, ki je krotek in iz srca ponižen.

Luka v blagru lačnih misli na pomanjkanje hrane, Matej pa izrecno pove, da misli na lačne in žejne pravice. Blagor se nanaša na krotke, pobožne, ki pričakujejo vse od Boga. Pričakujejo rešitev v Božjem kraljestvu, ki prihaja.

Jezusov učenec je potrpežljiv, vztrajen v dobrem in usmiljen. Zavzema se za medsebojno razumevanje, za mir. Veruje, da Bog pripravlja kraljestvo ljubezni in miru po apostolih ter učencih.

Peti blagor izraža bistveno zahtevo kraljestva, t. j. usmiljenje. Učenec posnema usmiljenega Očeta, ki odpušča.

Šesti blagor poveličuje iskrenost in čistost srca, ki odseva Božjo dobroto. Toda Bog jo daje preprostim, ponižnim in odkritosrčnim, kajti ti ustvarjajo mir.

Po sedmem blagru se zagotavlja človekoljubnost, ki sodeluje z Bogom pri delu za mir, saj je Jezus "knez miru" (Iz 9,6). Zato je mir Božji

dar.

Osmi blagor vnaprej govori o preganjanju Jezusovih učencev. Sovražili jih bodo. V tem bodo podobni Mesiji, ki je vse to pretrpel. Tudi druge preroke so že v Stari zavezi preganjali in pobijali, in sicer brez razloga (gl. vse po Poppi, n. d., 42-48).

Jezusovo darovanje v templju ali Svečnica (2.2.) razsvetljuje trpljenje, a tudi vstajenje našega Gospoda. Vsekakor s Pepelnico poudarja resnost naše odločitve za Boga. Postni čas, ki je pred vrati, nam govori, da post in zdržek od mesa ter miloščina ali denar ubogim ustvarjajo mir, solidarnost, veselje in veliko upanje, da pripadamo nebeškemu kraljestvu. Tudi prerok Sofonija nas poziva v prvem berilu k spreobrnjenju s ponižnostjo in pravičnostjo.

Psalm pa gradi vse na Bogu: "Blagor mu, komur je Bog Jakobov v pomoč in je njegovo upanje v Gospodu, njegovem Bogu" (Ps 146,5).

Pismo Korinčanom piše, da Bog ceni tisto, kar je v očeh sveta noro, slabotno, neplemenito, zaničevano, nebivajoče (1 Kor 26-31).

GORICA Msgr. Janez Gril o verskem tisku na Slovenskem danes

Izzivi verskega tiska v času digitalnih medijev

Bogate vsebine verskega tiska, ki je na Slovenskem danes zelo obilen, prepogosto ostajajo "skriti zaklad", ker moderni mediji vplivajo na nas tako, da drugače beremo kot nekoč. Zato je pomembno, da delavci pri sredstvih množičnega obveščanja razmislimo, načrtujemo in ureničujemo nove načine posredovanja dobrih vsebin. To je med drugim povedal direktor Družine Janez Gril, gost večernega srečanja, ki ga je naša Zadruga Goriška Mohorjeva priredila v torek, 22. januarja, v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici ob mesecu verskega tiska.

Znanega urednika največjega slovenskega verskega tednika in eno vidnejših osebnosti slovenske Cerkve je naš urednik Jurij Paljki uvedel z iskreno hvaležnostjo, ker je zadnji trenutek sprejel vabilo in prišel v našo sredo namesto odgovornega urednika Franca Petriča, ki mu je umrl stric. Gril izhaja iz slovite vipavske kovnice, iz semenišča, kjer se je naučil prešerne primorske, je povedal Paljki. Družina pokriva ves slovenski narod, je vseslovenski medij, saj daje pozornost tudi zamejcem in izseljencem, je dodal. Sploh pa je zanimivo, da se izseljenci ohranjajo kot Slovenci prav tam, kjer ostajajo povezani s Cerkvijo. Da bi - žal maloštevilni - navzoči imeli jasnejšo sliko o sedanjih razsežnostih verskega tiska na Slovenskem, je Gril povedal, da je Družina začela izhajati leta 1952; v vseh teh letih se je krepko razvila. Do leta

1991 je izhajala na osmih straneh, sedaj pa jih ima 32. "Po obsegu se širi, po naročnikih pa pada." Trenutno je nanjo naročenih dvajset tisoč Slovencev, medtem ko je bilo leta 1973 kar 125 tisoč naročnikov. Prostora, ki ga je nekdaj imela Družina, so se polastili novi mediji, pa tudi duhovniki so se očitno naveličali svoje poverljive službe, je ugotovil Gril. Najbolj bran slovenski mesečnik ostaja Ognjišče, ki je tudi izgubilo veliko naročnikov. Med otroškimi mesečniki je omenil Mavrico in Pastirčka. Veliko je revij, ki jih izdaja Družina ali druge založbe oz. redovniške družbe, duhovna gibanja ali druge ustanove. Med temi so Božje okolje (duhovnost), Beseda med nami (meditacije), Mladika, Prijatelj (za bolne, ostarele in invalide), Misijonska obzorja, Vzgoja, Naša kateheza, Sončna pesem, Ministrant, Naša luč (izseljenci), Communio (teologija), Bogoslovni vestnik, Cerkve v sedanjem svetu, Oz-

nanjevalec (pridigarški osnutki), Tretji dan, Zvon itd. Največja slovenska katoliška založba je Družina, peta po številu izdaj in denarja v Sloveniji. Če bi se zgodil čudež, da bi se združile Goriška, Celjska in Celovška Mohorjeva, bi to postala prva katoliška založba, je dodal gost iz Ljubljane. Skratka: na Slovenskem letno izhaja okrog 300 naslovov knjig s podobnimi verskimi vsebinami. Po osamosvojitvi matične domovine, in ne prej, so po takih besedilih začele segati tudi druge, večje slovenske založbe. Danes je torej problem ta, da je ponudba prevelika, povpraševanje pa premajhno. "Ljudje imajo omare, polne neprebranih knjig!" Kultura branja se je namreč spremenila: "Tistih, ki še beremo, nas je manj in bomo manj". Novi bralec ne bere več romanov na dušek, ne uživa ob branju. Ko ima v rokah časnik, preleti naslove, pogleda slike in površno kaj prebere tu pa tam. Ne bere za duhovno potrebno, ampak za razvedri-

lo. Zato plehka ponudba gre bolj v promet kot zahtevno branje. Modernim načinom življenja in branja smo bolj ali manj podvrženi vsi. "To pa zahteva od nas drugačen način pisanja," in sicer: krajše članke, večje slike, provokativne naslove, zanke v prvih treh vrsticah članka, da bralec, ki danes raje bere zgodbe kot pa klasične analize, zadržimo pri branju. Mi, ki pišemo, moramo pisati privlačne, sočne, kratke in jasne zgodbe, je sklenil Gril. Gotovo bodo v prihodnje prevladali drugi mediji, "100% pa sem prepričan, da tisk ne bo propadel". V razpravi-pogovoru so se navzoči dotaknili različnih zanimivih vprašanj. Družina se je v zadnjih letih močno razvila tudi na spletu, saj njen portal (družina.si) ponuja članke, informativni center ICD, naročanje knjig, uspešno turistično agencijo TRUD, blog-klepetalnico itd. Obstaja tudi učinkovit Družinin multimedijski portal, dostopen prek prenosnega telefona, ki ponuja urnike maš po vsej Sloveniji, informacije o godovih, napovednik, temo meseca, molitve, duhovne utripe, kvize itd. Govor je bil tudi o katoliškem tedniku ali televiziji, o grenki izkušnji v 90. letih, ko "smo bili idealisti s patriotskimi čustvi". Za eno ali drugo je potrebnih ogromno sredstev, denarja, enako mislečih ljudi in izkušenj. Sicer pa se bo na področju televizije zadeva v nekaj letih korenito spremenila, je dejal predavatelj; prepričan je namreč, da bo digitalna tv povzročila pravo revolucijo. Nadalje z optimizmom gleda v prihodnost, ki je vedno bolj v rokah laikov; že sedaj sta na 48 zaposlenih samo dva duhovnika. Sam Gril zapušča svoje mesto: "Iščemo novega direktorja. Ta bo laik!" DD

GORICA Maša za časnike in tiskarje

Sv. Frančišek Saleški poziva tudi k molku

Časnikarji imajo veliko odgovornost, saj vplivajo na etično delovanje ljudi in institucij. To je med drugim povedal goriški nadškof msgr. Dino De Antoni v petek, 25. januarja, v kapeli duhovniškega doma v ul. Seminario pri večerni maši ob praznovanju zavetnika časnikarjev, pisateljev in tiskarjev. Sv. Frančišek Saleškega sicer slavimo 24. januarja; ker na ta dan letos nadškofa ni bilo v Gorici, je želel zbrati okrog sebe goriške časnikarje dan kasneje, na praznik Pavlovega spreobrnjenja. Tudi ta, je rekel, je bil velik oznanjevalec evangelija, pravzaprav prvi krščanski časnikar, opisovalec življenja prvih krščanskih skupnosti. Msgr. De Antoni je priznal, da je le nekaj dni pred srečanjem izvedel, da je sv. Frančišek Saleški, francoski škof, ki je živel med 16. in 17. stol., tudi zavetnik gluhomeh. Torej: človek besede in hkrati zavetnik ljudi brez besede. Od tega je prišlo, ker je sprejel v svoj dom gluhomega berača Martina (do 17. stol. gluhomehi niso niti prejemali zakramentov, saj so jih imeli za umsko prizadete) in ga z veliko ljubeznijo vzgojil v veri. Tudi časnikarji naj si zato kdaj pa kdaj privoščijo minuto molka, tišine in razmisleka o tem, na kakšen način lahko najbolje opravljajo svojo nalogo. "V svojih peresih in računalnikih imate veliko moč," je dejal nadškof. Pomembneje je prepričati s peresom kot zmagati z močjo! Zato je nadvse potreben molk, "kajti vaše misli so pomemb-

ne in odločilne za polis," za kraj, v katerem živite. Oznanjajte demokracijo in imejte pozitiven vpliv na ljudi in njihovo etično držo, je msgr. De Antoni pozval prisotne. Marsikateri časnikar namreč podleže skušnjavi, da ustvarja konsenz glede na odločitve, ki so jih sprejeli drugi. Ta vidik danes žal prevladuje. Časnikar zato ne more in ne sme biti površen. Pomembno je, da novice preveri in poglobi, da jih ne obravnava kot detalj, ampak kot del celote. Nevarno je tudi, ko je preveč povezan s politiko in strankami. Naš, verski tisk naj bo resen vir informacije in formacije, je še povedal nadškof. Vzgaajo naj k dobremu in resničnemu. Po maši, pri kateri sta somaševala nekdanja urednika tednika Voce Isontina g. Maffeo Zambonardi in g. Renzo Boscarol, je sedanjí urednik Mauro Ungaro prinesel pozdravne odsotne sodelavke Anne Bombi, ki je vsakokrat pozdravila prisotne v furlanščini. Kot pomeni, da je prepričan, da naš urednik Andrej Bratuž. "Mi, ki pišemo in delamo na tem področju, razvijamo duhovne vrednote, ki oblikujejo vrednote v človeku in hkrati tudi javno mnenje", je rekel. Novi glas, "brat tednika Voce Isontina", namreč oblikujemo v duhu krščanstva in pripadnosti slovenski narodni skupnosti. Že mislec Maritain je namreč povedal, da je verski tisk lahko izraz hierarhijske uradne Cerkve, lahko pa tudi tisk, ki ga oblikujejo katoliški laiki, ki s svojim življenjem in delom posredujejo vrednote vere.

Pismo s Slonokoščene obale

Oglašja se misijonar Ivan Bajec

Spet so za nami božični prazniki in prehod v novo leto. Tudi zame opomin, naj se vam vsaj z nekaj napisanimi besedami oglašim.

Z mnogimi smo se srečali letos poleti, ko sem bil na počitnicah. Na ta srečanja hranim lep spomin.

Sedaj sem ponovno na Slonokoščeni obali, v deželi, ki je doživela v zadnjih desetletjih veliko sprememb. Zlato dobo na gospodarskem področju pred kakšnimi tridesetimi leti. Začetek njenega zatona 10 let pozneje. Pred petimi leti pa se je dežela pogreznila v državljansko vojno z vsemi posledicami na vseh področjih: veliko trpljenja in gorja za večino ljudi, veliko bogastva za politične in vojaške voditelje in njihove ožje privržence. O spravi in miru se govori že več let. Letos pa kaže, da stvari dobivajo konkretno obliko. Obe strani sta se nekako pogodili in napravili skupno vladno, ki naj bi vodila do volitev in do vzpostavitve normalnega stanja v državi. Morda so ti možje ugotovili, da bodo lahko prav tako bogateli tudi v miru.

Ljudje se v tem položaju znajdejo, kot morejo in znajo. Prepričan med bogatimi in revnimi je vedno globlji. Veliko revščine je v velikih predmestjih, kjer ljudje živijo brez tekoče vode, brez sanitarij, brez elektrike, kjer nimajo možnosti za zdravljenje in kjer veliko otrok ne more hoditi v šolo. Podobno je tudi marsikje na

podeželju.

Na začetku leta so več mesecev stavkali učitelji državnih osnovnih šol. Nekaj časa tudi profesorji srednjih šol. Posledice so se seveda čutile pri izpiti na koncu šolskega leta. Šolanje je gotovo eden največjih problemov te dežele in še marsikatero druge v Afriki. Spominjam se, kako so pred tridesetimi leti govorili, da bodo leta 2000 vsi otroci hodili v šolo. Danes priznajo, da hodi v osnovno šolo le 56% otrok. Težava so predvsem nekatera predmestja, severni del dežele in povsod, kjer so prebivalci večinoma pogani ali muslimani. Naša župnija je na podeželju, čeprav ima Gabiadi z nekaj tisoč prebivalci že nekatere nastavke mesta, na primer: kupi smeti in odpadkov na cestah. Ljudje delajo večinoma na poljih. Glavni pridelek je kakav, ki se je nekoliko podražil, čeprav je cena še vedno zelo nizka in nestabilna. Še slabše je s kavo, ki pa jo ljudje vedno bolj opuščajo. Še najdonosnejše je pridelovanje kavčuka, ki ga ljudje pridelujejo vedno več. Seveda ljudje pridelujejo tudi pridelke za hrano, a še vedno ne dovolj za lastne potrebe.

Naša škofija je bila letos zamenjana z zamenjavo na škofovem sedežu. Prejšnji škof je bil imenovan za nadškofa v sosednji nadškofiji. Tu pa smo dobili novega škofa, ki je prišel iz sever-

novzhodnega dela dežele in je bil posvečen letos v začetku maja. Tako se sedaj privajamo na skupno življenje in delo. Tega škofu ne bo majkala, saj ima v škofiji z milijon prebivalci le dobrih 5% katoličanov. V škofiji je 16 župnij. Ljudje so še vedno večinoma pogani, veliko je tudi muslimanov in članov raznih

sekt, ki so tu v polnem razcvetu. Dejansko so tu ljudje veliki materialisti. Sanjajo samo o tem, kako bi lepo živeli na tem svetu. Če jim kdo obljublja, da jim bo to uspelo z božjo pomočjo, gredo takoj za njim. Zavedati se moramo, da živimo v krajih, kjer večino ljudi tvorijo ekonomski priseljenci. Pa tudi sicer ljudje tu

živijo brez kakršnih jasnih življenjskih ciljev. Morda jim tudi mi tega ne znamo dovolj pokazati.

V župniji z g. J. Kosmačem nadaljujemo svoje delo in ga poskušava po svojih močeh izboljševati. Pomembna so srečanja z ljudmi po vaseh, tečaji in duhovne obnove za odgovorne v cerkvenih skupnostih in seveda delo s katehumeni. Do najbolj oddaljene vasi je nad 90 km.

Kljub vsemu število ljudi, ki prihajajo v cerkev, raste. Tudi otrok imamo vedno več v cerkvi.

V župniji imamo katoliško osnovno šolo, kjer je v šestih razredih nad 400 otrok. V eni od naših vasi gradimo novo, precej veliko cerkev. Če nam bo uspelo, jih bomo zgradili še nekaj. V župniji smo letos zgradili tudi neke vrste lursko votlino, ki tukajšnjim kristjanom veliko pomeni.

Naj bo to pismo predvsem zahvala vsem, ki ste meni ali našemu misijonu med tem letom na različne načine pomagali, bodisi z molitvijo bodisi z raznimi darovi. Hvala tudi za vsako vašo dobro misel. Brez vaše velikodušne pomoči mi tukaj ne bi mogli delati. Zato lahko rečemo, da smo vsi vključeni v isto misijonsko delo. Bog, ki pozna misli in dejanja vsakega človeka, vas bo na samo njemu znan način poplačal. Jaz pa upam, da ste čim lepše doživeli božične praznike, obdarjeni z Božjo milostjo, ki naj vas spremlja skozi vse novo leto 2008.

Ivan Bajec

Kratke

Romanje v Lurd 2008

150 let je že minilo, odkar se je Marija prvič prikazala Bernardki 11. februarja 1858. Zato je letošnje romanje v LURD še večjega pomena, saj obhajamo jubilejno leto. Za to slavo sta 21. novembra 2007 kardinal James Francis Stafford in msgr. Gianfranco Girotti podpisala apostolski dekret. V njem je zapisano, da kdor se bo od 8. decembra 2007 do 8. decembra 2008 udeležil romanja v Lurd, bo deležen popolnega odpustka, toda z naslednjimi pogoji: opraviti mora spoved, prejeti obhajilo, hoditi po Bernardkinih poteh, moliti po namenih sv. očeta in se spokorno zbrati v votlini pri Materi Božji. Popolnega odpustka ne bo, če bo namesto romanja samo izlet iz radovednosti. Zaradi tako slovesnega pomena je organizacija UNITALSI organizirala poleg vsakoletnega vlaka tudi romanje z letalom. Let bo dan kasneje, potovanje pa od 15. julija do 19. julija 2008. Vpisnine so se že začele. Zaradi omejenih prostorov naprošamo romarje, ki bi radi potovali z letalom, da se čim prej vpišejo.

Tudi v Štandrežu se bomo spomnili tega dogodka, in sicer v nedeljo, 10. februarja, ob 17.30 s procesijo z lučkami po vaških ulicah. Vse seveda toplo vabimo na to pobožnost, da se bomo na skromen način v domačem krogu spomnili Marijinega prikazovanja. Marija nas namreč s svojim milim pogledom varuje v tem tako pokvarjenem svetu. Zato je prav, da se ji zahvalimo in v procesiji z lučkami molimo rožni venec, tako kot je naročila sami Bernardki v Lurdu: "Hočem, da se pride v procesiji."

Romanje z vlakom od 14. do 20. julija 2008, romanje z letalom od 15. do 19. julija 2008. / Joana

Kratke

Sedma pravljica urica v Feiglovi knjižnici
Skrivnostne luknje v Žigovi škatli z igračami

Foto IK

Kaj je lepšega kot se v žalostnem sivem popoldnevu zateči v svetlo toplino mladinske sobe Feiglove knjižnice v Gorici in se prepustiti pisanemu valovanju besed spretni pravljicarke, ki pripoveduje zgodbo o fantiču Žigu, pravzaprav o njegovi škatli igrač, v kateri so se pojavile skrivnostne luknje? Prav zato, da bi izvedelo, kaj se je zgodilo z Žigovo škatlo, je v ponedeljek, 21. januarja, na sedmi pravljici urici nad dvajset otrok tesno obkrožilo pripovedovalko Katerino Citter, ki jih je živahno povabila, naj preštejejo Žigove plišaste igračke, da bi ugotovili, če katera manjka, ker se je morda izmuznila skozi luknjice. Otroci so vneto šteli, pocrkljali igračke in iz pripovedi spoznali, da se luknjice niso pojavile kar tako, ampak da so miške pregrizle škatlo, ker so iskale hrano. Drobnica zgodba je bila iztočnica za pogovor, za preštevanje do deset, pa tudi vabilo sesti za mizico in seči po barvicah ter narisati najljubšo igračko. To povabilo so nekateri otroci z navdušenjem sprejeli in zavzeto sukali barvice po belih listih. Pravljici utrinek je bil tudi tokrat čudovit trenutek druženja malčkov v prijaznem okolju in v družbi lepih ilustriranih knjižic, ki na dosegljivih polkah komaj čakajo, da jih otroške ročice vzamejo z njih in jih nesejo na svoje domove ter jih doma, tudi v družbi staršev, prelistavajo in prebirajo. Pravljice urice pa so tudi lepa priložnost za mamice, kratake oddih, v katerem lahko pokramljajo, si izmenjajo izkušnje, zaupajo male in velike težave, kaj preberejo in še same poiščejo in izberejo kako knjigo. / IK

ZŠSDI: srečanje s Simonom Starčkom in
Darkom Repenškom

Ob zasedanju slovenske vlade na Goriškem sta bila na kratkem obisku v uradu Združenja slovenskih športnih društev v Italiji Simon Starček in Darko Repenšek, generalni direktor in sekretar direktorata za šport pri Ministrstvu za šolstvo in šport Republike Slovenije. Žal prenatrpan delovni program v Ajdovščini ni dopustil predvidenega obiska nekaterih športnih objektov, vendar so se domenili, da bo do daljšega obiska le prišlo konec pomladi.

Razgovori, ki so se jih za ZŠSDI udeležili predsednik Jure Kufersin, podpredsednik Gorazd Pučnik, odbornik Vili Prinčič in goriški tajnik Igor Tomasetig, so potrdili dobro sodelovanje, ki se je vzpostavilo med našo krovno športno organizacijo in vodstvom direktorata za šport pri Ministrstvu. Po prvem srečanju v Ljubljani skupno s predstavniki slovenske športne zveze iz Celovca so tokrat slovenski vladni predstavniki poglobili svoje poznavanje naše zamejske športne stvarnosti, ki jo cenijo in ocenjujejo za zelo pomembno še posebno zato, ker ima velik vpliv na mladino in ker s svojim delovanjem prispeva k utrjevanju in uveljavljanju slovenskega jezika in identitete.

Predstavniki ZŠSDI so gostoma predložili problematiko, s katero se športna društva vsakodnevno soočajo, še posebno pa so poudarili potrebo, da se v Sloveniji v večji meri poroča o zamejskem delovanju na splošno, ne samo o športnem. To je namreč pogoj zato, da bi lahko pridobili kakega slovenskega sponzorja, ki ga zanima širitev poslovanja na italijansko ozemlje. Padec meje odpira namreč vsem dejavnostim precejšnje možnosti razvoja, vendar sta pri tem zelo pomembni prav vidnost in prepoznavnost. Dogovorili so se tudi za nekatere konkretne pobude in direktor Starček je med ostalim najavil, da bo Slovenija med predsedovanjem EU postavila problem priznanja trenerskih licenc.

Vsekakor pozitiven obisk, ki kaže na pozornost, s katero slovenske oblasti spremljajo delovanje naših športnikov in priznanje za delo in vlogo ZŠSDI.

Diamantna poroka v Štandrežu

Jubilanta s pravnukinjo

V četrtek, 24. januarja, sta Vida Gabršček in Emil Zavadlav slavila 60 let poroke. Naši zvesti bralki in soprogi ob lepem skupnem jubileju iskreno čestitamo in jima želimo še veliko zdravja in sreče!

Dramski odsek PD Štandrež / Premiera

Sočna barvitost
"štandreških" zdrah

Kako naj bi si spremljevalci ljubiteljskega gledališkega snovanja na Goriškem lahko sploh zamišljali zadnje dni v januarju brez vsakoletne odrske uprizoritve, ko pa jih je ustvarjalno žuboreči dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež tako hudo razvadil, da jim vsako sezono v predpustnem času ponuja novo, svežo odrsko postavitev, ki se

navdušeno zagrizli v to besedilo ob zanesljivem, discipliniranem režijem vodstvu Jožeta Hrovata, člana SNG Nova Gorica, ki že četrto sezono razdaja svoje gledališko znanje brez dvoma najboljši "zamejski" gledališki skupini. Po komaj 35 garaških vajah je znana komedija, ki skriva, kot vsako odrsko delo, marsikatero past, premierno zablestela v radoživem

kot Jože Karjola z možato držo skušal obvladovati jezikave ženske. Daniela Puja-Tona Melona, Vanja Bastiani-Pepka Kokoška, Marta Bizjak-Vana Melancana, Chiara Mucci-Urška Polenta in Nikol Kerpan, ki je kot naivno spogledljiva Terezka Skuta prvič okusila čar odrskih desk in pokazala veliko nagnjenost do dramskega ustvarjanja, so s premišljeno gestikulacijo, vreščavostjo in neobvladljivo razburljivostjo, opravljanjem in zmerjanjem ter neusmiljenim lasanjem ustvarile povsem naravno zdraharsko družbo, ki je tvorila čudovito ravnovesje z moškimi liki. Slednje so čvrsto izoblikovali David Viz-

uradniškega sloja, ki zgledi vse zdraharske ostrine. "Nepopoljšljivi" komedijant Božidar Tabaj je uporabil vse svoje veščine za oris Lipeta Mineštre in njegovih govornih napak, ki iz gledalcev izsilijo neustavljiv smeh, in stkal lik, ki se bo neizbrisno vpisal v njegove odrske stvaritve. Skratka, igralke in igralci so kot prepirljive ženske in vzkipljivi ribiči temperamentno obvladovali prizorišče, realističen izsek obmorske vasi s slikovitim življenjskim mikrokozmosom, in večkrat prav prešerno spravili v smeh gledalce, ki so navdušeno zaploskali tudi med samim izvajanjem. Ob koncu pa, ko se je komedijska mreža srečno odmotala in se je oglasila pesem o mladi nevestici in stari babi, so nastopa-

joči doživeli prave ovacije in stanovski gostje z raznih koncev Slovenije so jih obsuli s cvetjem in priložnostnimi darovi. V dvorani so bili tudi režiser Marjan Bevk, igralec Janez Starina, nekdanji član SNG Nova Gorica, sedaj že nekaj sezon v Mestnem gledališču ljubljanskem, ki je s štandreškimi "starejšimi" igralci ustvaril nekaj enkratnih predstav in nam zaupal, da se že dolgo ni tako zabaval v gledališču, Boleslav Simoniti, ki vztrajno spremlja delovanje štandreškega dramskega odseka, Darko Komac, avtor komične enodejanke Uglasevalec, Janez Povše in ne nazadnje Mirko Vuksanovič, ki je igro opremil z izvirno glasbo, spogledujočo se z istrskimi ritmi, ki uvaja prizore in v kateri se vonj po morju spaja z ljudskostjo v najbolj pristnem pomenu. Snežica Černic je v zelo kratko odmerjenem času tankovestno poskrbela za primeren kostumsko izbiro, šepetalka Marinka Leban je za zastorom vestno sledila besedilu, Joško in Franko Kogoj sta spretno izdelala sceno, Simone Lamo pa je bil zadolžen za tehnično stran predstave. Prav vsem gre zasluga in pohvala za mikavno obdelavo Primorskih zdrah, ki jih spremlja lepo oblikovan gledališki list in ki so v štandreški različici ohranile svojo mediteransko širino in privlačnost.

Iva Koršič

Foto DP

navadno kaj kmalu prelevi v pravo uspešnico. Tudi v letošnji, 43. sezoni so jim zavzeti štandreški igralci pripravili imenitno presenečenje, saj so se po izboru sodobnih besedil spet odpravili na pot večno mladih klasičnih komedij in izbrali velikana izmed komediografov, slovitega Carla Goldonija (1707-1793), pretanjenega opisovalca svojega časa. V njegovih delih se zarisujejo družbene hibe in človeške slabosti, ki se v stoletjih niso bog ve kako spremenile. Izmed njegovih komedij so izbrali Primorske zdrahe (Le baruffe chiozzotte, 1762) in se tako prvič

ognju, v polnozasedeni župnijski dvorani Anton Gregorčič v Štandrežu v soboto, 26. januarja. Njena prva ponovitev je bila v nedeljo, 27. t. m., kot zadnja predstava letošnje abonmajske ponudbe ljubiteljskih gledaliških skupin Štandrež 2007. S pomočjo režiserja so igralci pokazali prevod Mirka Rupla prelili v pisano dialektalnost štandreške govorice in tako predstavo "presadili" v domači prostor, da je še bolj živo vzplamtela v humornem žaru in z gibčno dinamiko. Hrovat je z zelo dobro intuicijo porazdelil vloge, ki so jih igralci imenitno osvojili. Novinec Egon Cijan je, brez treme,

intin-Tine Makeron, Matej Klanjšček-Džovanin Žefranček, ki je do prinesel lep igralski delež k štandreški skupini, Marjan Breščak-Matevž Blek, Nejc Cijan, ki je kot predrzen in obenem boječ Curlo, povzročitelj vsega komedijskega zapleta, ponovno pokazal svoje igralske vrline, in Lucijan Kerpan-Polde Kvartin ter Viktor Selva-Drejč Špička, ki sta s svojima drobnima vlogama dopolnjevala humorno sliko. Posebej moramo omeniti naša imenitna veterana. Marko Brajnik je kot adjunkt Izidor Mortadela posrečeno in kleno poosebil predstavnika višjega,

DVRANA FOGAR Predavanje

Psihoterapevt Ezio Aceti:
Afektivnost v krizi

V soboto, 19.1.2008, je bilo v Fogarjevi dvorani predavanje znanega italijanskega psihoterapevta prof. Ezia Acetija z naslovom "Zakaj je afektivnost zašla v krizo." Predavanje je želelo odgovoriti na vprašanje, zakaj je v današnjem svetu afektivnost nekaj neznanega in zakaj je toliko težav v odnosih med starši in otroki ter med zakonci. Ezio Aceti, poročen, z dvema otrokoma, je zaposlen kot psiholog na raznih šolah, je direktor družinske posvetovalnice in svetovalec psihologov dežele Lombardije. Predavanje je bilo namenjeno vsem, predvsem pa staršem in zakoncem. Podnaslov predavanja se je glasil "Afektivnost ima veliko vlogo v našem življenju, in če je ne znamo obvladati, bo prej ali slej prišlo do razpada družine". Prof. Aceti je predavanje začel s trditvijo, da ne moremo govoriti o afektivnosti, če je ne poznamo, če ne poznamo našega notranjega sveta. V nas samih sta dve sili v stalnem nasprotju: prva nas sili, da smo z drugimi, druga pa nas sili, da si poiščemo prostor, kjer smo lahko sami s svojo "notranjostjo." Otrok gre v svojem življenju skozi razna obdobja. Tragedija današnje družbe je v

tem, da je "zapustila" otroke predvsem v prvem obdobju razvoja. Starši ljubijo svojega otroka, vendar opažamo, da veliko otrok prav teh staršev, "ki otroka ljubijo", raste "prikrajsanih" predvsem na afektivni ravni. Starši – pravi Aceti – se ne smejo zadovoljiti le s tem, da ljubijo otroke. Potruditi se morajo, da jih dobro spoznajo. Večkrat se na primer godi, da jih po krivem tožijo prav zaradi tega, ker ne poznajo vzroka za določeno otrokovo obnašanje. Zato pa tudi mislijo, da so nekateri otroci leni, muhasti, vendar – poudarja Aceti – sploh ne drži. Otroci so le "demotivirani", ker jih starši ne znajo pritegniti. Družina in odnosi v družini se človeka zelo globoko dotikajo, povezani so z njegovim najglobljim čustvenim doživljanjem. In kolikor bolj globoko se človeka določena stvar dotika, je ta toliko bolj je občutljiv in toliko bolj previdni moramo biti, ko delujemo na tem področju. Družina je povezana s temeljno človekovo

identiteto. Zato pa je tudi pomembno, da postanemo čim bolj urejene osebe. Od tega je odvisno, kako bo naša družina kvalitetna. Da smo urejeni, pa pomeni, da imamo "pod nadzorom" našo podzavest. Po zadnjih raziskavah

oprime prav naših bližnjih članov družine. Tudi mi katoličani smo kot drugi podvrženi tem silam in zato se moramo še bolj kot drugi znati približati osebam in družinam, v katerih je veliko "anksioznosti".

Predavatelj pravi, da podatki vedno bolj kažejo na težave družinske skupnosti. Po anketah, ki so jih izvedli v Veliki Britaniji, kaže, da 52% družinskih zakonov po nekaj letih razpade. Kje je odgovor? Predavatelj pravi, da se lahko izognemo razpadu, če začnemo živeti v neki "dihotomiji". V življenju zakoncev nastopi namreč trenutek, ko ne čutijo več nič drug do drugega. Vendar – pravi predavatelj – to ne pomeni, da se ne moreta "ljubiti". Razum in volja igrata zelo veliko vlogo. In če se potrudita vsaj za dobo šestih mesecev, potem bo vsak "interioriziral" ljubljeno osebo. Torej ljubezen je nekaj, kar se lahko naučimo. Na televizijskem ekranu nas filmi ali prikazane zgodbe učijo prav obratno: dva se imata rada, ker jima je to usojeno, ker je to v njihovi naravi. Zato pa dandanes toliko vedeževalk bogato služi, ker ljudje iščejo ljubezen, ki jim je usojena, kot da mora ljubezen biti naravno prisotna ali pa je ni. Če je ni, tudi človek ne more nič narediti.

Karlo Nanut

evropske skupnosti približno 40% vsega prebivalstva ni svobodnega, ker je "vklenjeno" v ta del človeške psihe. Zdrava družina uspešno in kvalitetno opravlja svoje funkcije, od najpreprostejših do zelo kompleksnih, kot so krepitev mentalnega zdravja svojih članov, individualizacija, integracija, razvijanje sposobnosti za konflikt. Vendar moramo tudi vedeti, da je vsaka oseba in tudi vsak član v družini pripravljen izločiti anksiozno stanje iz svojega notranjega sveta in "uvažati" v samega sebe to, kar nas zadovoljuje. Večkrat se niti ne zavedamo, a prav s tem da "izločamo" anksioznost, se ta

Deželni občni zbor SZSO

Vzgajanje aktivnih in kritičnih osebnosti

V nedeljo, 20. januarja, se je na Mirenskem Gradu zbralo na deželnem občnem zboru lepo število voditeljev in voditeljic Slovenske zamejske skavtske organizacije. Srečanje so začeli z molitvijo in skavtsko pesmijo. Sledilo je poročilo deželnih načelnikov, Franca Biancuzija in Alessandra Posillipo, ki sta prisotnim prikazala sliko organizacije v preteklem letu. Na srečanje so prišli tudi gosti, in sicer Slavko Lenart, načelnik ZSKSS, in Ivica Švab, predstavnik organizacije odraslih skavtov. Uvodnim pozdravom so sledile delavnice o odgovornem in uspešnem vodenju, ki so jih vodili predstavniki ZSKSS. Voditelji so se razdelili v skupine, kjer so razpravljali o vodenju pri volčicah, izvidnikih in v klanu. Predstavniki ZSKSS so zamejskim voditeljem predstavili projekt prvega slovenskega Jamboreja, ki bo potekal pol leta in je namenjen

vsem starostnim vejam skavtov. Geslo tega zgodovinskega dogodka je Norost, ki deluje. Organizatorji skušajo dogodek pripraviti tako, da bo to velik zgodovinski dogodek za vse slovenske skavte. Pričakujejo namreč kar tri tisoč skavtov.

Jutranjemu delu deželnega občnega zbora sta sledila pokrajinska občna zbora goriških in tržaških skavtov, kjer sta posamezni pok-

rajini volili obračun leta 2007 in proračun za leto 2008. Sledil je obisk svete maše v cerkvi na Mirenskem Gradu.

V popoldanskem času se je deželni občni zbor nadaljeval z razmišljanjem o deželnem vzgojnem načrtu. V prejšnjem letu je namreč vsaka skupnost voditeljev razmišljala o tem, kar bi se lahko v skavtski organizaciji izboljšalo, in te misli prelila na papir. Deželno

vodstvo je nato vse prispevke pregledalo in preoblikovalo v enoten tekst, ki sledi štirim Baden Powellovim točkam, značaju, zdravju in telesni moči, ročnim spretnostim ter duhovnosti. Vzgojni načrt, ki ga je predlagalo deželno vodstvo, govori o neodgovornosti članov in voditeljev in zato predlaga, da bi voditelji vzbujaali v članih občutek odgovornosti, izvrševali svoje dolžnosti in dajali dosleden zgled. Sledijo ugotovitve o sodobnem načinu življenja, ki človeka ne spodbujajo dovolj, da premaguje svojo "lenobo". Cilj voditeljev naj bo torej tudi vzgajanje aktivnih in kritičnih ljudi, ki bodo znali premagovati lenobo in sprejemati fizični napor z zavestjo, da jim ta koristi in da preko njega rastejo. Obenem naj bo cilj voditeljev tudi ponovno ovrednotenje narave kot osnovnega skavtskega vzgojnega sredstva. Nazadnje naj voditelji poskrbijo tudi za duhovno rast članov. Zato naj si skavtske enote poiščejo primerno duhovno pomoč, poleg tega pa naj se tudi sami voditelji izobražujejo na tem področju. Po razpravi o posameznih točkah vzgojnega načrta so ga voditelji volili in sprejeli. V sprotičnem vzdušju se je deželni občni zbor pozno popoldne zaključil.

Slavica Radin

Poročilo o občnem zboru glasbene šole "E. Komel"

Z optimizmom v prihodnost

Glasbena vzgoja je pomembna pri oblikovanju otrokove osebnosti in ga vzpodbuja k redu, disciplini, predvsem pa mu odkriva lepote umetnosti, ki je univerzalna govorica vseh narodov. Zato je osrednji cilj vsake glasbene šole nudenje čimkvalitetnejšega glasbenega izobraževanja. Ta ugotovitev je bila večkrat poudarjena na občnem zboru glasbene šole "E. Komel", ki je bil v petek, 25.1.2008 v Gorici.

Kot je že običajno, je svoje poročilo najprej podal predsednik odbora Saša Qinz, ki je strnjeno predstavil vse dejavnosti na šoli in nakazal nekatere težave, s katerimi se glasbena šola srečuje že vrsto let (predvsem prostorska stiska in pomanjkanje finančnih sredstev). Ponosno je poudaril, da se je število učencev močno povečalo in da so naši mladi glasbeniki sodelovali na številnih notranjih nastopih, prireditvah, tekmovanjih v naši

deželi in v Sloveniji. Žal pa uspešnost šole ni odmevala v javnosti, premalo pozornosti ji je posvečal naš tisk, pa tudi politične oblasti je niso finančno podprle. Vse to je botrovalo nekaterim ukrepom, ki jih je odbor sprejel za ublažitev finančne stiske. V blagajniškem obračunu je bilo to razvidno, saj je šola končno ublažila te težave. Ravnatelj Silvan Kerševan je povedal, da je najpomembnejši cilj nuditi kvalitetno glasbeno vzgojo. Nato je natančneje analiziral in predstavil didaktično delo in se zahvalil vsem profesorjem, ki poštvalno opravljajo svoje delo kljub neurejenim razmeram. "Šola je živ organizem, ki se nenehno razvija in raste, zato je večkrat težko obvladovati vse aktivnosti in dejavnosti, ki se odvijajo na šoli. To nam potrjujejo tudi podatki: šola je v lanskem šolskem letu obiskovalo 334 učencev, 286 je redno obiskovalo pouk instrumenta, 48 učencev je obiskovalo proste

tečaje, 12 skupinski pouk predšolske vzgoje, 14 je bilo baletnikov. Ti podatki so zgovorni, saj je doprinos glasbene šole "E. Komel" za širši kulturni prostor res velik," je še dodal Kerševan. Delovni načrt za leto 2008 je optimističen, saj so podatki o učencih vzpodbudni in je želja, da bi jim ponudili znanje in učenje različnih instrumentov velika. Učenci so predstavili na nastopih različne instrumente mlajšim, ki se tako odločajo poleg klavirja in kitare, tudi za druge instrumente: močno je v porastu število violinistov, povečuje se število pihalcev in trobilcev, številen je oddelek za tolkala. V letošnjem letu predstavlja novost oddelek za jazz glasbo. Tako se šola še dodatno približuje mladim. Zelo je perspektiven klavirski razred prof. Gadžijeva, kamor letos prihajajo učenci iz oddaljenih krajev. Ravnatelj je še poudaril pomen igranja v komornih skupinah, ki še dodatno boga-

tijo učenčev igranje. Ponovno bodo organizirana Snovanja 2008, katerih namen je osmisliti študij glasbe z aktivnim koncertiranjem, vzgajanjem v poslušanju in spoznavanju glasbene literature naših skladateljev.

Predsednik se je zahvalil ravnatelju za njegovo poštvalnost in brezplačno delo, ki ga dinamično in ustvarjalno opravlja že vrsto let. Sledil je pozdrav pokrajinskega predsednika SSO-ja za Gorico Janca Povšeta, ki je čestital vsem za opravljeno delo in ponudil pomoč pri razreševanju težav ter nakazal nekatere konkretne predloge, kot so vključevanje v evropske projekte. Predsednik se je zahvalil za besede podpore in se spomnil velikega podpornika glasbene šole dr. Mirka Špacapana, ki je s svojim neutrudnim delom pripomogel k razreševanju problemov.

Občni zbor se je zaključil vzpodbudno, z velikim optimizmom in zagnanostjo, da še naprej s kvalitetnim delom in ljubeznijo do glasbe širimo glasbeno kulturo in bogatimo širše okolje.

Mirjam Bratina

Obvestila

V Kulturnem centru Lojze Bratuž je vsak dan od ponedeljka do petka, od 17. do 19. ure, na ogled mednarodna razstava z naslovom **Vojna in mir - Spomini in spomeniki**. **Slikarska razstava** Andreja Kosiča AKVARELI v veliki dvorani Mušičeve galerije na gradu Dobrovo bo odprta še do konca januarja 2008. Razstavljenih je 40 novejših Kosičevih akvarelov velikega formata. Ogled je možen od torka do petka, od 8.00 do 16.00; ob sobotah, nedeljah in praznikih od 12. do 16. ure.

V nedeljo, 3. februarja bo v dvorani Gnidočevega doma na Mirenskem Gradu ob 16. uri (po mladinski maši), odprte razstave keramik z naslovom **Zemlja**. Razstavljal bo Michele Petruz, mladi umetnik iz Doberdoba.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško v sodelovanju z ZSKD vabi svoje člane in prijatelje na ogled filma na zgoščenki o prvi vojni z naslovom **Tod sekla bridka** bodo jekla, ki bo v Kulturnem domu v Gorici v četrtek, 7. februarja, ob 18. uri. Prisoten bo avtor filma Rudi Šimac.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja na dan žena, v soboto, 8. marca, enodnevni izlet na Dolenjsko z obiskom in ogledom Trubarjeve domačije ter okolice. Prijave in vpisi pri poverjenikih do zasedbe razpoložljivih mest. Na račun 20 evrov.

Potovanje v Uzbekistan. Naprošamo vse, ki bi se želeli prijaviti za potovanje z Novim glasom v Uzbekistan od 15. do 22. maja 2008, da bi do 15. februarja potrdili svojo prisotnost, da vsaj okvirno vemo za število udeležencev. Za podrobnejše informacije na upravi Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473, ali e-mail mohorjeva@gmail.com. Program Vam lahko dostavimo tudi po elektronski pošti.

Cestitka

Mala Makrina bo sedaj pridno pestovala bratca JAKOBA ANDREJA, ki je s svojimi prihodom na svet osrečil mamico Darjo in očka Sašo.

Z njimi se veselijo in čestitajo tudi člani in prijatelji društva Štandrež.

Darovi

Ob nabirki za katoliški tisk za Novi glas župniji Pevma-Štmaver 185,00 evrov.

N. N. daruje za misijonarja Klemena Štolcarja na Madagaskarju 100,00, za misijonarja Lojzeta Letonjo v Sibiriji 100,00 ter za Novi glas 50,00 evrov.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 01.02. do 07.02.2008)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, od ponedeljka do petka, od 18.30 do 19.30. Spored:

Petek, 1. februarja (v studiu Andrej Baucon): Ob domačem ognjišču: domače viže; zborovski kotiček; iz krščanskega sveta; zanimivosti; humor, obvestila.

Ponedeljek, 4. februarja (v studiu Andrej Baucon): Sodobni sound: lahka glasba; živemu se vse zgodi; zanimivosti in obvestila.

Torek, 5. februarja (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 6. februarja (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Nacizem in fašizem - dan spomina - zbor melodij.

Četrtek, 7. februarja (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

47. občni zbor ZSKP

V četrtek, 24. januarja, je v komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž potekal 47. občni zbor Zveze slovenske katoliške prosvete, ki so se ga udeležili tudi ugledni gostje, med drugim tudi slovenski konzul v Trstu Božidar Humar. Na njem sta najprej spregovorili tajnica Zveze Irena Ferlat in predsednica Franka Padovan, ki je bila ponovno potrjena na predsedniško mesto, nato pa so sledila poročila predstavnikov dvanajstih včlanjenih društev in zborov. Več o tem bomo poročali v prihodnji številki našega tednika, ko bomo tudi objavili vsa poročila.

OBČINA GORICA Pustovanje v Gorici 2008

Prireditve za vse okuse in starosti

Od nedelje, 27. januarja, do srede, 6. februarja, bo na Goriškem potekalo Pustovanje v Gorici 2008. Praznik je sad uspešne združitve mestnih tradicij, kulture in zadnjih novosti letošnje izvedbe. Pustna ranjanja so se začela v nedeljo ob 14. uri s tradicionalnim sprevedom vozov po mestnih ulicah. Končal se je v Ljudskem vrtu s podelitvijo nagrad za najbolj izvirne voz. Na povorki je sodelovalo devet tematskih vozov iz cele pokrajine, devet skupin maskar in pihalni orkester Banda di Fiumicello.

V sklopu prireditve I giardini di zuccheri/ Sladki vrtovi so bili v

soboto, 26., in v nedeljo, 27. januarja, v Ljudskem vrtu stojnice s tipičnimi pustnimi dobrotami. V soboto od 10.30 dalje sta dve poklicni maskerki skrbeli za maslo obrazov.

Letošnja pustna izvedba je bila razdeljena na tematske sklope glede na potrebe različnih starostnih skupin: Pustovanje za otroke - v nedeljo, 3. februarja, ob 15.00, v Kulturnem domu v sodelovanju s slovenskimi kulturnimi društvi; Pustovanje za starejše - v soboto, 2. februarja, ob 15.00, na sedežu gimnastične zveze UGG, v sodelovanju z društvom Malati Reumatiki, okrožnim svetom Mestni center in okrožnim svetom Ločnik.

V soboto, 2. februarja, bo v sklopu Pustovanja na trgu, v organizaciji kluba Amici del Taieto, spreved posameznih in skupinskih mask ter manjših pustnih vozov. Spreved se bo začel na trgu Cavour ob 14.30 in se zaključil na trgu De Amicis.

3. februarja ob 14.00 uri organizirala gimnastična zveza UGG v svojih prostorih Pustni ples za otroke.

V torek, 5. februarja, se bo Goriški grad spremenil v Začarani grad z razstavo živali in z domišljajskimi junaki, ki bodo pričarali posebno čarobno vzdušje. Od 14.00 ure dalje bodo dogajanje še popestrile maskare in stojnice s pustnimi dobrotami. Prireditve se bo začela na trgu Seghizzi z razstavo pegastih in lesnih sov, evropskih in sibirskih velikih uharic ter snežne sove, kakršno ima tudi Harry Potter. V popoldanskem času se bodo otroci v spremstvu dveh animatorjev zabavali v Labirintu strahu.

Obiskovalci si bodo lahko nadeli izvirne pričeske iz recikliranega materiala, ki jih bo izdeloval eden izmed animatorjev. Med 15.30 in 17.30 bodo na gradu iluzionistični spektakli, igre, plesi in uprizoritve bojev s hladnim orožjem. Zadnji dan bo tudi letos namenjen slikovitemu Pokopu pusta. S kraljevo krsto in trobentači se bo v sprevedu sklenilo pustno ranjanje.

Pokop bo v sredo, 6. februarja, ob 14.00 uri. V skladu s tradicijo se bo spreved začel na trgu De Amicis in se nadaljeval s postanki v vseh gostilnah po poti. Spreved v spremstvu grobarjev, vdove in žalujočih se bo končal z branjem oporoke kralja pusta Bepa Zaneta. Župan Ettore Romoli, odbornika Antonio Devetat in Silvana Romano, v sodelovanju z Goriškim odborom za pripravo prireditev, vabijo občane in prebivalce iz Posočja, da se udeležijo prireditev, in voščijo obilo zabave.

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

ISKRIVI SMEH NA USTIH VSEH

NIZ VESELOIGER LJUBITELJSKIH ODROV

- Četrtek, 31. januarja 2008, ob 20.30

Carlo Goldoni

PRIMORSKE ZDRAHE

REŽIJA JOŽE HROVAT

Dramski odsek Prosvetnega društva Štandrež

VELIKA DVORANA
KULTURNEGA CENTRA LOJZE BRATUŽ

Partija in tigrovci (medvojna in poveljna usoda nekaterih vidnih tigrovcev)

Politični pluralizem sirota v tedanjih okoliščinah

V ponedeljek, 21. januarja, je bila v Kulturnem centru Lojze Bratuž predstavitelj knjige Tatjana Rejec Partija in tigrovci. Pripravil jo je Krožek za družbenopolitična vprašanja Anton Gregorčič. Objavljamo poglavlje razmišljanje, ki ga je na večeru imel zgodovinar Peter Stres.

Med nami lepo pozdravljam dr. Tatjana Srebot Rejec, avtorico nove knjige o TIGRU. Rodila se je leta 1926 v Ljubljani očetu po rodu iz Primorske. Študirala je jezike na FF in leta 1949 diplomirala in se še isto jesen zaposlila na Inštitutu za narodnostna vprašanja, na oddelku za zahodno mejo oziroma na Primorskem oddelku, kot so to poljudno imenovali. Tam je spoznala svojega poznejšega moža Alberta Rejca, ki je bil pred 2. svetovno vojno politični voditelj Tigra. Sedem let sta bila sodelavca in že tedaj je iz prve roke spoznala veliko dejstev in podatkov o TIGRU. Na univerzi v Londonu se je specializirala v fonetiki ter pozneje naredila doktorat iz jezikoslovja. Tema doktora je bil Tonemski akcent in trajanje v standardni slovenščini, v zborni izreki. Raziskovala je različna jezikoslovna vprašanja, predavala in se upokojila kot docentka na Pedagoški fakulteti. Zadnja desetletja veliko piše o Tigru in tigrovcih. Spoznal sem jo leta 1987, ko sem za PSBL pisal geslo o tigrovcih dr. Maksu Rejcu. Gospa Tatjana Rejec pa je pisala geslo o svojem pokojnem možu in Maksoven bratu ter političnemu voditelju TIGRA Albertu Rejcu, ki je umrl 27. oktobra 1976. Kot je bila pri svojem jezikoslovnem študiju precizna in pozorna na vsak akcent, tako je tudi pri obravnavi zgodovinskih virov zelo kritična in natančna. To je opazil tudi pisatelj Boris Pahor, ki je zapisal, da je njena zadnja knjiga Partija in tigrovci zelo pomembna in rezultat skrbnih arhivskih raziskav. To je tudi dokumentacija o življenju Alberta Rejca po 2. svetovni vojni.

voril 14. februarja zgodovinar, profesor dr. Janko Prunk v Književnih listih časopisa Delo. Sledila je ocena Žive Vidmar 23. marca v Svobodni misli in v skrajšani obliki tudi v Delu. V. M. pa je 17. maja objavil oceno v Demokrati. Pred kratkim sem knjigo predstavil v šolski reviji Zgodovina v šoli. Avtorica je v prvem delu zelo natančno uporabila del arhivskega gradiva partizanske provenience o dogajanju na Primorskem med jesenjo 1941 in julijem 1943. Nekateri dokumenti in podatki doslej še niso bili uporabljeni in postavljajo dogajanje v drugačen kontekst. Več je obsežnih in natančno navedenih citatov iz arhivskih virov. Avtorica se je pri pisanju očitno zavedala pomena novih odkritij in zato te podatke predstavlja s citati iz izvirnih dokumentov. Izhodišče obravnave je tragična usoda tigrovca in partizana, doktorja prava Maks Rejca, po rodu iz Tolmina. Iz podatkov in poročil v arhivskih dokumentih je iskala odgovor, zakaj je bil dr. Maks Rejec julija 1943 likvidiran pri Kneških Ravnah. O tem, da je bil s strani partizanov likvidiran, je vodilni partizanski funkcionar dr. Aleš Bebler že priznal po 2. svetovni vojni. Poleg novih dokumentov je uporabila tudi že objavljene Dokumente ljudske revolucije v Sloveniji in iskala še osebna pričevanja. Za boljše poznavanje problematike je avtorica osvetlila tudi širše dogajanje med 2. svetovno vojno na Primorskem in pri tem uporabila dosedanje sintetične zgodovinske obravnave tega obdobja. Knjiga omogoča vpogled v delovanje vodilnih osebnosti KPS med NOB na Primorskem, v njihovo operativno politiko in onemogočanje tistih, ki bi jih

stom. Vodstvo KPS je bilo zelo občutljivo do domnevnega anglofilstva. Do Sovjetske zveze so čutili revolucionarno naklonjenost, simpatija do zahodnih zaveznikov pa je bila v njihovih očeh velik greh. Navadnim partizanom je bilo to dvojno merilo praviloma prikrito. Onemogočali so osebnosti, za katere so domnevali, da bi se lahko povezale z zahodnimi zavezniki, ki so zmagali v Afriki in se pripravljali na izkrcanje v južno Italijo. V to kategorijo so spadali tudi padalci, ki so jih zahodni zavezniki poslali med partizane za pomoč in zvezo, pa tudi tigrovci. Dr. Maks Rejec je poleg drugega vzpostavil povezavo z ženo italijanskega generala Ilko Devetak - Bignami, po rodu iz Tol-

za narodno osvoboditev, je Ferdo Kravanja v partizanih skrival svojo tigrovsko oziroma narodnoobrambno preteklost. Dr. Tatjana Rejec je predstavila tudi odisejajo svojega moža in političnega voditelja TIGRA Alberta Rejca, ki ga je 2. svetovna vojna našla v Beogradu. Skozi udbovsko dokumentacijo je naredila prerez njegovega življenja med leti 1945 in 1976. Ob zaključku je omenila še zgodbi njegovih tigrovskih tovarišev Toneta Černača in Justa Godniča. Knjiga odraža pozitiven odnos do tigrovstva in do partizanstva. Kritična pa je do funkcionarjev Partije in njihovega makjavelizma. Novi arhivski podatki odpirajo nove vidike razumevanja zgodovine. Odgovorila je na vprašanje, ki smo si ga že pred leti zastavljali. Zakaj je moral umreti tigrovec in partizan, 36 letni doktor prava, tolminski rojak Maks Rejec in še nekateri vodilni tigrovci.

Avtorica je pri raziskavi uporabila različne metode. Pri obravnavi usode dr. Maks Rejca izhaja iz partizanskih pisanih virov in njihove interpretacije. Pri obravnavi življenja Alberta Rejca je dokumentarna in spominska. Pri analizi smrti tigrovcev Skalarja in Majnika pa izhaja iz natančne analize in primerjave pričevanj in iz realne ocene razmer na terenu. Dobro je uporabila zgodovinsko metodo kritike virov in gledanje na dogodek v kontekstu časa. Glede na to, da njenemu možu Albertu Rejcu po 2. svetovni vojni s strani "judske oblasti" ni bilo dovoljeno, da bi karkoli napisal o zgodovini TIGRA, je avtorica nekoliko zapolnila nastalo praznino.

Zgodovinar dr. Janko Prunk je svoji zelo pozitivni oceni knjige dr. Rejceve dal naslov Osvetilec in kritika revolucionarnih metod. Osnovni problem je monopolizacija osvobodilnega gibanja s strani funkcionarjev KPS. KPS je tudi na svojo roko ustanovila varnostno obveščevalno službo (VOS) in najvišji formalni organ NOG na Slovenskem Izvršni odbor OF glede VOS ni imel nobenega vpliva in kontrole, kar je zelo nenavadno. Glavni očitke Maksu Rejcu s strani teh funkcionarjev je bil, "da je poudarjal nacionalno in anglofilsko plat". Enotnost in enoglasnost med NOB je postala parola, ki je peljala v diktaturo KPS po 2. svetovni vojni. Že leta 1944 je na Slovenskem prišlo do izjemne pozornosti pri "graditvi" nove oblasti, posebej če partizanstvo v Sloveniji primerjamo z rezistenčno v drugih zahodnih državah. Politični pluralizem je bil v vojnih razmerah že vnaprej onemogočen. Uveljavila se je nedemokratska politična filozofija KPS, ki je v svoji revolucionarni teoriji poznala le sopotnike v 1. fazi revolucije in ne prave partnerje. NOB je bil hkrati boj za osvoboditev in v našem primorskem delu rešitev izpod italijanske države in revolucija boljševskega tipa. Pri tem so nekateri Primorci upali, da bo slovenski socializem vsaj drugačen od sovjetskega oziroma od tedaj edino poznanege stalinizma.

Boris Pahor je govoril v Ljubljani Zvesta popotnica

Objavljamo slavnostni govor, ki ga je Boris Pahor imel na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani, 16. januarja 2008, in sicer na slovesni podelitvi diplom diplomantom ljubljanske Filozofske fakultete.

Spoštovani gospod dekan, spoštovani profesorski zbor, a predvsem dragi slavljenici, ker danes je vendar vaš dan, ki sklepa dobo intenzivne priprave in se hkrati najavlja kot napoved nove ustvarjalnosti. Pri tem je, kar priznajmo si, nadvse darežljiva resnica, da se začenja nova faza vaše življenjske poti kot članov ugledne državne skupnosti, kateri je uspelo s srečno potezo njenega intelektualnega kadra vzdržati v intimo posameznih osebkov internirano narodno zvest.

Vam je torej zgodovina poklonila priložnost, da ste se izoblikovali v dobi slovenske potrditve in da vam je zdaj naklonjena možnost, da ta prerod posredujete mlajšemu rodu. Gre namreč za častno prednost, ker sta beseda in z njeno pomočjo spočet jezik prvinska elementa vsega nadaljnjega razvoja v prvi vrsti kulturne odslikave narodove identitete v književnih stvaritvah. Glede jezikovnega registra, v katerem se izraža vaša življenjska izbira, je ta vaš današnji praznik pravzaprav lepa uvertura letošnji občestveni poklonitvi kulturnemu silaku, ki ni samo utemeljil slovenski jezik v pisni obliki, ampak s prevodi svetopisemskih tekstov dokazal njegovo izrazno bogastvo in čudovito fleksibilnost.

V zvezi s tem se mi zdi prav, da ob ti slovesni priložnosti podčrtam, da se Primožu Trubarju godi krivica, ko pa bi morali imeti narodov in torej državni praznik v njegovem imenu. Ker so pač zgodovinski in politični činitelji nekoč onemogočali njegovo počastitev, kot mu gre, imata, menim, slovenska kultura in država zdaj ob politisočletni obletnici njegovega rojstva lepo priložnost, da se svoji ozkozi odpove. In v zvezi s Trubarjem naj bi tudi bila malo bolj darežljivo omenjena vloga, ki jo je imel humanist in razgledani politik škof Bonomo pri izoblikovanju Trubarjeve izjemne osebnosti. Ker ni šlo samo za razlago Erazmovih Parafraz, v katerih je Erazem zahteval prevod Svetega pisma v ljudske jezike, ampak za Bonomovo napoved, da bo Trst izhodišče za Kras, Kranjsko, Štajersko in Avstrijo. To prihodnost Srednje Evrope, ki se bo udeležila dvesto let kasneje, je daljnovidni škof posredoval svojemu tajniku Trubarju in jo tudi sam začel uresničevati tako, da je uporabljal tudi slovenščino pri tolmačenju Vergila in Erazma; pa še bolj dosledno tako, da je Trubarju poveril vlogo pridigarja v enem izmed tržaških božjih hramov.

Da, tako se namreč začne uveljavitev Trubarjevega jezika v evropskem kontekstu in kljub podložitosti slovenske narodne skupnosti postopoma se v tem jeziku razraste čudovita književnost na ozemlju, ki je z izjemo Benečije enotno. Žal pa, ko propade cesarstvo, kateremu pripada, samo en del slovenske eksistence najde v jugoslovanem državnem kompleksu,

medtem ko drugi trije deli pridejo pod tujo nenaklonjeno oblast.

Seveda ni tukaj kraj za obnavljanje usode, ki jo vsi pozna, četrtstoletnega odvzema jezika in kulture primorskim ljudem, na Koroškem in Madžarskem eksponiranosti vsiljivemu nacionalizmu, kar hudo prizadene tako osnovno ljudsko jezikovno tkivo kot kulturni razvoj. Gotovo, medvojni boj za svobodo in demokratske poveljne družbe so marsikaj korenito spremenile, vendar so bile doslej te ogrožene pokrajine v bistvu nujno v defenzivi.

Doslej, sem rekel, ker k sreči se to naše današnje srečanje razvija v ozračju, v katerem še odzvanjajo veseli zvoki na čast odpravi mej. In nedvomno gre za velik premik, ki ljudi zbližuje in, v našem primeru, vrača našemu narodnemu subjektu in jeziku življenjsko enotnost s pozitivnim razločkom, ki ga predstavlja obstoj slovenske države. Prav gotovo je prihodnost odvisna tudi od političnih voditeljev, ker odprava mej pomeni tudi večjo odprtost vplivom ekonomsko krepkim in politično spretnim sosedom, kar seveda zahteva od vodstva dobro mero modrosti in diplomatske izvežbanosti. Ostaja pa hvaležna resnica, da ste prav vi s svojo izredno potencialno pripravo zdaj ena najbolj spodbudnih obljub za novo renesanso pri revalorizaciji skupne prihodnosti doslej na različni razvoj prisiljene pokrajine našega občestva.

Ta nova zvesta skupnega izročila, ki je nujna podlaga obstoja jezika in ki se lepo povezuje s počastitvijo vaših učnih uspehov, utegne potrditi v javnosti pomen doslej bolj zaznamovanih predelov. Ta misel na enotno usodo jezika spada v samo bistvo vaše zlahtne izbire, a je hkrati pravzaprav tudi vaš posebni privilegij. Zavezanost skupni usodi jezika in kulture slovenske identitete se seveda vključuje v pluralno sožitje v evropski domovini, kateri zdaj pripadamo tudi formalno, čeprav smo v resnici bili že evropski državljani, ki je Trubar, povezan z evropsko kulturno elito, tiskal knjige v gremijih nemškega univerzitetnega središča. Da, člani Evrope, ki nas je nekoč oplajala, ne da bi dobro vedela za naš obstoj, razvidni člani zdaj, ko lahko posredujejo mo evropski družini dosežke svojega preizkušenege humanizma.

In res ne bi vedel skleniti te besede bolj primerno kot z že večkrat navedenim geslom nekdanjega enaindvajsetletnega romanista na vaši fakulteti in potem v glavne jezike prevedenega pesnika Srečka Kosovela, ki je 1921. leta o slovenski identiteti v Evropi izrekel jasno geslo: "Naš ideal je evropski človek, bodimo eno po duhu in ljubezni, a ohranimo svoje lastne obraze" (Separatisti). Naj vam bo ta maksima zvesta popotnica.

Foto JMP

Foto JMP

Foto JMP

Knjiga po Pahorjevih besedah dokazuje, kako človeško, narodno in politično zrel je bil upor tigrovstva.

Slovenska matica je decembra 2006 objavila to knjigo, ki poleg usode nekaterih vidnih tigrovcev, v veliki meri dr. Maks Rejca, predstavlja tudi nekatera ozadja medvojnega dogajanja na Primorskem. Knjiga je dobila kar nekaj ocen in odmevov v slovenskem prostoru. Po meni znanih podatkih je najprej o njej spreg-

lahko motili pri monopolnem položaju v osvobodilnem boju. Zadržali se niso niti pri primorskih tigrovcih, ki so bili žrtve fašizma in so jim primorski ljudje že pred 2. svetovno vojno priznavali narodno plemenitost. Zato je bila pri onemogočanju potrebna nekoliko večja previdnost. Nekdanji tigrovci so bili prisiljeni prikrivati svojo predvojno dejavnost. Pri tem ni bilo pomembno niti to, da tigrovcem ni šlo za prevzem oblasti in torej niso bili politični konkurenti komuni-

tudi odnos VOS-a do tigrovcev. Okvirno je prikazan vojaški položaj in razvoj NOB na Primorskem od jeseni 1942 do julija 1943. V svoji spominski knjigi Čez drn in strn je Aleš Bebler javno predstavljal bolj naklonjen odnos do TIGRA, kot ga je imel med vojno. V 2. polovici knjige Partija in tigrovci so predstavljene še usode vidnih tigrovcev Ferda Kravanja - Petra Skalarja in Toneta Majnika oziroma njihove likvidacije. Čeprav naj bi bil NOB predvsem boj

Kratki

**Proslava na dan kulture v čast Župančiču
Potekala bo 15. februarja v Trstu in
17. februarja v Gorici**

Številne Prešernove proslave ob Dnevu slovenske kulture so vsako leto priložnost, da se spomnimo velikanov slovenske literature - tistih, ki so ji dali svojevrsten pečat - in slovenske kulture nasploh. Tovrstne proslave so tradicija, ki se je že globoko usidrala v naši zavesti. Mednje spada tudi osrednja Prešernova proslava, ki ji vsako leto sledi velika publika, izvedba pa je eno leto zaupana tržaški, drugo pa gorški organizaciji. Letos je koordinacijo prevzela Slovenska prosveta iz Trsta, ki je k projektu privabila tudi nekatere skupine, ki med letom delujejo pod njenim okriljem v obliki krožkov.

Praznik slovenske kulture se letos prepleta z izredno pomembno obletnico, to je obletnico rojstva Otona Župančiča. Natanko 23. januarja bi namreč slovenski pesnik praznoval svoj 130. rojstni dan. Prav zaradi te obletnice se je Slovenska prosveta odločila, da bo na letošnji proslavi

zaživel Župančičevo delo Duma, s posebnim poudarkom prav na recitaciji pesmi, v kateri se neprestano izmenjujeta moški in ženski glas. Glavno breme celotne predstave, ki po znanem Župančičevem verzu nosi ime "Kje, domovina, si?", je bilo zaupano gledališki skupini, ki deluje v Slovenskem kulturnem klubu pod vodstvom Lučke Susi, njihovo vlogo pa bodo bogatili glasba, gib, številne slike in videoprojekcije. Avtor izvirne glasbe, ki bo sooblikovala predstavo, je Iztok Cergol, ki bo med drugim tudi vodil priložnostni komorni orkester. Za glasbeni del pa bo poskrbel tudi mešani

pevski zbor Mačkolje, ki ga vodi Andreja Štucin. Tudi plesni krožek MOSP bo dal svoj doprinos predstavi: pod vodstvom Raffaele Petronio bo 20 deklet in fantov izvajalo koreografijo, ki si jo je zamislila sama mentorica. Celotno predstavo bo režiral znani režiser Gregor Tozon.

Osrednja Prešernova proslava bo potekala v petek, 15. februarja, v Kulturnem domu v Trstu, sledila pa bo še ena ponovitev, in sicer v nedeljo, 17. februarja, v Kulturnem centru Lojze Bratuž v Gorici. Slavnostna govornica obeh večerov bo kulturna delavka iz Rezije Luigia Negro. / Patrizia Jurinčic

Zapisnik 36. literarnega natečaja MLADIKE

Komisija literarnega natečaja Mladike, ki se je sestala v torek, 22. januarja 2008, na sedežu Slovenske prosvete v ulici Donizetti 3, je obravnavala 42 prispevkov v prozi in 35 ciklusov pesmi, ki so v roku prispeli na uredništvo revije. Komisija je po temeljitih razpravi in oceni dospelih prispevkov podelila naslednje nagrade:

PROZA: Prvo nagrado prejme novela Pocestnik, ki je prispela pod psevdonimom Aluna. V napeti pripovedi prikaže avtorica srečanje z brezdolcem. Motiv obdela psihološko pretanjeno, elegantno in jezikovno izpolnjeno. Avtorica je Ana-Marija Pušnik iz Maribora.

Drugo nagrado prejme novela Osamljenost. Avtorica se poglobi v notranji svet osamljenega človeka in nam s presenetljivim pripovednim obratom prikaže občutja zapuščenosti v različnih življenjskih obdobjih. Avtorica je Manka Kremenšek Križman iz Ljubljane.

Tretjo nagrado prejme novela Jutranja kava, ki je prispela pod psevdonimom Evropa. Avtorica prikaže dileme, ki jih doživljajo ženske, ko se morajo spopadati z vsakdanjimi težavami in težavicami. Napisana je spretno in dojemljivo. Avtorica je Olga Paušič iz Lendave.

Komisija priporoča za objavo še novele: Žled s Sežganke avtorice Irene Žerjal iz Ricmanj; Nekoč v maju avtorice Majde Senica Vujanovič iz Maribora; Kameno medeno avtorice Jane Kolarič iz Ljubljane; Česnjevi cvet in Solze veselja avtorice Ljubice Albine Garbajs iz Ljubljane; In te več ni avtorice Irene Štusej iz Šentruperta; Na jezeru in Fino kolo Manke Kremenšek Križman iz Ljubljane; Tujke Tomaža Župančiča iz Ljutomera; noveli Pozneje in Paša Metke Lampret iz Rač in Izobčenec Mateje Gomboc iz Ljubljane.

POEZIJA: Prvo nagrado prejme cikel pesmi, ki je prispel pod psevdonimom Arjana. Intimistična refleksivna poezija razkriva stiske posameznika ter se sprašuje o smislu življenja in išče pot iz lastne ujetosti. Avtorica je Ana Balantič iz Idrije.

Drugo nagrado prejme cikel Briškule in liše. Pesmi obravnavajo raznovrstne motive, posebno noto pa jim dajejo spomini na preteklost, ki so nostalgичno obarvani. Avtorica je Martina Štunf Selhaus iz Ljubljane.

Tretjo nagrado prejme cikel z naslovom Drgetanje tirov, ki je prispel pod psevdonimom Nihče. Slike in sličice vsakdanjega življenja lahko postanejo poezija pod spretnim avtorskim peresom. Avtor je Borut Gombač iz Maribora.

Podelitev nagrad bo v ponedeljek, 11. februarja, ob 20.30 na Prešernovi proslavi Slovenske prosvete in Društva slovenskih izobražencev v Peterlinovi dvorani v Trstu, Donizettijeva ulica št. 3. / Za komisijo literarnega natečaja Mladike, Marij Maver

Kinoatelje / V nadaljevanju sezone 2007/2008

Evropski kratki filmi in Otroci s Petrička

Bliža se ponovni začetek sezone 2007/2008 GoriceKinema, revije filmov v izvirnem jeziku v organizaciji Kinoateljeja. Novo leto se za GoriceKinema začne na nenavaden način, saj ne bo predstavljen nov film, pač pa Mikael, danskega režiserja Carla Theodorja Dreyerja, katerega se Kinoatelje želi pokloniti s projekcijo njegovih filmov ob štiridesetletnici režiserjeve smrti. Film bo predvajan v četrtek, 14. februarja, v dvorani 2 Kinemaxa v Gorici. Mikael ima za Kinoatelje poseben pomen, saj v njem igra Goricanka Nora Gregor, ki je zadnja leta predmet številnih raziskav

združenja. Naslednji projekciji v poklon Dreyerju, ki si bosta sledili v normalnem programu GoriceKinema, bosta 28. februarja (Dan jeze) in 20. marca (Gertrud), na dan štiridesete obletnice režiserjeve smrti. V pričakovanju GoriceKinema bo Kinoatelje ponudil svoji publiki dva večera na prost vstop. 31. januarja bo obiskal Gorico Kino Fabula 2008, Študentski filmski festival, ki bo v Postojni od 31. do 3. februarja. Pobudo organizira Študentska založba iz Ljubljane v sklopu mednarodnega Festivala zgodbe Fabula. V dvorani 2 Kinemaxa bo ob 20.45 predvajan izbor desetih kratkometražnih

filmov najpomembnejših filmskih šol v Evropi. Predstavilo se bo devet držav - med temi sta seveda tudi Italija, s filmom Dentro Roma Francesca Costabileja (Scuola nazionale di Cinema), in Slovenija, s filmom Prezgodaj dva metra spodaj Matevža Luzarja (AGRFT). Vsi filmi bodo predvajani v izvirnem jeziku z angleškimi in italijanskimi podnapisi.

Naslednji četrtek bo na vrsti slovenski film, saj se začne sezona 2008 Film Video Monitorja, ki

publiki predstavlja novo slovensko video-filmsko produkcijo. 7. februarja bo v Kinemaxu (ob 20.45) predvajan Otroci s Petrička Mirana Zupančiča, dokumentarec, ki priča o enem izmed manj znanih in najbolj tragičnih dogodkov jugoslovske

zgodovine. Ob koncu druge svetovne vojne je več kot 90 otrok bilo odvzetih staršem. Razglasili so jih za "sovražnike države" in jih internirali v taborišče Petriček, na seve-rovzhodu Ljubljane. Zupančič

je besedo predal preživelim tega tragičnega dogodka. Film je z učinkovito črnbelo tehniko spoštljiv do bolečih protagonistov in obenem vznemirljiv. Dokumentarec si je lanskega oktobra prislužil nagrado za najboljši film na deseti izvedbi Festivala Slovenskega Filma v Portorožu. Tudi Otroci s Petrička bo predvajan v izvirnem jeziku z italijanskimi podnapisi.

Obveščamo, da je vstop rezerviran članom Kinoateljeja. Izkaznica za leto 2008 je brezplačna in je na razpolago pred vsako projekcijo na info točki Kinoateljeja pred vhodom v dvorano.

Ob 130-letnici njegovega rojstva bodo v Ajdovščini slovesno obhajali njegov spomin

Vinko Vodopivec – Ustvarjalec iz narodove duše

S krajšim spominskim simpozijem in s koncertom Primorskega akademskega glasbenega društva Vinko Vodopivec bo Glasbena šola v Ajdovščini, ki se prav tako imenuje po Vinku Vodopivcu, za letošnji kulturni praznik praznovala 60 let svojega delovanja in se hkrati poklonila svojemu vzorniku.

Skladatelj Vinko Vodopivec se je rodil 16. januarja v Ročnju pri Kanalu ob Soči. Vinko je bil prvorojenec, sledilo mu je še enajst bratov in sester, od katerih so le štirje preživeli. Ker je bil oče učitelj in organist, se je družina selila. Šli so v Grgar, nato v Podgoro. Kot otrok je Vinko rad obiskoval teto na Sveti Gori, v osnovno šolo je hodil v Podgori, ves nadaljnji študij pa je opravil v Gorici in postal duhovnik. Pet let je kaplanoval, in sicer najprej v vipavskih Kamnjah, kjer je bil doma njegov oče, potem pa v Črniču, od koder je po slabih dveh letih 1907 prišel za vikarja v Kromberk, ki je čez trideset let postal župnik. Vodopivec pa njen prvi župnik. Večino svojega življenja, skoraj pol stoletja, je preživel v tem kraju najbližje goriške okolice, ki ga je moral zapustiti le ob razdejnanju, ki ga je povzročila soška fronta. Že dvanaestleten je prvič v Podgori spremljal cerkveno petje. Potem se je celostno zapisal glasbi, čeprav ni imel formalne strokovne izobrazbe, pač pa se je samoučeno izobraževal ob knjigah in po navetih in ob mentorstvu Danila Fajglja in Emila Komela. Veliko vzpodbud je dobival tudi od zve-

stih prijateljev, kot so bili Jožko in Lojze Bratuž, Rado Bednarik, Venceslav Bele, Ivo Juvančič in še nekateri drugi. Skoraj vsa njegova življenjska in ustvarjalna usoda je bila povezana s Kromberkom, kjer na trati pod cerkvijo stoji njegov spomenik, pri vhodu v župnišče pa še spominski zidek z napisom Tu je snoval in note tkal ljudski skladatelj župnik Vinko Vodopivec. V času zaslužnjene Primorske ne orožniki iz Solkana ne fašistični oblastniki s tedanje goriške pre-

Vinko Vodopivec in Lojze Bratuž

fektore in kvestre s svojimi grožnjami niso mogli prestrašiti župnika-komponista, da ne bi še naprej zvesto skladal napeve za zbor in glasbene skupine. Tudi med vojno in celo za partizane. Pri Goriški Mohorjevi so izhajale njegove cerkvene pesmarice, v katere je vključil tudi druge glasbene avtorje in ki jih še danes najdemo po korih v cerkvah naše

“brezmejne” Primorske. Poznate tiste trde zelene platnice, knjige s črnim hrbtom, na katerih je naslov Svete pesmice, Zdrava Marija, Božji spevi? Na notranji naslovnici je še znak hudih časov, ko Katoliška tiskarna ni smela napisati Gorica, ampak le Gorizia! Danes, ko se v matični in sploh celotni Primorski skoraj kaotično krešajo mnenja o deželno pokrajinskih poimenovanjih, bi si Vinko Vodopivec, ki je bil ob svojem polnem goriškem in primorskem temperamentu predvsem kremeniti Slovenec, pri tem nalil kozarček vipavca ali brica ter zamahnil z roko in bi napisal Žabje - zdrahe!

Saj res, Žabe! Kot tridesetletni župnikov pomočnik in organist je v topli noči na 26. julij 1918 v gostoljubni Cerknici kot goriški begunec enkratno ujel v note svatovski koncert žabjega zaročja, ki je ob večno spreminjajočih se in hkrati enakih zvokih in klicih rega-rega, kvak-kvak ustvarjal veličastno simfonijo radosti v

živi naravi. Vodopivec si takrat ni mogel misliti, da bo ta njegova spontana mojstrovina na Stritarjevo besedilo čez kakih petdeset let na daljnem Kitajskem tako prevzela poslušalce Slovenskega okteta, da bodo zahtevali ponovitev. Letos bo poteklo 90 let od tiste čudovite noči, ko se je Vodopivcu porodila Žabja svatba. S posebnim navdušenjem so jo njegovo

vi pevci “vodopivci” od domačih vasi in Ljubljane ponesli v širni svet.

Ni potrebe, da tu naštevamo bogato bero Vodopivčevih daljših ali krajših glasbenih oziroma pesniških del skozi polstoletno ustvarjanje, saj je kar primerno obdelan v tako strokovnih razpravah in diplomskih nalogah kot tudi v esejističnih ali spominskih člankih in razpravah. Sicer pa njegove “viže” blagovžno odmevajo povsod, kjer so Slovenci, in ne le na cerkvenih korih in revijah Primorske poje.

Na ožjem Goriškem živi še precej naših ljudi, ki so osebno poznali Vinka Vodopivca, tega simpatičnega dobrodušnega gospoda, človeka širokega srca, ljudskega duhovnika in mojstra cerkvenega in svetnega petja za potrebe cele dežele, ki se je v času med vojnama upirala raznarodovanju. Vendar pa mineva že 56 let, ko je 29. julija 1952 ob petju slavčkov in škrladov v vipavski bolnišnici izdihnil ta naš priljubljeni ljudski skladatelj.

Preden zaključim ta skromni spominski zapis, želim še enkrat sporočiti vsem, ki jim je pri srcu Vinko Vodopivec kot skladatelj in človek, da se bo, kot rečeno, Glasbena šola Vinka Vodopivca v Ajdovščini ob svojem lastnem jubileju 6. februarja 2008 spomnila svojega vzornika in “zaščitnika” s krajšim simpozijem in koncertom Primorskega akademskega zbora, ki že 53 let nosi njegovo ime.

In prav za konec: Dokler bo na tem našem planetu še stal slovenski narod s svojo živo kulturo, bo v njej blestelo ime dobrega in sproščenega človeka, skladatelja, duhovnika in narodnjaka Vinka Vodopivca.

Tomaž Pavšič

Kratka, a zanimiva anketa

Dijaki slovenskih šol na Spacalovi razstavi

Spacala pri urah risanja več ali manj obravnavajo vse slovenske šole. Obravnava ga kot umetnika z edinstvenim stilom, ki je bil za takratno obdobje nenavaden. Na svoji prvi razstavi se je predstavil z linorezi in monotipijami. Veliko je potoval in se v tujini naučil novih načinov oblikovanja, zato je kasneje svojim linorezom dodajal vedno več barv in zanimivih tehnik. Sam se je imel tako za Slovenca kot Italijana, njegova dela pa so bila tudi dvojezična. S svojimi deli je največkrat prikazoval pokrajino Krasi, značilnosti in zanimivosti tržaškega okolja, v katerem je odrasčal, in ne nazadnje predmestja mest, ki jih je obiskal.

Njegovo življenje in umetnine pa so v minulem tednu spoznavali tudi dijaki slovenskih šol. Razstavo so prvič pripravili v obnovljenih prostorih na IV. pomolu in lahko smo ponosni, da je prostore odprl ravno slovenski umetnik. Pozitivno je, da mladi obiskujejo tudi te vrste pobud, saj je splošno znano, da današnja mladina, žal kultura ne zanima več v tolikšni meri, še posebno pa ne kultura oblikovanja in umetnosti. Da pa bi bolje spoznali splošno mnenje dijakov o predstavitvi in pozitivnih vplivih take vrste kulture, smo intervjuvali dva dijaka z Liceja France Prešeren. Intervju je pripravila Patrizia Jurincic.

Jure Kopušar

Boris, 18 let

Zaupaj nam svoje vtise v zvezi s Spacalovo razstavo. Moram priznati, da me je dobesedno 'prepričala'. Postavitve je bila odlična, poleg tega pa se mi zdi hvalevredno, da je bila prva razstava v obnovljenih prostorih IV. pomola namenjena slovenskemu umetniku. Spacal je brez

Mislil, da se razlog za to skriva v socialnopolitičnih okoliščinah obdobja, v katerem je umetnik živel. Vseeno pa mislim, da je dejstvo, da se je imel tako za Italijana kot za Slovenca pozitivno. Multikulturalnost je lahko prav gotovo točka v prid človeka: zakaj bi jo zaničevali ali se je sramovali?

Ali priporočas ogled razstave? Absolutno. Upam, da je imelo čim več ljudi možnost si ogledati razstavo, saj je enkratna priložnost (še posebno za Slovence), da imamo tako obsežno zbirko Spacalovih del prav v središču mesta. In še ena pozitivna točka: možnost vodiča tudi v slovenščini. Zdi se, da gredo stvari res v pozitivno smer.

Marta, 18 let

Kakšni so tvoji splošni vtisi o Spacalovi razstavi?

Razstava mi je bila izredno všeč, tako slike kot tudi sama postavitev, ki je nekako poudarjala razlike med Spacalovimi slikami iz različnih obdobji. Tako je prišel do izraza proces ustvarjanja, ki je pri vsakem umetniku različen. Osebnost mi je Spacal zelo všeč, njegov stil pa je razpoznaven. Spacal se je imel tako za Slovenca kot za Italijana, njegove slike nosijo skoraj vedno dvojezične naslove. Kaj meniš o tem?

Verjetno se je počutil zamejca, tako kot mi, v tem pa ne vidim nič napačnega. Lepo je, da se je uveljavil tako v italijanskem kot v slovenskem prostoru; lahko bi rekla, da je umetnik, ki družijo Slovence in Italijane.

Preverimo, če ti je bila razstava res všeč, kot praviš. Katera slika ti je najbolj ostala v spominu in zakaj?

V spomin se mi je vtisnila slika z naslovom 'Kotiček v vrtnu', ki spada v obdobje petdesetih let. Tu je avtor uporabljal nekoliko drugačno tehniko: veliko slik je namreč temnih, velikokrat uporabljala le črno, sivo in belo barvo, tu pa tam tudi malo rdeče. Ta slika pa mi je bila najbolj všeč zato, ker je zanjo uporabil zelo žive barve.

Patrizia Jurincic

V Kulturnem domu v Trstu

Svoja novejša dela razstavlja Vladimir Klanjšček

V petek, 25. januarja, je bilo, pred premiero drame E. Albeeja Kdo se boji Virginie Woolf?, v obširnem predverju tržaškega Kulturnega doma v sklopu razstavnih pobud Slovenskega stalnega gledališča odprte razstave goriškega slikarja Vladimira Klanjščka, rojenega v Steverjanu, kjer tudi živi in ustvarja. Svojo likovno pot je začel na Pedagoški akademiji v Ljubljani in se v javnosti prvič predstavil l. 1962. Od tedaj je imel veliko samostojnih razstav in sodeloval tudi pri skupinskih razstavah. Za svoje likovne stvaritve, ki v raznoliki izpovednosti odslkavajo njegova različna umetniška obdobja, je prejel več nagrad. Ob lepem številu udeležencev – med njimi je bilo tudi nekaj goriških umetnikovih prijateljev – je o Klanjščkovem umetniškem izražanju spregovoril Marko Sosič. Razstava bo odprta do 27. februarja, od 10.00 do 13.00 in od 17.00 do 20.00.

TRST Praznovanje sv. Frančiška Saleškega

Imeti je treba optimističen pogled v prihodnost

V škofijskem semenišču v Trstu je v četrtek, 24. januarja, škof Evgen Ravignani sprejel predstavnike medijev ob praznovanju zavetnika novinarjev in verskega tiska, sv. Frančiška Saleškega.

Tržaški škof se je v svojem nagovoru poglobil v odnose, na katerih je treba osnovati ploden dialog med Cerkvijo in mestno stvarnostjo. "Cerkev ne sme imeti ob mestnega dogajanja rahločutne drže; nikakor ne sme obenem vsiljivo pogojevati političnih odločitev krajevnih uprav. Avtonomijo je treba priznati in spoštovati, kar vendar ne pomeni, da mora Cerkev molče spremljati, kar se dogaja okrog nje," je dejal škof Ravignani. Cerkev ima zato pravico in dolžnost, da posreduje svoja stališča glede velikih vprašanj življenja, družine, šolstva, gospodarstva in zaslužka: "Cerkev se s takim pristopom odloči, da brani človekovo dostojanstvo". Škof Ravignani je tako še enkrat poudaril, kako Cerkev želi prevzeti nase skrb in upanje v boljši jutrišnji dan, ki naj ponuja človeku in mestu vedrejši in perspektivnejši življenje. Gotovo bo k

temu prispeval tudi vstop Slovenije v schengensko območje, predvsem mlajšim generacijam pa gre zaupati zdravljenje ran, ki jih je v našem prostoru zapustila druga svetovna vojna.

V sklepnem delu svojega nagovora je tržaški škof neposredno zaprosil novinarje, naj se v svojih prispevkih spomnijo ne le negativnih vidikov – kot se žal redno ponavlja –, ampak naj postavijo tudi pozitivne aspekte, "ki spodbujajo optimističen vpogled v prihodnost". Iz velike dvorane je občinstvo krenilo nato v semeniško knjižnico, kjer bo odslej nameščen

Foto Kroma

Foto IG

grafično zasnovi in redno pomoževali strani časopisa, "je dejala odgovorna urednica katoliškega tednika Fabiana Martini po odprtju novega sedeža katoliškega glasila v drugem nadstropju tržaškega semenišča. Martinijeva je prisotna, med katerimi je bil tržaški škof Ravignani, spremljal pa ga je tržaški prefekt Giovanni Balsamo, opozorila, da je od lanske spomladi na voljo deskarjem spletnih strani še portal časopisa, "pozabiti pa ne gre na vložek našega tednika, ki ga redno snujejo zaporniki tržaškega Coronea".

IG

Vesela pomlad ob 30. obletnici delovanja Spodbudni načrti in nova snovanja

Prejšnji teden je društvo Vesela pomlad priredilo 12. občni zbor. Na dnevnem redu so bili poleg rednih poročil tudi načrti za počastitev letošnje, 30. obletnice delovanja. Srečanje se je pričelo z voščili predsednika, gospoda Franca Pohajca, da bi odboru uspelo uresničiti vse priložnostne pobude, predvsem pa da bi se vrste otroškega zbora pomnožile, saj je jamstvo za uspešno nadaljevanje dejavnosti najbolj dragocena pridobitev.

Privabiti nove pevce s sodobno in zanimivo ponudbo je vsakdanja skrb zborovodkinje Mire Fabjan, ki vodi otroški pevski zbor in mlajšo mladinsko pevsko skupino, in je poudarila, kako delovanje sloni na trikotniku otrok-zborovodja-starši in kako je pred

vsem družina, skupaj z zborovodjo, odgovorna za to, da se otroci navdušijo za pevsko dejavnost. Da bi pevci doželi večstransko lepoto in korist, predvsem pa pravi smisel svojega udejstvovanja, je izrednega pomena izvedba spodbudnih projektov, kot je bila lanska udeležba mladinske skupine na enotedenskem seminarju Europa Cantat v Ljubljani. Pevke so se prvič soočile z zahtevnostjo višjega nivoja zborovskega delovanja, kar je spremenilo njihov pristop, utrdilo skupino in privabilo nove članice. Dekleta bodo nadaljevala na poti izpopolnjevanja tehnike na novih seminarjih v pomladanskih in poletnih mesecih, 10. februarja pa bodo sodelovala pri izvedbi kratke opere "La notte santa"

skladatelja Maria Bugamellija. Praznovanja ob tridesetletnici delovanja zborov Vesela pomlad, ki bodo imela višek na dan ustanovitve, 12. decembra, bodo morda prinesla marsikatero prijetno presenečenje v zvezi z osrednjim jubilejnim projektom. Društvo je namreč povabilo k priložnostnemu sodelovanju vse pevce, ki so v teh treh desetletjih peli pri Veseli pomladi, in jih porazdelila po starostnih skupinah, ki bodo pripravile vsaka svoj kon-

certni program. Ena od teh skupin je že začela z rednimi vajami in navdušenje ob ponovnem snidenju je navdalo pevke s tako motivacijo, da bo priložnostni zbor predčasno začel s samostojno koncertno dejavnostjo. Ob obletnici naj bi vse skupine oblikovale tudi pevski del maše v spomin na preminule pevce. V načrtu je tudi himna društva, ki bo prvič zazvenela ob osrednjem prazniku decembra letos.

PAL

Foto Kroma

Smrt rojaka v ZDA

Profesorju Martinu Globočniku v hvaležen spomin

Dne 17. januarja 2008 je v Denverju v Združenih državah Amerike umrl prof. Martin Globočnik, ki je v prvem desetletju po drugi svetovni vojni deloval na šolskem in prosvetnem področju na Tržaškem. Globočnik se je rodil v Cerkljah na Gorenjskem leta 1919. Dokončal je učiteljske v Ljubljani in začel poučevati na osnovnih šolah. Po vojni vihril se je leta 1945 priselil v Trst in tu poučeval najprej na osnovni šoli in potem na nižjih srednjih šolah. Vključil se je tudi v kulturno-prosvetno delovanje, zlasti kot igralec pri slovenski

radijski postaji v Radijskem odru.

Poročil se je z Barkovljanko Vero Martelanc in se z njo, po

prihodu Italije v Trst, izšel leta 1955 v Ameriko. V ZDA je nekaj let delal raznovrstna, tudi ročna dela. Istočasno je študiral in diplomiral na univerzi. Po diplomi se je zaposlil na Katoliški višji gimnaziji v Denverju, kjer je uspešno poučeval več predmetov: matematiko, ruščino, nemščino, latinščino. Najbolj se je uveljavil kot profesor latinščine, saj so bili njegovi učenci uspešni na številnih tekmovanjih v poznavanju latinščine v ZDA. Tudi v Trstu se hvaležno spominjamo pokojnega Martina Globočnika, zlasti zaradi njegovega doprinosu na šolskem in prosvetnem področju. V imenu nekdanih sodelavcev in prijateljev izrekamo sožalje vdovi Veri Martelanc in ostalim sorodnikom v Trstu.

Ivan B.

ZADRUŽNA KRAŠKA BANKA Začetek proslav ob 100-letnici delovanja

Numizmatična in filatelistična razstava

Zadružna kraška banka je z razstavo numizmatičnih zbirk in izborom starodavnih razglednic openskega prostora uradno začela sklop proslav ob 100-letnici svojega delovanja v petek, 25. januarja. ZKB je razstavo pripravila v sodelovanju s Slovenskim numizmatičnim društvom Valvazor in s Slovenskim filatelističnim krožkom Košir.

Predsednik bančne ustanove Sergij Stanchij je v uvodnem pozdravu obrazložil simbolni pomen razstave, na kateri je na ogled bogata zbirka bankovcev in kovancev, mini čekov in raznih vrednotnic, znamk in poštinih žigov. Idejno izhodišče, ki je prireditelje vodilo pri izboru razstavnega materiala, sloni na želji po prikazu preteklosti naših krajev preko zgodovine, ki se je pisala na poštne in denarne področju. Številni geopolitični preobrati, ki so preobličili podobo tržaškega prostora, so posledično vplivali tudi na pretok valute. Razstavljeni material zaobjema obdobje sto let, kar ni naključje,

saj sovпада s stoletnim poslovanjem ZKB. Na panojih, za postavitev katerih je poskrbel Darko Malalan, so starejši obiskovalci razstave lahko še prepoznali Amlire, začasno valuto, ki so jo Američani v času po

zaradi izdatkov za fašistično kolonizacijsko politiko doživela zlom. Na ogled so tudi posojilne obveznice, ki so jih partizani v času vojne uporabljali za financiranje svoje vojne dejavnosti; ob tem so hkrati prisotni bankovci parti-

Foto IG

kapitulaciji Italije tiskali v ZDA in jo z letali prinašali na osvobodene predele Apeninskega polotoka, da bi zamenjala prejšnjo liro, ki je

zanske valute, ki je bila prvi denar tiskan v zasužnjeni Evropi. Časovni lok se pričinja pri nekdanji avstro-ogrski kroni, sklene

pa se z dragocenimi zbirkami evro valute. Razstavo so bogatili tudi lepe razglednice, na katerih so bile upodobljene stare Opčine. Zapuščino je ZKB lani odkupila, na ogled je okrog dvesto razglednic, ki jih je uredil Igor Tuta, ostale pa so na voljo na ekranih računalnikov, ki jih je ob tej priložnosti pripravil Marino Kokorovec.

Kot nam je povedal član Slovenskega numizmatičnega društva Valvazor, Mitja Petaros, je teža razstave predvsem v zgodovinskem pričevanju časovnega razdobja s prisotnostjo posebnih eksponatov kot pa v dragocenosti oz. vrhunskem izboru le-teh. Predsednik društva Valvazor Andrej Štekar pa nam je zagotovil, da se je cena tovrstnega materiala v zadnjih letih zelo povišala. Predsednik Štekar in predsednik Krožka Košir Peter Suhadolc sta v svojih nagovorih poudarila izreden idejni presledek med nekdanjim vrtoglaviim spreminjanjem valute, kateremu so bili podvrženi naši očetje, in sedanjim sprejetjem skupnega evra, ki priča, da se je obdobje geopolitičnih sprememb končno sklenilo.

Dodati gre, da je bil ljubiteljem filatelije na voljo tudi priložnostni poštni žig.

Igor Gregori

Predavanje prof. Ivana Florjanca v DSI

Glasba sredstvo do evangelija

“Teško bi govorili o Trubarju kot o glasbeniku, to ni hotel biti, najprej je hotel biti dober kristjan, zelo kritičen in avtonomen.” Bil je sicer zelo dober pevec, tudi solidno glasbeno vzgojo je imel, ker je bila pač predmet višje izobrazbe, “neposred-

no pa ne vemo, kaj je Trubar napisal o glasbi, ne vemo, kaj je skomponiral.” Gost Društva slovenskih izobražencev prof. Ivan Florjanc je v skorajda nepoznato temo stopil z leščerbo raziskovalca, saj je omenjena življenjska pot utemeljitelja slovenske književnosti še potrebna pozor-

nosti. Večer je sodil v pobude ob letošnjem Trubarjevem letu, ko se spominjamo petstoletnice rojstva velikega Slovenca, je v pozdravu dejal predsednik DSI Sergij Pahor.

Kot rečeno, je bila v 16. stoletju glasba sestavni del šolskega predmetnika, še več, sodila je med temelje izobrazbe, ker je združevala in povezovala vse t. i. svobodne umetnosti (retoriko, gramatiko...). O Trubarju glasbeniku lahko torej sklepamo le po posrednih virih. “Vse je obvladoval, a njegova izbira je padla na preprostejša človeka, posvetil se je njemu, verjel je, da raste verska prenova iz baze,” je poudaril Florjanc. Med neposrednimi viri nam je lahko v pomoč Trubarjeva zbirka protestantskih napevov, kjer pa je za današnjega človeka preseñteljivo, da nobena slovenska pesem ni zapisana v notah. “Ker so bile melodije obče znane, ljudstvo jih je poznalo na pamet, le za neznane so potrebovali note.” Po Florjančevem mnenju pa lahko iz redkih do danes ohranjenih zelo starih cerkvenih pesmi sklepamo, da je morala biti metrika tankočutna in

všečna. Pri tem je Florjanc podčrtal, da ne gre v melodijah iskati nacionalnega puritanizma, saj so si bili napevi sila podobni v širšem srednjeevropskem prostoru. Melodija je bila namreč sredstvo za globlje sporočilo vere. V prvem delu večera je Florjanc podrobno predstavil Trubarjevo življenje in še posebno njegovo vez s Trstom. Že šestnajstletnika je namreč škof Peter Bonomo poklical v Trst iz Salzburga, kjer se je izkazal kot korni pevec. Bil je leta 1524. Takrat je Trubar stopil v intelektualno elito tedanjega časa, naučil se je humanizma in spoznal najvidnejše evropske kulturnike, s katerimi si je še dolga leta dopisoval. In tudi ko je nastopil duhovniško službo v Loki pri Ratečah, v Laškem, Celju, Ljubljani, je redno zahajal v Trst, kjer je slovel kot odličan pridigar. Vezi so se nekoliko zrahljale le, ko je moral v izgnanstvo v Nemčijo. Pri tem je Florjanc podčrtal, kako pomembno vlogo je imel Trubar sredi 16. stoletja, ko je bil odgovoren za prevajanje Biblije za vse slovenske in hrvaške dežele in se je zavestno odločil za slovensko pisavo in jezik.

MR

Foto Kroma

Prešernova proslava v Barkovljah

Večer v prepletu pesmi in besede

Tudi letos je proslava v čast največjemu slovenskemu pesniku, Francetu Prešernu, ponudila pester program. Prostore barkovljanskega društva je minulo nedeljo napolnilo lepo število ljudi. Prisotnim je dobrodošlico voščil predstavnik društvenega odbora Vladimir Vodopivec. Z velikim navdušenjem je publika prisluhnila moškemu pevskemu zboru Tabor z Opčin. Kot se spodobi za Prešernovo proslavo, se je tudi zborovodkinja Mikela Šimac odločila, da svoj nastop prične z Zdravljico. Vsekakor je treba poudariti, da je zbor zapel tudi nekaj pesmi v barkovljanskem narečju, za katerega bi lahko rekli, da se je v zadnjem času nekoliko porazgubilo, vendar pa je

publiko zbor ponovno spomnil nanj. Sledil je govor profesorice slavistike na videmski univerzi Tatjane Rojc, ki je poudarila, da so že Trubar in kasneje Prešeren ter Kosovel pisali o duhu enakovrednosti Slovencev. Se pravi, da lahko govorimo že o nekakšni prisotnosti evropskega duha. Pri tem se je Rojc navedla na padec meja, ki je še poudaril duha Evrope in enakopravnosti. Moramo se zavedati, da padec meja je tukajšnje Slovence simbolizira svobodo in znak neke skupnosti, ki nima več predsodkov. Vsekakor pa je rdeča nit govora bila, kako smo Slovenci kljub vsem grozotam preteklosti vedno našli pogum in se s kulturo uprli nasprotnikom. “Pravilno

je, da smo zavedni v svojih koreninah”, je sklenila Rojc. Za poslastico večera, kot jo je imenoval Vladimir Vodopivec, pa sta nastopila nadobudna ljubitelja gledališča. Jure Kopušar in Patrizia Jurincic, dijaka Liceja Prešeren in gojenca gledališke šole StudioArt, sta recitirala

nekaj poezij različnih slovenskih avtorjev, zaključila pa sta z lastno režijo Prešernove poezije Od železne ceste. Publika ju je nagradila s toplim aplavzom, organizatorji pa so jima zaželeli srečno pot proti profesionalnemu igranju.

JK

Oživiljena nagrada Dušana Černeta

Na zadnji lanskoli seji so člani upravnega odbora Knjižnice Dušana Černeta (KDC) v Trstu oživilo podeljevanje Nagrade Dušana Černeta, ki jo je v letih 1976-2000 Sklad Dušana Černeta 23-krat podelil “Slovincu ali slovenski organizaciji kot priznanje za zasluge v boju za ideje, za katere se je boril Dušan Černe: slovenstvo, demokracija, krščanstvo”. Sklad, ki je bil poimenovan po uglednem časnikarju in politiku Dušanu Černetu (1916-1975), se je v dogovoru s Knjižnico 23. novembra lani razpustil in ji prepustil svoj arhiv ter denarna sredstva, KDC pa se je obvezala, da bo v dosedanjem duhu obnovila po možnosti vsakoletno podeljevanje svojčas zelo odmevne Nagrade Dušana Černeta. Na omenjeni seji je tako upravni odbor KDC odobril pravilnik za podeljevanje nagrade, določil 1.000 evrov za nagrado za leto 2007 in za dobo treh let imenoval v komisijo za podeljevanje nagrade člana dosedanjega Sklada Dušana Černeta Sašo Martelanca ter svojega predsednika in tajnika Iva Jevnikarja ter Tomaža Simčiča. Razglasitev prejemnika Nagrade Dušana Černeta za leto 2007 bo v kratkem potekala skupno s predstavitvijo knjige o Dušanu Černetu in o pobudah, ki so po njem poimenovane.

Obvestili

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita v ponedeljek, 4. februarja, v Peterlinovo dvorano v Ul. Donizetti 3 v Trstu, kjer bo ob 20.30 predstavitev nove, temeljne študije zgodovinarke in bibliotekarke dr. Rozine Švent iz Ljubljane SLOVENSKI BEGUNC V AVSTRIJI 1945-1950. O knjigi bosta spregovorili literarna zgodovinarica dr. Janja Žitnik z Inštituta za slovensko izseljenstvo ZRC SAZU in avtorica dr. Rozina Švent, ki je sicer v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani odgovorna za Zbirko tiskov Slovencev zunaj Republike Slovenije. Pred predstavitvijo bo donedavni ravnatelj Rafaelove družbe msgr. Janez Rihar v Peterlinovi dvorani odprl razstavo arhivskih fotografij o življenju Slovencev v povojnih begunskih

taboriščih na Koroškem, ki jo je pripravila omenjena družba.

Potovanje v Uzbekistan. Naprošamo vse, ki bi se želeli prijaviti za potovanje z Novim glasom v Uzbekistan od 15. do 22. maja 2008, da bi do 15. februarja potrdili svojo prisotnost, da vsaj okvirno vemo za število udeležencev. Za podrobnejše informacije na upravi Novega glasa v Gorici, tel. 0481 533177, in na uredništvu v Trstu, tel. 040 365473, ali e-mail mohorjeva@gmail.com. Program Vam lahko dostavimo tudi po elektronski pošti.

Darovi

Za rojanski cerkveni pevski zbor daruje Alma Trobec Pappalardo 10 evrov.

Za "Med nami" in druge stroške daruje Marija Udovič 40 evrov.

Za Novi glas daruje S. Ž. 15 evrov.

8. 2. 2006

8. 2. 2008

*Vse, kar je v ljubezni,
je shranjeno za Vstajenje...*
p. M. I. Rupnik

Nadja Maganja Jevnikar

Ob drugi obletnici smrti drage žene in mame
se bomo zbrali pri zadušnici 8. februarja
ob 18. uri v Sv. Križu.

Ivo, Peter, Ivan

Po padcu meje

Možnost skupnih projektov

Župani občin z obeh strani nedavno odstranjene fizične slovensko-italijanske meje težijo k oblikovanju enotnega okvira za črpanje evropskih sredstev za projekte v okviru novega programa Cilj 3 za obdobje 2007-2013, obenem pa želijo določiti, za katere projekte bodo zaprosili evropsko kritje in za katere druge pobude želijo najti druge vire financiranja. O tem je bil govor na dveh srečanjih med župani oz. upravitelji pokrajine in občin s Tržaškega (Pokrajine Trst ter občin Trst, Milje, Dolina, Repentabor, Zgonik in Devin-Nabrežina) in kraških občin v Sloveniji (Hrpelje-Kozina, Sežana, Komen in Miren-Kostanjevica). Upravitelji, ki so se sestali najprej prejšnjo sredo v Trstu, nato še ta torek v Komnu (v tem primeru je šlo že za operativni sestanek oz. zasedanje tehničnega omizja), so si namreč soglasni, da je uspešen rezultat na tem področju možen le preko integriranega načrtovanja, pri čemer se ponuja res pestra paleta najrazličnejših možnosti.

Če kraški teritorij naravnost kliče po skupnem načrtovanju turistične, enogastronomске in kulturne ponudbe (s tem se je

že začelo s čezmejnimi projektom Kraški okraj), so možnosti za nadgradnjo sodelovanja tudi pri integrirani službi za preprečevanje in gašenje požarov, razvoju kmetijstva in ovrednotenju naravnih danosti. Obstaja tudi zamisel o oblikovanju čezmejne javnega prevoza in integriranem sistemu za zbiranje in odvažanje odpadkov, dalje o ureditvi čezmejnih pešpoti oziroma tematskih poti ter cest. S padcem meje se povečuje tudi mobilnost obmejnega prebivalstva in s tem tudi delovne sile, ki so morala osvojiti znanje obeh tu govorjenih jezikov (slovenskega in italijanskega) ter se seznaniti z zakonodajo in pravilniki, ki so v veljavi v Sloveniji in Italiji, razmišljati pa bo treba tudi o preverjanju delovnih potreb in o usposabljanju. Pokrajina Trst, ki ima na italijanski strani vlogo koordinatorja sodelovanja, že razpolaga s spletnim portalom. Na področju kulture pa bo treba predvsem priti do skupnega načrtovanja in ovrednotiti krajevne znamenitosti. In nazadnje: vlagati bo treba v mlade in poskrbeti, da se v njihovih glavah porušijo psihološke pregrade.

NL

Goriška knjižnica Franceta Bevka izvaja tudi svoje poslanstvo ob meji

Knjige za slovenske učence in odrasle bralce v Italiji

Goriška knjižnica Franceta Bevka v Novi Gorici, ki hrani in izposoja okoli 360 tisoč knjig in jo obišče nad tisoč bralcev na

drugih stvaritev z literarnega in drugih področij, ki se uvršča v kulturno politiko države, vodi Boris Jukić, direktor goriške knjižnice Franceta Bevka. Za

večstopenjski šolski zavod s slovensko-italijanskim dvojezičnim poukom v Špetru pri Nadiži. Nedavno jih je prvič obiskal bibliobus Goriške

dan, že več let oskrbuje s knjigami in drugimi deli, ki sodijo v zvrst literature, vse slovenske javne knjižnice v Italiji. Gre skupaj za štirinajst knjižnic na

oskrbovanje knjižnic v zamejstvu z deli iz Slovenije porabi država okoli 360.000 evrov letno. Knjižnica svoje kulturno po-

omenjeni šoli v Doberdolu in Špetru odslej obiskoval enkrat na mesec. Stroške bo krila knjižnica sama iz svojih virov. Boris Jukić, direktor Goriške

območju od Trsta ter prek Krasa in Gorice, do Beneške Slovenije in Kanalske doline. Vsako leto jim pošilja okoli 700 knjig z najrazličnejših področij, ki jih plača in zagotavlja vlada oz. Ministrstvo za kulturo Slovenije. Projekt pošiljanja knjig in

slanstvo ob meji med Slovenijo in Italijo razume v najširšem smislu. Odločila se je, da bo skrbela tudi za potrebe in želje učencev in dijakov v dveh pomembnih šolah v Italiji. To sta osnovna oz. srednja šola v Doberdolu ter Državni

knjižnice Franceta Bevka, je v pogovoru za naš časnik tudi z zadovoljstvom povedal, da je ta kulturna in splošna izobraževalna ustanova v zadnjem času pridobila okoli 250 novih članov iz Italije.

M.

KOROŠKA Nesprejemljiva dejstva

Haider nori tudi v Žvabeku

“Slovenska, registracijska tablica”, ki jo je dal deželni glavar Haider namestiti zdaj še pod nemški krajevni napis v Žvabeku, je ponovni dokaz, kako resno jemlje koroški deželni glavar pravice koroških Slovencev in ugotovitve ustavnega sodišča, da ne govorimo o upoštevanju ADP, tako se je deželni poslovodja EL Adrian Kert odzval v prvi reakciji na Haiderjevo vnovično omalovaževanje pravne države. V zvezi s tem zares lahko govorimo o 'scapanem' politiku, ki

ga vse bolj vodijo politična samovolja, iracionalnost in oportunizem.

Žvabeški primer je nadaljnji jasen primer zlorabe uradnega položaja in Koroška in koroško

prebivalstvo naj se resno vprašata, ali hočeta še naprej imeti kot deželnega glavarja človeka, ki se požvižga na ustavno sodišče in pravno državo. “Na Koroškem ni pocestnega cucka, za katerim bi Haider metal toliko kamenja, kakor za koroškimi Slovenci. Sicer vedno boli, vendar dobiš trdo kožo in postaneš vedno bolj iznajdljiv pri izogibanju”, tako pravi Kert, ki poziva vse koroške Slovence in demokratično družbo, da izrabijo vsa civilnodemokratična in pravna sredstva proti tej zaničevalni politiki.

VIDA VALENČIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

Vročina v vročnem času

Danes sem zadnji dan doma, jutri grem spet v službo. Štiridnevna bolniška. Navadna gripa, obiskala je več mojih sorodnikov, znancev in kolegov. Zadnji dan: grlo je še vedno vneto, čelo se ni še docela ohladilo, v ogledalu pa uzrem jasnejši pogled, v žilah občutim ponovno voljo po tipanju sveta tam zunaj, onkraj mestne telovadnice pred hišo, onkraj ciprese, ki je videti osamljena med osušenimi brezami, onkraj te ceste, ki se vzpenja, avtobusov, ki peljejo po njej in vedno ustavijo tako zelo rezko. Štiri dni v tem limbusu, ko te daje vročica, ko vsi dotedanji življenjski ritmi postanejo nični, vse obveznosti odpovedane in vsi načrti preloženi. V tem brezčasju, ko se ti misli motajo kot niti starega puloverja, ko načrtuješ tako navadno opravilo, kot je se-gretje mineštre, že štiri ure vnaprej, ko se sprašuješ, ali se s potom pod volneno majico izliva ali mogoče doliva vitalna energija, kdo ve. V rokah knjiga, ki si jo imel že tedne na nočni omarici in pravzaprav si niti naslova nisi zapomnil (“Moreno” Brine Svit - zgle-da, da padam vedno v naročje sodobnim avtoricam, verjetno v iskanju zrcaljenja nekega lastnega pogleda na svet in izoblikovanja v žensko...), iskanje prijaznosti v obrazih in pogovorih po televiziji in čudenje ob ugotavljanju, da so slednji tako zelo redki, litri vročega čaja in Olje31 pod nosnicami za lažje dihanje. Dnevno časopise, telednevnik, vse naokrog se nekam podira, vse je majavo. Po sondaži skoraj tri četrtine italijanskih državljanov ne zaupa v delo Parlamenta oz. poverjenim osebam, ki smo jih

izvolili, naj nas predstavljajo. Nobene razlike med desno in levo, med tem ali drugim programom. Daje me vročica, a zelo dobro vidim, da je bil podatek dan v javnost tisti dan, potem pa se o tem (raje) ne govori več.

Bobnam po tipkovnici, prižgem televizijo in ugotovim, da je padla vlada. Tako sem zdaj vročica na kvadrat. Gledam posnetek iz Senata, zopet, kot že tolikokrat prej se sprašujem, zakaj sem takrat, toliko let nazaj - v letih, ki se mi danes zde lastna nekemu mojemu prejšnjemu življenju, življenju pred “ozaveščenjem” - sploh izbrala Politične vede. Danes bi tako rada, tako zelo rada zopet verjela v neko resnično politiko, v neko udeležanje demokracije, v obstoj neke resnične Kulture

politike, a vse se mi zdi tako zelo daleč od tega, kot bi se stalno in vedno znova pogrezalo v blato, ki ga ne uspeš več sprati.

Danes je v prilogi uglednega italijanskega časopisa daljši članek o družbenem pomenu poklicne začasnosti v današnji Italiji (kot tudi drugod). 30% vseh zaposlenih nima stalnega delovnega razmerja, kar stal-

no pogojuje kakršnokoli načrtovanje. Po podatkih naj bi Italija imela 5-6 milijonov t. i. »začasnežev z “rednim” delovnim razmerjem«, katerim gre prišteti še nesrečneže na črnem, tako da znaša skupni znesek 7-8 milijonov. V šali mi je bilo pred leti rečeno, naj ne težim preveč s temo o začasnosti v poklicu. Takrat sem sama sebi rekla, da ne, postala bom še nadležnejša in dolgočasnejša... Ker se enostavno ne morem strinjati z dejstvom, da naš glas in naša beseda ne pomenita ničesar, kljub vsemu.

SSG Premiera dela Kdo se boji Virginie Woolf?

Uničujoči čustveni odnosi v razcefranih dušah

Slovensko stalno gledališče uspešno nadaljuje svoj odski pohod v sezoni 2007/08 z iskrenim, ostrim odstranjenjem krink našega časa, družbe in posameznika, tako da se gledalcu razpiira neprikrit pogled na sedanost našega bežnega bivanja na tem svetu, v katerem so medčloveški, seveda tudi medzakonski ali partnerski odnosi zmeraj bolj nepristni in utesnjujoči. Tako nič kaj lepo in spodbudno podoba čustvenih vezi med domačimi zakonskimi stenami je do kosti razkrinkala zadnja produkcija našega gledališča, drama ameriškega avtorja, večkratnega Pulitzerjevega nagrajenca, Edwarda Albeea (rojenega v Washingtonu 1928), Kdo se boji Virginie Woolf?, ki je v slovenskem prevodu Zdravka Duše dobro prestala premierno preizkušnjo v domačem hramu, Kulturnem domu v Trstu, v petek, 25. januarja, v režiji hrvaške režiserke Nenni Delmestre, drugič gostje v SSG. Čeprav je Albee, neizprosni analitik in kritik ameriške družbe ter njenih le navidezno zdravih načel, delo zasnoval v začetku 60. let prejšnjega stoletja oz. tisočletja, se njegova vsebina zdi izraz iz sodobnega vsakdana. Trenja, besedni in fizični spopadi, psihološki pritiski, izprijene zakonske vezi, trenja, uničujoča obračunavanja med partnerji, ki marsikdaj privedejo do najhujšega, umora, so dandanes morda še bolj kruti in pogosti kot v času nastanka drame, četudi sedaj v zakonskih odnosih obstaja možnost razveze, ločitve, ki v tistih minulih časih ni prišla v poštev. V psihološki in sociološki tematiki, ki jo brez lažnih prikrivanj na drobno secira Albee, se jasno zrcalijo tudi travme današnjega človeka. Slednji kot protagonista drame George in Martha ne-

mi razgalita svoje bedno zakonsko življenje gostoma, mlademu paru, ki že drsi podobni usodi naproti, in ga vpleteta v svoje cinične igrice. George univerzitetni profesor na oddelku za zgodovino je poročen s hčerjo dekana fakultete; sam ni dosegel ambicioznih ženi-nih želja, da bi se tudi on povzpел na tako častno poklicno mesto. Ker ne moreta imeti otrok, si ga izmisli, a ob koncu igre ga on neusmiljeno “ubije”. Mladi par pa stavljata Nick, univerzitetni profesor biologije, ki bi se rad s preučevanjem kromosomov profesionalno uveljavil, in njegova žena Honey, ki jo morijo razni strahovi, tudi strah pred nosečnostjo. Njuna poroka je bila nekako samoumevna, ker sta se poznala že od mladih nog. Povrhu vsega je Honeyjin oče

s svojim pridigarskim poslom prisluzil kar precej denarja, kar je bil dovolj tehten razlog za poroko. Sploh sta oba moška lika zvezana na svoji soprog s koristolovskimi vezmi. Tudi te kot ostale frustracije, zamolčane mržnje in bre-zizhodne zagrenjenosti z vsoto silo privrejo na površje v noči, močno zaliti z alkoholom, in neizprosno osvetljuje trpko resnico, spretno prikrito z napudranim videzom. Pod kožo četverice močno zafrustriranih dramskih likov so s širikim, kreativnim, plastičnim izoblikovanjem ter močnim psihološkim niansiranjem zelo dobro zlezli Vladimir Jurc (George), Maja Blagović (Martha), Nikla Petruška Panizon (Honey) in Janko Petrovec (Nick) ter tako izrazito podprli režijsko hotenje Nenni Delmestre, natančne razčlenjevalke Albeeyevega besedila in pozorne opazovalke današnjega potrošniškega sveta in njegove razčlovečene družbe, v kateri so taki kruti, neuravnovešeni odnosi vse prej kot redki.

Vizualno dovršeno in funkcionalno podoba je predstavi dodelila linear-na realistična scenografija Line Vengoechea, pri kateri so gledalčovo pozornost pritegovali tri “kamnite stene”, ki jih prepletajo poganjki divje trte; na središčni pa se v pomenljivih trenutkih pojavljajo videoposnetki.

Elegantni kostumi Ljubljana Uroša Belantića, mladega modnega kreatorja in kostumografa, so odslikavali višji socialni položaj nastopajočih dramskih oseb. Zunanjo sliko uprizoritve so dopolnjevali lučni efekti Rafaela Cavarre in kiparski detajli tržaškega umetnika Aleksandra Starca. Gledalci so ob dolgotrajnem ploskanju večkrat priklicali na oder igralce in jim s tem izkazali svoje zadovoljstvo s predstavo. Med njimi sta poleg drugih gostov bila tudi igralca Anton Petje in Bogdana Bratuž, nekdanja člana SSG, v sezoni 1979/80 še sama sooblikovalka iste drame skupaj z Livijem Volkajem in Anico Kumer, ki je v režiji Dušana Mlakarja, če spomin ne vara, kazala malce bolj strnjeno, dinamično napet izraz.

Iva Koršič

Spomin na duhovnika in skladatelja Vinka Vodopivca ob 130. obletnici njegovega rojstva

Hrvaška ravnodušna do slovenskega predsedovanja EU

Slovenska vlada intenzivno deluje v državi, kjer se razplamteva predvolilna dejavnost političnih strank, pa tudi v tujini, kjer izvajajo vloge in naloge predsedujoče države v EU. Premier Janez Janša je dejal, da so ministri in drugi vladni funkcionarji zelo obremenjeni, pri tem pa so jim zaradi boja zoper inflacijo znižali plače. V okviru predsedovanja povezavi je najpomembnejši dogodek doslej nemara bil dvodnevni obisk generalnega sekretarja OZN Ban Ki Muna, 25. in 26. januarja. Bil je gost predsednika države Danila Türka, s katerim sta nekoč sodelovala v svetovni organizaciji. Čedalje bolj je očitno, da bosta osrednji temi slovenskega predsedovanja vključevanje Hrvaške v proces pridruženja evropski povezavi ter obravnava oz. določitev statusa Kosova. Največ je za zdaj težav s Hrvaško. Njeni predstavniki napadajo premiera Janeza Janša in

evropski komisar za širitev, Olli Rehn, z opozorilom, da spor glede ekološko-ribolovne cone zadeva Hrvaško in EU in da torej ne gre za solistične zahteve Slovenije. EU zahteva, da Hrvaška cono čim prej odpravi oz. sklene, da ne bo veljala za države članice povezave. Če se Hrvaška zahtevi ne bo uklonila, bo imela težave in zamude pri izpolnjevanju meril za vključitev v EU.

Hrvaška stališča in odpori zoper zahteve Slovenije kot predsedujoče države v EU dokazujejo, da

Ninamedia ocenilo 37,3 odstotka vprašanih, decembra lani pa jih je to menilo 34,3 odstotka. Po nastopu predsednika vlade v oddaji Vroči stol na nacionalni televiziji, v ponedeljek, 21. januarja, je 82% gledalcev, ki so spremljali oddajo, podprlo Janeza Janša, predsednika Socialnih demokratov Boruta Pahorja, ki je bil tudi obravnavan, pa le 18% gledalcev. Nasploh je predvolilna kampanja ostra, zelo polemična in videti je, da stranke poskušajo strniti svoje vrste in

gledanost vase je tolikšna, da je prepričan, da se je nedvomni volilni zmagi na predsedniških volitvah odrekel samo zaradi še slajše zmage, ki mu je tako rekoč že zagotovljena na parlamentarnih volitvah, po katerih naj bi postal mandatar.

Zviševanje rodnosti tudi povod za politična obračunavanja

Lani se je v Sloveniji rodilo 19.585 otrok oz. za okoli štiri odstotke več kot leto poprej in največ po letu 1993. Žal pa tudi to področje postaja povod za politična obračunavanja. Opozicijske stranke namreč nočejo priznati, da ima za večjo rodnost vsaj del zaslug tudi sedanja vlada, ki je ustvarila bolj ugodno družbeno ozračje, potrebno za povečanje števila rojstev.

V Sloveniji smo se spomnili 130. obletnice rojstva duhovnika in skladatelja Vinka Vodopivca, ki ga imenujejo tudi Glasbeni Čedermac. Bil je eden najbolj zaslužnih mož za ohranjanje slovenske pesmi in besede v obdobju fašizma.

Njegov opus obsega 1218 del v cerkveni glasbi, vendar ta seznam še zmeraj ni popoln, saj je pogrešanih okoli 300 skladb. Manj znano je, da je bil Vinko Vodopivec nekaj časa tudi odgovorni urednik tednika Družina. Rojen je bil 16. januarja 1878 v Ročnju na Goriškem, umrl pa je 29. julija v bolnišnici v Vipavi. Vinko Vodopivec je bil prijatelj skladatelja Lojzeta Bratuža, po njegovi mučeniški smrti pa se je še bolj navezal na Lojzetovega brata Jožka in na Lojzetovo ženo Ljubko Šorli, ki je napisala veliko besedil za njegove skladbe.

Marijan Drobež

Dr. Dimitrij Rupel

Janez Janša

so v Zagrebu ravnodušni do slovenske vloge na prizorišču združene Evrope in da svoj odpor in negodovanje zoper Slovenijo komaj prikrivajo. Zagotovo je tudi, da bodo odnosi med Slovenijo in Hrvaško, ki bosta morali premostiti mejna in druga nerešena vprašanja, tudi v prihodnje zapleteni, težavni in kritični.

Premier Janez Janša in vlada sta najbrž zaradi prvih uspešnih ukrepov proti inflaciji in za izboljšanje gmotnih razmer najbolj revnih prebivalcev, začela pridobivati večjo podporo javnosti. Kot uspešno je delo vlade v januarski anketi agencije

povečati moči, da bi si zagotovile uspeh na volitvah. Borutu Pahorju, ki zdaj potuje po državi in se predstavlja volilcem, očitajo, da nima programa, ki bi pomenil alternativo sedanji vladi. Priznal je tudi, kar se je v politični javnosti že dolgo domnevalo, da ga nekdanji predsednik države Milan Kučan ne podpira, saj naj bi bil bolj naklonjen prekaljenemu politiku Gregorju Golobiču, predsedniku stranke Zares. Časnikarka Zlata Krašovec je v komentarju, objavljenem v novi številki slovenskega verskega tednika Družina, predsednika Socialnih demokratov takole opisala in ocenila: "Pahorjeva za-

ocenil, da je normalno, da pritiski obstajajo, vendar "navadno to ne pride v javnost". Novinarji ob tem strokovnem mnenju po Brezigarjevih besedah niso pomislili, da je bilo morda namenjeno tudi njim, in si niso pomišljali ter so besedilo objavili. Članek je bil objavljen na prvi strani z veliko fotografijo generalnega sekretarja Združenih narodov Ban Ki Moonom prav na dan začetka njegovega obiska v Sloveniji, čeprav je uredništvo z dokumentom razpolagalo že najmanj teden dni. "Gre za očiten poskus diskreditacije Slovenije pred visokim gostom in otežkočanja njene posredniške vloge v tako težkem političnem trenutku," je navedel Brezigar.

Kot je zapisal, je novinar pridobil strokovno mnenje uglednega profesorja, ki je opozarjal pa tudi na to, da je bil članek sočasno objavljen v pomembnem beograjskem dnevniku, ki se sklicuje na objavo v slovenskem mediju. "Vendar kdor koli obvlada tehnologijo časnikov, ve, da je bil beograjski dnevnik v tisku, preden je slovenski dnevnik izšel in tudi pred objavo članka na njegovi spletni strani, kar pomeni, da so novinarji Dnevnika gradivo ali morda celo svoje članke posredovali dopisniku oziroma dopisnici beograjskega dnevnika." Očitno gre, po Brezigarjevem mnenju, za skupno politiko, ki je v nasprotju z opredeljenimi nacionalnimi interesi Slovenije. "Namen te politike je vzbujanje nacionalističnih strasti v Srbiji pred drugim krogom volitev in torej izničiti prizadevanja za pomiritev na Zahodnem Balkanu. Vsakdo lahko sam išče odgovor na vprašanje, komu to koristi." Svoboda informiranja je bila tokrat zlorabljena za povzročanje škode državi, njenemu ugledu v Evropi in v svetu ter njeni mednarodni kredibilnosti, pa tudi za izničitev prizadevanj za zagotovitev evropske prihodnosti celotnemu Zahodnemu Balkanu, je Brezigar zapisal v odzivu, objavljenem v današnjem Delu.

STA

Kratke

Plešasta pevka ponovno na odru Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica

V petek, 1. februarja 2008 ob 20.00, se na oder vrača ena izmed najodmevnejših predstav Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica. Po trinajstih sezonah igranja bodo namreč igralci Janez Starina, Ivo Barišič, Radoš Bolčina, Iztok Mlakar, Stane Leban in Peter Musevski že 162. nastopili v vlogah iz Ionescove drame absurda Plešasta pevka. Predstava v režiji Vita Tauferja je bila po prevodu Srečka Fišerja premierno uprizorjena 20. aprila 1995, sooblikovali pa so jo dramaturginja Marinka Postrak, scenograf Aljoša Kolenc, kostumograf in oblikovalec maske Alan Hranitelj in oblikovalec luči Samo Oblokar. Od takrat je obiskala številne domače in tuje odre ter festivale. Večkrat pa so s predstavo gostovali tudi pri zamejcih v sosednji Gorici in v Rožu na Avstrijskem.

Duševne bolezni bolj razširjene kot rakava obolenja

V knjigarni Mohorjeve družbe na Nazarjevi ulici v Ljubljani so nedavno v pogovoru o novi knjigi dr. Tomaža Erzarja, z naslovom Duševne motnje, opozorili na pomen duševnega zdravja v sodobnih družbah, tudi v Sloveniji. O tem sta poleg avtorja omenjenega dela govorila tudi prof. Vojko Strahovnik, filozof in raziskovalec na filozofski fakulteti v Ljubljani, ter filozof dr. Bojan Žalec. Opozorili so, da je duševno zdravje tudi v Sloveniji čedalje pogostejše predmet razprav v širši javnosti. Prvi razlog temu je gotovo zavest, da duševne bolezni niso nekaj oddaljenega in nevsakdanjega, ampak da so prisotne v vseh delih in dejavnostih družbe. Take bolezni in stiske imajo osrednjo vlogo pri posameznikovem splošnem počutju, telesnem zdravju in nasploh v življenju. Slovenska družba in država sta dolžni resno razmišljati o duševnem zdravju, saj imajo duševne bolezni kar 15 odstotni delež vseh bolezni v Sloveniji. Bolj so razširjene kot npr. rakava obolenja, če pa k temu prištejemo še posredne posledice duševnih bolezni in njihovo povezavo z drugimi boleznimi, pa je omenjeni delež še precej večji.

V Vili Rafut bodo sedeži znanstvenih in visokošolskih ustanov

Slovenska vlada je odobrila projekt obnove in usposodobitve Vile Rafut, ki se pne nad naseljem Pristava pri Novi Gorici. Stavba, znana po svoji izvirni arhitekturi, v njej se prepletajo sredozemske in evropske kulture, je v preteklih desetletjih služila raznim namenom in dejavnostim, predvsem zdravstvenim. Zdaj je prazna, zanemarjena in v notranjosti umazana.

Vilo Rafut bodo po obnovi uporabljali znanstveni in kulturni Center Emuni, Fakulteta za podiplomski študij Univerze v Novi Gorici in Raziskovalna postaja Znanstvenoraziskovalnega centra Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Novi Gorici. Slednjo je ustanovil in razvil zgodovinar dr. Branko Marušič.

Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo je ob postavitvi temeljnega kamna Vile Rafut, 22. februarja, javnosti sporočilo, "da bo znamenita hiša končno dobila vsebino in uporabnike, ki vsakodnevno živijo in delajo v duhu kulturnega dialoga." Omenjamo še, da zgradba stoji sredi obsežnega parka redkih dreves in drugih rastlin, ki pa je, žal, tudi zanemarjen.

Na Goriškem razstava Anje Kranjc

V množici različnih umetniških praks ter multimedijskih projektov so klasične kiparske razstave prava redkost, ugotavljajo v Mestni galeriji Nova Gorica. Zato so v petek, 18. januarja, ob 19. uri odprli postavitev Kiparstvo (p) osebnega sveta umetnice Anje Kranjc, ki se osredotoča predvsem na figuraliko in za katero bo to prva samostojna razstava. Kiparski medij je na poti proti 21. stoletju vztrajno izgubljal svoje mesto v sferi, imenovani sodobna umetnost, zato je ustvarjanje mlade Kranjčeve, sicer absolvantke kiparstva na Akademiji za likovno

umetnost in oblikovanje v Ljubljani, še toliko bolj dragoceno, so prepričani v novogoriški mestni galeriji, kjer bo razstava Kiparstvo (p) osebnega sveta na ogled do 7. februarja.

Umetnica, ki živi in dela v Ajdovščini, na prvi samostojni razstavi predstavlja tri kiparske sklope, tj. Sence, Plesalca in Zarodki, skulpturi Orfej in Evidika ter Autoportret. Nastali so v zadnjih treh letih, v njih pa avtorica išče idealno likovno podobo ter skuša poustvariti temeljno izkušnjo človeške eksistence in neizbežnosti smrti, so sporočili iz novogoriške galerije. Po njihovih besedah je kiparstvo Kranjčeve polno različnih reminiscenc, citatov iz zgodovine likovne umetnosti, je preplet klasičnega z modernim, a hkrati samosvoje. Postavitev skulptur v krožni galerijski prostor, ki že sam po sebi skriva veliko simbolike, ponazarja ritem naravnega cikla, v katerem sta začetek in konec, rojstvo in smrt le del večnega kroga življenja. Prav temeljno resnico, da smo ljudje umrljiva bitja z omejenim časom in možnostmi spoznanja, umetnica na povsem avtonomen način prepričljivo vizualizira.

Kranjčeva, ki je leta 2006 prejela študentsko Prešernovo nagrado, se pri ustvarjanju osredotoča predvsem na figuraliko, kjer jo zanima človeško telo izključno kot nosilec duhovnih stanj in samo zato, ker ji pomeni najučinkovitejše sredstvo za intimno kontemplacijo o skrivnostnih dimenzijah življenja in občutenje minljivosti. S premišljenim ustvarjalnim procesom, vezanim le na uporabo rok, oblikuje skulpture iz mavca in voska, ki se v prepletu asociacij in novih videnj izoblikujejo v izpovedi z močno simbolno konotacijo, so še sporočili iz Mestne galerije Nova Gorica. / STA

Bojan Brezigar za časnik Delo Svoboda informiranja in nacionalni interes

Bojan Brezigar, trenutno odgovoren za stike z javnostjo med predsedovanjem EU na MZZ, je v odzivu na poročanje časnika Dnevnik o pričakovanih ZDA od Slovenije v času njenega predsedovanja uniji zapisal, da je bilo objavljeno nepreverjeno besedilo izpred meseca dni in prikazano stanje, ki je delno že preseženo, je danes objavilo Delo. Brezigar poudarja, da v članku ni mnenja druge strani. Novinarji niso ministrstva za zunanje zadeve vprašali za stališče do te objave, in niso vprašali, kako na ministrstvu ocenjujejo besedilo dokumenta. Pozanimali so se samo, ali je bil neki diplomat nekega določenega dne na službeni poti. Posest dokumenta so prikrivali in zainteresiranim

niso dali možnosti, da bi na to odgovorili, je opozoril Brezigar.

Bojan Brezigar / Foto IG

Kot je zapisal, je novinar pridobil strokovno mnenje uglednega profesorja, ki je

Opozarja pa tudi na to, da je bil članek sočasno objavljen v pomembnem beograjskem

Pomembno opozorilo varčevalcem

Speči računi

Speči računi so računi, ki jih imajo varčevalci na banki in na katerih v zadnjih desetih letih ni bilo nobene operacije razen rednega pripisa obresti in stroškov. Po najnovejši zakonodaji morajo banke vse zneske, ki so na t. i. spečem računu, prenesti v poseben sklad, ki ga vodi država. V bistvu si bo država prisvojila denar, ki je naložen na spečem računu in ga dala v poseben sklad. Iz tega sklada bo država črpala sredstva za izplačilo odškodnin vsem osebam, ki so bile žrtve finančnih prevar kot npr. afera Parmalat in podobno. Pravilnik, kako bodo zneske uporabili in porazdelili med upravičence, bodo izdelali, ko bodo odkrili, koliko sredstev je sploh na razpolago. Najbolj običajna oblika spečega računa je hranilna vloga, ki jo označuje hranilna knjižica. Nekoč so bile te oblike bančnih poslov zelo razširjene: skoraj vsaka oseba, tudi dojenčki, je imela vsaj eno hranilno knjižico. Običajno so otroci dobili prvo hranilno knjižico za krst in potem so nanjo vlagali denar, ki so ga prejeli ob različnih priložnostih. Danes se ljudje poslužujejo

hranilnih vlog v bolj omejeni obliki, veliko raje imajo varčevalci tekoči račun, ki omogoča še celo vrsto drugih operacij, predvsem starejše osebe pa imajo še vedno hranilno knjižico, na katero vlagajo svoje zneske. Banke morajo do 17.02.2008 pisno obvestiti vse naslovljence spečih računov, naj se čim prej zglasijo pri bančnem okencu in naj v roku 180 od prejema pisma

opravijo na računu vsaj eno operacijo. Na tak način bodo prekinili obdobje desetih let in račun ne bo več spadal v kategorijo spečih računov. Problem nastane, ko morajo banke iskati naslovljence. Če je bila sklenjena pogodba imenska, kar pomeni, da se je glasila na določeno ime, bo banka naslovljenca ali njegove dediče pisno obvestila, da ta speči račun obstaja in da je treba nekaj z njim ukreniti. Veliko hranilnih knjižic pa je na prinosnika, kar pomeni, da nimajo nobenega naslovljenca in da lahko denar dvigne tista oseba, ki se pri bančnem okencu pojavi s hranilno knjižico. V tem primeru banka ne more vedeti, kdo je naslovljenec računa in koga naj obvesti. Zato je zelo pomembno, da doma preiščemo svoje stare arhive, dokumente, ki smo jih podedovali po starših, tetah in stricah, in da preverimo, če nismo mi ali morda oni imeli kako hranilno knjižico na prinosnika. V primeru, da jo najdemo, naj se čim prej zglasijo na banki in opravijo vsaj eno operacijo in s tem prekinijo obdobje desetih let.

Mara Petaros

Novost na nočni omarici

Budilka, nad katero uporabnik lahko strese svojo slabo voljo

Le kdo še ni občutil nejevolje, ki se ga je polastila, ko mu je jutranji spaneč zmotil zoprn zvok budilke, ki bi jo v tistem trenutku najraje vrgel ob steno? Za vse Japonce, ki jim opisa-

na situacija ni tuja, so na Japonskem poskrbeli z budilko, pri kateri si lahko dajo duška, je poročala nemška tiskovna agencija dpa. Gre namreč za budilko v obliki ročne bombe.

Ko budilka v obliki ročne bombe z vgrajeno digitalno uro zjutraj zazvoni, jo uporabnik lahko brez pomislekov vrže ob steno ali v drug kot sobe. Vgrajeni senzor za gibanje budilko izklopi, mehko ohlajša in tako obvaruje napravo in uporabnikovo lastnino.

Kot je povedal predstavnik izdelovalca, podjetja Tokio Trading, stane naprava nekaj več kot 12 evrov in je še posebej priljubljena med mladimi. Za zaprisežene športnike podjetje izdeluje tudi različico te budilke v obliki nogometne ali bejzbolske žoge.

STA

NOVI
GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tiskarjev v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

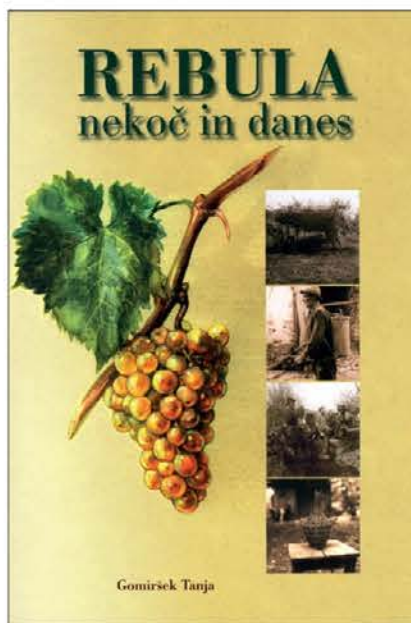
To številko smo poslali v tisk v torek, 29. januarja, ob 14. uri.

Napisala jo je zgodovinarica Tanja Gomiršek

Knjiga o vinu Rebula nekoč in danes

V sklopu predavanj in pogovorov o pomembnih temah iz preteklosti ali o sedanjih razmerah na raznih področjih na Goriškem, ki jih prireja Goriški muzej v gradu Kromberk, je 22. januarja sodelovala Tanja Gomiršek, mlada zgodovinarica, zaposlena v enoti Goriškega muzeja na Dobrovem v Brdih. Predstavila je svoje delo, knjigo Rebula nekoč in danes. Avtorica je že v začetku svojega dela opozorila na dilemo o vinu sorte rebula, "ki verjetno nikoli ne bo rešena. Omemb omenjenega vina namreč ni mogoče povsem enačiti z omembami sorte rebula. Potrebno je opredeliti, kaj se skriva v vinu, imenovanem rebula, v zgodovinskih virih, pojasniti spremembe okusa potrošnikov vrste rebula in spremembe tehnologije predelave grozdja v vino rebula." Sodeč po srednjeveških zapisih in drugih virih, je bilo tedaj poimenovanje rebula predvsem izraz za tehnologije pridelave vina. To je bilo izvorno ime za bela vina na območju Furlanije, Goriške in Istre, ki so sicer temeljila na sorti rebula. Sorto rebula je mogoče delno izslediti šele v 19. stoletju z Vertovčevim Vinorejo iz leta 1844 oz. v povezavi s IV. avstrijskim enološkim kongresom, ki je bil leta 1891 v Gorici. V vinorodnem okolišu Goriška Brda je rebula sedaj zastopana s 25,45% vi-

nogradov, v vinorodnem okolišu Vipavska dolina pa je rebula s 15,42% vinogradniških nasadov

na drugem mestu. Ampelografija, znanstvena veda, ki proučuje sorte vinskih trt, zatrjuje, da je izvor rebule v severni Italiji, na območju Verone oz. Vicenze. Tanja Gomiršek pa je v svoji knjigi zapisala, "da se tega na podlagi zgodovinskih virov ne da zanikati ne potrditi."

V Brdih je rebula najštevilčnejše zasajena trta, ker je to po mnenju agronomov območje s podnebni in pedološkimi pogoji, kjer lahko ta sorta "pokaže veliko ele-

gance, prefinjenosti in prijetnega vonja." Že zgodovinar Simon Rutar je opisal Brda, kot kraje, ki imajo ugodno podnebje. Zgodovinarica Tanja Gomiršek podrobno razčlenjuje razvoj trte in vina sorte rebula v preteklosti,

tudi v povezavi z drugimi sortami. Meni, "da območje, na katerem je rasla sorta rebula, lahko določimo šele z razvojem znanstvene vede (ampelografije) in prodiranjem nove miselnosti v 19. stoletju. Sorta je bila tedaj razširjena izključno na gričevnatem pasu od italijanskega Tricesima do koprškega območja in Istre. Najbolj razširjena je bila v 19. stoletju v Goriških Brdih in v Spodnji Vipavski dolini. Slovenski pisci ne znajo odgovoriti na vprašanje, zakaj domovino rebule postavljajo v severno Italijo, niti ne vedo, od kod so ta podatki povzeli. Italijanski izvedenci pa se opirajo samo na zgodovinske omembe v Furlaniji, slovenskih virov ne poznajo in imajo zato rebulo za svojo avtohtono sorto. To je eden od vzrokov, da ni doslej nihče načel vprašanja njenega izvora. Sama sorta rebula pa je ena od genetsko močno spremenljivih sort in se je v dva tisoč letih morda zelo spremenila. Trenutno je sorta rebula najbolj razširjena v Goriških Brdih, medtem ko je v Vipavski dolini opaziti močno upadanje te sorte". Knjigo zgodovinarke Tanje Gomiršek, ki je bogato ilustriрана, je izdal Goriški muzej. Natis in izdajo je finančno omogočila Občina Brda.

M.

Nova Gorica / O nenavadnem sporu naj bi odločilo sodišče

Naslednice podjetja Gorica so si prilastile javne površine

Novi Gorici se pogloblja nenavaden spor, kakršnega doslej ni bilo nikjer drugod v Sloveniji. Splošno gradbeno podjetje Gorica, ki je v letih po združitvi Primorske z matično državo Jugoslavijo oz. Slovenijo začelo graditi Novo Gorico, je za potrebe gradnje dobilo v uporabo velike javne površine, ki so bile last države oz. del t. i. družbene lastnine. Sčasoma pa je zemljišča z vso infrastrukturo kot svojo last vpisalo v zemljiško knjigo. To je bilo najbrž mogoče zato, ker zemlja tedaj ni imela praktično nobene cene, predpisi o lastništvu pa pomanjkljivi, tako da je bil prenos lastnine zemljišč v Novi Gorici (delno pa tudi v Solkanu in v Šempetru pri Gorici) najbrž enostavno opravilo.

Stanje je zdaj tako, da Mestna občina zahteva revizijo oz. odpravo lastništva vpisanega v zemljiški knjigi, ker gre za velike površine, ki so po svojem namenu in izvoru javna last. O zadevi bo sicer razsodilo sodišče, a postopek bo zagotovo trajal dalj časa. Novi lastniki, ki so pretežno zasebniki, ker podjetje Gorica ne obstaja več, pa so začeli mestni oblasti groziti in jo izsiljevati. Vse premoženje so prenesli na nove anonimne družbe s sedežem daleč od Nove Gorice, še prej pa so na vseh spornih zemljiščih ustanovili stavbno pravico, torej izključno pravice do gradenj v prihodnjih 99. letih. Gre skupaj za skoraj 200.000 kvadratnih metrov zemljišč. Spor dobiva čedalje širše in zaskrbljuje razsežnosti. Župan mestne občine Mirko Brulc je na srečanju s časniki 21. januarja opozoril, "da se je skupina, ki vodi naslednice nekdanjega podjetja Gorica, vodila po jo g. Šegula in g. Artič, pri-

pravljena z občino pogajati samo tako, da občina vse javne površine od njih odkupi - gre za vrednost okoli 10 milijonov evrov - ali pa da svoja zasebna zemljišča zamenja za najbolj dragocene parcele v javni lasti. Novi lastniki so zagrozili, da se bodo v primeru, da občina ne bo sprejela njihovih zahtev, obnašali kot privatni lastniki mestne infrastrukture, to je cest, pločnikov, parkirišč, zelenic in vsega, kar je pod zemljo, to je vodovodov, kanalizacije, električ-

evropske in druge natečaje za pridobitev posojil. T. i. novi lastniki javnih površin nekatere grožnje že izvajajo. Grozijo s postavitvijo ramp v mestu, preprečili pa so tudi začetek gradnje novega elitnega poslovnostanovanjskega soseske, imenovanega Eda center. Župan Mirko Brulc je bil v svoji izjavi, ki jo je prebral časnikarjem, jassen in odločen. Dejal je: "Storili bomo vse, kar lahko, da bi preprečili privatizacijo mesta. Upam, da so stvari že sedaj dovolj jasne,

nih vodov in podobne infrastrukture. To lahko pomeni, da bodo za uporabo nekaterih cest pobirali uporabnino od ljudi, ki jih bodo uporabljali; da jim bodo prebivalci stanovanjskih blokov za parkiranje vozil morali plačevati parkirnine; da jim bo občina plačevala za uporabo kanalizacije, vodovodnih cevi in podobno; da bodo preprečili vsako gradnjo, če jim investitor ne bo plačal, kolikor bodo zahtevali; da se Mestna občina ne bo mogla prijavljati na

da bo vsaj v Novi Gorici konec zgodbam o divjih privatizacijah, tajkunih, zemljiških spekulacijah, izsiljevanjih in grožnjah." Toda vsa ozadja nenavnega primera privatizacije površin v Novi Gorici še zdaleč niso znana in pojasnjena. Morda so vmešani politiki in vplivneži iz prejšnjih časov, zato bo zadeva, pravzaprav afera, kakršne v Novi Gorici in tudi drugod v državi še ni bilo, skoraj zagotovo dobila nove razsežnosti.

V tržaški Rižarni

Spomin na holokavst

Ob mednarodnem dnevu spomina na holokavst je v tržaški Rižarni v nedeljo, 27. januarja, potekala osrednja svečanost, na kateri so tako predstavniki civilnih kot cerkvenih oblasti opozorili na dolžnost ohranjanja spomina na grozote druge svetovne vojne ter nacističnega in fašističnega režima, in to predvsem zaradi prihodnjih generacij. Veliko je bilo tudi predstavnikov borčevskih

organizacij in združenj nekdanjih deportirancev v nacistična taborišča. Po polaganju vencev in krajšem kulturnem programu je prisotne nagovoril tržaški župan Roberto Dipiazza, ki je med drugim poudaril, da je svobodna in demokratična družba dolžna ohranjanje spomina na čas, ko je konkretno izvajanje nacistične ideologije izbrisalo vsako obliko vrednote, pri čemer je nacistični Nemčiji pomagala tudi fašistična Italija.

V slovenščini je spregovorila dolinska županja Fulvia Premolin, ki je poudarila, da je spominjanje na grozote holokavsta dolžnost do tistih, ki so v drugi svetovni vojni izgubili življenje oziroma so bili preganjani zaradi svojega prepričanja, vere in narodnosti. Poziv k dolžnosti spominjanja je izhajal tudi iz molitev predstavnikov katoliške in grške pravoslavne Cerkve ter judovske skupnosti. Tako je tržaški škof Evgen Ravignani v svoji molitvi v italijanščini in slovenščini opozoril na dolžnost spominjanja in spoznavanja, da ni mogoče ničesar graditi na podlagi sovraštva, krivice in nasilja. Tržaški rabin Izak David Margalit je opozoril, da je spomin potreben za zagotavljanje prihodnosti demokratičnega in odprtega sveta.

Pri nas ne ravno zelo popularen roket

Tržaška sedmerka v A2 ligi močno slovensko obarvana

Kvalifikacijski srečanja za nastop na svetovnem prvenstvu 2009 na Hrvaškem proti Belgiji in Švici, ki jih je italijanska moška izbrana vrsta odigrala prejšnji teden v tržaški športni dvorani na Čarboli, sta pri nas spet malce vzbudili zanimanje za roket. O tem športu smo pred nekaj meseci bežno spregovorili ob pregledu športnega utripa v Sloveniji in analizi fenomena odličnih moških primorskih sedmerk (Gold Club Hrpelje, Cimos Koper). Tokrat pa se zaustavimo

mih dvanajstih mesecih v upravi društva sploh sprejeli igranje ponovno v elitni A1 ligi. Zanimivo je, da je letošnja tržaška postava močno slovensko obarvana. Ne gre samo za angažiranje potrjenega trenerja Fredija Radojčiča iz Kopra in solidnega rokometarja iz Slovenije Mateja Nadoha, pač pa so v širšem izboru prisotni trije zamejski Slovenci: veteran Marko Sardoč, ki je pred leti igral celo finale za naslov slovenskega klubskega prvaka, in mlada Križana Ivan Kerpan (ponaša se že z

naši fantje pač tekmujejo za italijansko društvo, ki pa je v resnici nekakšna združena ekipa Krasa in Alabarde. Prav pred kratkim so se v klubu veselili priliva nekaterih navdušenih in perspektivnih mladih zamejskih Slovencev z našega Krasa. Dovolite izziv: mar nima zgoniški športni krožek Kras, ki ga izdatno podpira tudi občinska uprava, dovolj močno kadrovske strukturo, da bi ob namiznem tenisu spet postavila na noge roketni odsek? Zadeva je sicer delikatna, saj si naša društva že tako

pri roketu v Italiji oziroma ožje pri nas. Po dolgih letih v državnem vrhu in sedemnajstih naslovih prvaka (skorajda zaporednih) moštvo Pallamano Trieste letos prvič nastopa v drugi italijanski ligi. Elitnemu tekmovalcu se je klub predsednika Lo Duca (ki je hkrati tehnični vodja reprezentance) poleti odpovedal zaradi kroničnih ekonomskih težav. Še zadnji branitelj prvoliškega Trsta v ekipnih športih (če izvezememo Polet in Edero v manj razširjenem hokeju na rolerjih) je torej kapituliral in njegova vrnitev med državno smetano sploh ni sama po sebi umevna, vprašljivo pa je, če bi ob morebitnem napredovanju po sa-

nekaj nastopi v mladinski državni reprezentanci) ter David Sedmak. Tržaški prvoliška je sicer že veliko let najemal slovenske okrepitve in rokometarje prav iz vseh drugih nekdanjih jugoslovanskih republik (od Srbov do Hrvatov, Črnogorcev, Bosancev in Makedoncev), vendar toliko naših rokometarjev skupaj v ekipi – četudi v A2 ligi – še nikoli ni bilo. Kaj pa organiziran slovenski roketmet v Italiji? Tržaško društvo Alabarba, ki nastopa na Opčinah in igra v tretji ligi, uvršča veliko nekdanjih Krasovih članov, letos so se vrnilo celo fantje (danes že zreli) iz Slovenije, ki so svojčas igrali v Zgoniku. Za naše športno gibanje žal ta pojav ostaja neki tuje, ker

delijo vse manjše število otrok. Vendar zamisel najbrž ni bogokletna. Naši mladi bralci z Goriškega mogoče debelo gledajo, ker bi se sami bržkone sploh ne spomnili na roket, ko naštevajo moštvene panoge. Trst ima namreč bogato tradicijo, Furlanija delno tudi, v Italiji pa je tako, da je ta šport na marsikaterem področju povsem odsoten. Kot zgled bi morali celotno gibanje vleči vsaj državna reprezentanca in prva liga. Selekcija azurrov pa je že dolga leta resnici na ljubo šibka (skorajda smešna v primerjavi s slovensko) in zadnje čase ji skušajo določeno dostojanstvo priboriti zlasti naturalizirani slovenski igralci (tudi nekdanji Tržčan Michele Skatar in Istran Tin Tokič, ki je več let stanoval v Dijaškem domu Srečka Kosovela in še naprej igra za Pallamano Trieste). Preboj na SP iz ne posebnosti teške skupine se je na primer ponesrečil. Tudi državno prvenstvo pa je domena trenutnih finančnih zmogljivosti določenih okolij – umetno postavljenih na noge –, v katera jim uspe privabiti najboljše tuje. Tradicionalne velesile (med drugimi na primer Trst in Brixen) pa tonejo zaradi popolnega nezanimanja sponzorjev in skoraj nične medijske pozornosti.

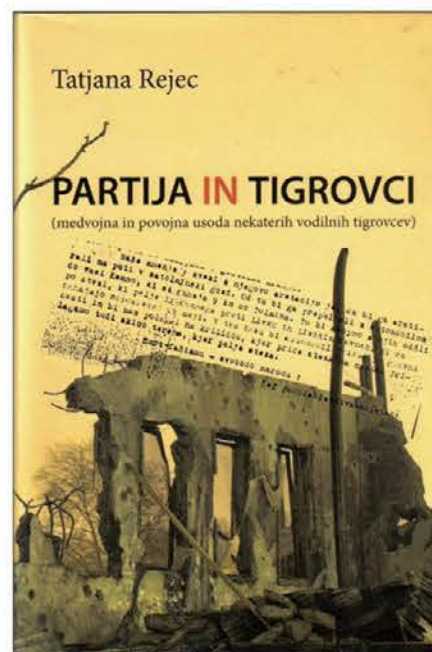
HC

GORICA Krožek za družbenopolitična vprašanja A. Gregorčič

Predstavitev knjige Partija in tigrovci Tatjane Rejec

Zgodovinske tematike so med Slovenci posebej priljubljene. Če pa zadevajo novejšo plat naše zgodovine, se to zanimanje še toliko bolj poveča. To je bilo zaznati na dobro obiskanem ponedeljkovem večeru, ki ga je organiziral krožek Anton Gregorčič in je potekal v Kulturnem centru Lojze Bratuž v ponedeljek, 21. januarja. Krožek je širši publiki predstavil knjigo Tatjane Rejec Partija in tigrovci, pri tem pa povabil v goste avtorico in zgodovinarja Petra Stresa. Uvodnemu pozdravu predsednika krožka Marjana Terpina je sledil poseg zgodovinarja Stresa, ki je orisal vsebino knjige in okvire, v katerih je nastala. Pri tem je zanimivo dejstvo, da se je Tatjana Rejec lotila zgodovinskega dela kljub svoji jezikoslovni formaciji. K raziskovanju resnice o TIGR-u jo je gnala predvsem življenjska bližina z Albertom Rejcem, idejnim vodjem te primorske tajne organizacije, ki se je borila za osvoboditev primorskih Slovencev izpod fašizma in nacizma. V srž vsebine knjige je avtorica Tatjana Rejec posegla z dolgim in izčrpnim razmišljanjem, v katerem je osvetlila odnos, ki ga je Komunistična partija Slovenije gojila do pripadnikov TIGR-a, ki so se aktivno vključili v OF. Izvajanje je utemeljevala s korespondenco med CK KPS in pokrajinskimi organi komunistične partije, ki so ohranjeni v partizanskih arhivih. Pri tem je največ pisem, ki opisujejo odnos komunističnega vo-

ditelja Beblerja do TIGR-a, še zlasti do Maksa Rejca, ki je poleti 1943 izginil. Podobna usoda je doletela še nekatere druge tigrovce, tako med vojno kot takoj po njej. Avtorica se je osredotočila na tri tragične figure tigrovcev, ki so

se aktivno vključili v delovanje OF na Primorskem. Maks Rejec, Tone Črnač in Ferdo Kravanja so se vsi že od same ustanovitve TIGR-a posvetili osvoboditvi Slovencev na Primorskem, ki so po prvi svetovni vojni prešli pod Italijo in bili pod udarom fašizma. Za isti cilj so se tigrovci borili tudi po vstopu v OF. Pri tem pa so se morali soočiti s pristopom, ki ga je KPS imela pri vodenju OF in narodnoosvobodilnega boja proti okupatorju. Močno je vodilne

partijce motilo dejstvo, da so tigrovci upali v sodelovanje z angleško vojsko ter bili prepričani demokraciji, pa čeprav z levo usmeritvijo. Kot izhaja iz dokumentov partizanskega arhiva, v tem tiči tragičnost omenjenih figur, ki so pojmovali vlogo OF z narodnostnega vidika, torej s ciljem osvoboditve in narodne združitve. Za vodstvo KPS pa je bil glavni cilj prevzem oblasti in vzpostavitev socialističnega sistema oz. izvedba revolucije. Vse drugo je moralo biti, za vsako ceno, temu podrejeno. Ovi- re ali nevarnosti je bilo treba čim prej odstraniti. S knjigo Partija in tigrovci je slovensko zgodovinarstvo dobilo nov prispevek, ki dodatno osvetljuje našo preteklo zgodovino, s posebnim poudarkom na dogajanju na Primorskem. Sicer že knjiga sama jasno kaže na potrebo po dodatni poglobitvi. Usoda TIGR-a, njegovih voditeljev in članov je tematika, ki ne zanima le zgodovinarjev. Nekaj desetlin izvodov knjige, ki so bili poslušalcem na razpolago, je skoraj v celoti pošlo že na začetku večera. Poleg tega pa je pomembno poudariti dejstvo, ki je prišlo na dan iz razprave, da je Primorcem ta zgodba pri srcu, saj je še precej sorodnikov, ki pričakujejo dostojno priznanje svojcev tigrovcev, ki so se v OF borili za ideale svobode in slovenstva, ni jim pa bil dan primeren spomin.

Čaj

ČLOVEK JE PRISTAL NA LUNI? DA, DA, NEDVOMNO...

Ko se čakanja naveliča celo Godot...

Kako deluje država, lahko ocenimo brez nepotrebnih filozofiranj. Obstajajo jasni in nedvoumni kazalci tega stanja. Ne mislim se spet spuščati na področje ozke politike, stranke in vlade so samo akterji teh procesov. Začasni, zelo začasni akterji... Vprašajte za mnenje premiera Prodijskega...

Kateri so torej ti nedvoumni kazalci? Veliko je takih, zato se bom omejil samo na nekatere primere:

1) *urejenost notranjih povezav in javnega prometa po državi*: ja, mislim na to, ko pridrvite na železniško postajo, kupite karto in nato... čakate. 20 minut zamude. Ko poteče pravi dvajset minut zamude, napove zloglasni zvočnik še dvajset minut zamude in še dvajset. In tako naprej, kot bi masovno vsi potniki bili navdušeni občudovalci teatra absurda in bi na postaji z veseljem čakali Godota. In zanimivo je, da so leta 2000 delniško družbo Ferrovie dello stato (ki torej že takrat formalno ni bila več v državni lasti) razdrobili in ustanovili še družbo Trenitalia. Saj veste, tržna logika pravi, da povečanje konkurenčnosti pomeni učinkovitejši servis. No, in ta servis pridelava vsako leto tudi do 70 ur zamude na potnika (o tem je poročala La Repubblica). Pravi rekord je postavil vlak, ki je decembra lani na progi Lecce – Rim zakasnil celih 12 ur. In da ne bi slučajno pomislili na letalski promet in družbo Alitalia. Formigoni je v prejšnjih mesecih zaripe oporekal prodaji italijanske državne družbe francoskemu partnerju, ker bi to pomenilo zmanjšanje prometa za Malpenso. Kdo pa še lahko varno potuje z Malpenso? Vittorio De Sica bi tam lahko posnel nadaljevanje svoje uspešnice Tatovi koles z naslovom Tatovi kovčeki. Saj se spomnite, kako so skrite kamere ulovile tamkajšnje zaposlene, ki so praznili kovčke potnikov... Sama družba Alitalia je po učinkovitosti

zrela za odstrel. Če namreč kupiš letalsko karto za Alitalia, moraš v pošte vzeti dejstvo, da igraš loterijo: letalo bo morda res vzletelo, morda pa boš tudi ostal na tleh... in Godota čakal na letališču in ne na železniški postaji.

2) *sistem komunikacij*: internet!!! Navidezno prosti trg, dejansko pa še vedno monopolna panoga. Internetni servis si danes lahko izbira pri najrazličnejših ponudnikih, toda zajec tiči v drugem grmu. Kabelske napeljave in logistična struktura je še vedno monopolno v lasti Telecoma (družbe, ki prisluškuje po naročilu; družbe, ki je močno prisotna na telekomunikacijskem trgu s postajo La7; it. itd.). Zato so veliki deli italijanskega podeželja (vključno z našimi občinami) še vedno na analogni 56kb povezavi, medtem ko je sosednja Nova Gorica preprejena z optičnimi kablji.

Ampak je morda internet prezahtevno področje? Vrnimo se na osnovnejše področje komunikacije, pisma in pošta. Na milanskem oddelku za razpošiljanje pošte se je nekaj zamislilo: primera se je ponovno lotil časnikar dnevnika La Repubblica in ugotovil, da je tam čez 200 ton čakajočih pošiljk, pisem, paketov in podobnega. Morda slučajno kaj pogrešate ali čakate? Kako je bila že ona zgodba z Godotom?

3) *zdravstvo*: če so v prejšnjih primerih zgodbe paradoksalne in na meji butalskega, so v tem primeru žalostne. Corriere della

Sera je omenjeno tematično obdelal leta 2004. Po podatkih milanskega dnevnika naj bi vsak dan zaradi slabe zdravstvene preskrbe in oskrbe umrlo 90 ljudi. Brez besed. Med zadnjimi je bil primer v Vibo Valentii (Bazilikata), ko je moški, star 80 let, 4 ure čakal na oddelku prve pomoči, ker v bolnišnici ni bilo prostora. Revez je med čakanjem umrl. Že spet... čakanje!!!

Andrej Černic

HOKEJ IN LINE

A1 liga: Modena - Polet Kwins Zadruga kroška banka 6:4

NAMIZNI TENIS

Ženska A2 liga - play-off: Kras Zadruga kroška banka - Asola 4:2

NOGOMET

Elitna liga: Juventus - Manzanese 1:0, Vesna - Palmanova 0:1

Promocijska liga: Santamaria - Kras Koimpex 0:0

1. amaterska liga: Primorac - San Sergio 2:2, San Canzian - Sovodnje 2:4, San Giovanni - Primorac Interland 2:0

2. amaterska liga: Breg - Zauile 1:0, Zarja/Gaja

- Chiarbola 1:2

KOŠARKA

C liga: Montebelluna - Bor Radenska 64:80

C2 liga: Geati Basket Time - Jadran Mark 58:69

D liga: Kontovel/Sokol - Breg 69:81

ODBOJKA

Moška C liga: Soča ZBDS - Val Imsa 3:2, CUS - Sloga Tabor Teletiva 0:3

Ženska C liga: Sloga List - Volleybas UD 0:3

Moška D liga: Olympia Tmedia - Fincantieri 3:0, San Quirino - Sloga 3:1

Ženska D liga: Cordenons - Bor/Breg Kmečka banka 3:0, Fiume Veneto Gavalley Kmečka banka 3:2, Reana - Kontovel 3:0

Kako izgubljajo svoj čar naše vasi

Naj ostane Kras..... krasen

Pred nedavnim sem obiskala hrvaško obmorsko mesto Rabac, kjer sem zadnjič bila pred desetimi leti ali več. Verjemite ali ne, ko sem se s planote vozila proti morju, me je

gradijo, sploh ne spadajo na Kras) in dokler nisva v tisku prebrali o meganaselju pri Tomaju, o množičnih gradnjah ob robu Platinine in o tem, da teče pravzaprav v naših občinah živahna razpra-

ske družine, predvsem za mladi- no, so povsem nedostopne, tako da si tudi tisti, ki bi radi ostali v rodni vasi, tega ne morejo več privoščiti. Tako mlade slovenske družine odhajajo, prihajajo pa bogati tujci, predvsem Italijani, ki se tu naselijo za stalno ali ne- premičnino kupijo za počitniško hišico. No, sicer je med njimi res veliko zamejskih Slovencev, ki se skušajo s svojim doprinosom tu- di aktivno priključiti v vsakdan- matične domovine, mnogo pa je tudi Italijanov, ki jih je sem priva- bila večja ponudba, mir ter lepo-

ta kraške pokrajine. Med temi sa- ma poznam veliko takih, ki so hišo kupili z namenom, da bo njihovo življenje in življenje njihovih otrok še vedno potekalo v večji meri v rodni Italiji, slo- venščine pa se sploh ne mislijo učiti, bodisi, ker so za to preleni, bodisi zaradi prepričanja, da jim tega ni treba storiti, ker jih itak vsi razumejo. No, življenje brez prave integracije pa je negativno, tako za prišleka, ki ne ve več, kje je v resnici njegov bivalni pro- stor, ali bolje, kje mu je dom, kot za celotno vaško skupnost. Vas,

kjer ljudje niso med seboj poveza- ni in jih ne zbližujejo skupni in- teresi, bo namreč težko rasla in se razvijala, ostala bo na robu živo- tarjenja. Cena, ki jo bomo Slovenci plača- li za nekaj dobro prodanih nepre- mičin, pa bo vsekakor velika. Kras, tista prelepa pokrajina, ki je značilna za tale jugozahodni del Slovenije, bo izgubil svojo lepoto ter svoje naravne in arhitekton- ske značilnosti, izgubil bo tisto prvobitno privlačnost, zaradi ka- tere je pravzaprav sem prišel tudi marsikateri tujec. Medtem ko bo-

mo mi, romantični sanjači, za- man iskali tiste poznojesenske trenutke, ko so vinogradi rdeči kot kri in burja zavija po samot- nih kamnitih poteh, se bo mar- sikateri tuj obiskovalec zaman spraševal, kje so tisti kamniti por- tali in tiste strnjene vasi sredi vi- nogradov, ki so bile na zgibankah tako privlačne. In sosedov sin, ki smo ga imeli tako radi, ker je bil vedno vljuđen in nasmejan, se bo po poroki odselil v dolino, kajti denarja bo premalo, da bi si mla- da dva kaj kupila v domači vasi.

Suzi Pertot

kar kap zadela, ko sem gledala pobočje nad čudovitim zalivom, ki je popolnoma zazidano z večji- mi ali manjšimi stanovanjskimi zgradbami. Kje pa živijo tile ljudje, saj še toliko prostora ni- majo, da bi si pred hišo postavili ležalnik! Res so, potem ko so se tujci začeli zanimati za nakup ne- premičnin ob hrvaškem Jadranu, našo bližnjo sosedo tako pozida- li, da v raznoliki barvani cement- ni gošči skoraj ni več razpoznavni starih mestnih jeder. Nepremič- nine prodajajo sosedje ob vsakem koraku, tudi na tržnicah, cene, ki so še pred leti rastle v ne- bo, počasi padajo, nihče pa še se- daj ne ve, kolika je resnična vred- nost teh na hitro zgrajenih, več- rat precej neokusnih počitniških stanovanj. Hrvaška obala pa dan za dnem izgublja svojo prvotno podobo in svoje značilnosti, zara- di katerih je bila pravzaprav biser Sredozemlja. Podobna postaja najbolj poceni turističnim sre- diščem, tistim, kjer se hiše zlivajo z obzorjem, kjer se ljudje kopajo na plažah brez neba in brez dre- ves. Pred kratkim je hrvaški novi- nar v nekem istrskem dnevniku pozival oblasti, naj pač spre- menijo državno himno. Lijepa naša je pač postala Lijepa njihova, kaj- ti Hrvati so svojo lepo domovino razprodali za denar.

Še pred kratkim sem bila pre- pričana, da se nekaj podobnega moji prelepi Sloveniji pač ne mo- re zgoditi. Kje pa, saj smo Slove- nci do ušes zagledani v lepoto naše domovine, saj smo po duši vr- tičkarji in pohodniki, poleg tega pa nas je malo, samo milijon je pisal Kosovel, no sedaj že dva, s priseljenci. Prostora pa je na tej čudoviti zemlji čisto za vse, pa še ga je na voljo, da si tu pa tam naši otroci zgradijo lično hišico. Tudi moja prijateljica arhitektka, ki je obenem tudi moja sosedka, je bila vedno o tem prepričana. "Veš, ko se zapeljem na italijansko stran Krasa, " mi je nekoč povedala, "mi postane kar tesno. Kako so te vasi grde, izgubile so vse arhitek- tonske značilnosti Krasa, sam kič, same lože, same vrstne hiše, pa široki balkoni, ki za to naše po- dročje sploh niso značilni. Če bo- mo znali mi Slovenci obdržati naše vasi take, kot so, ter jih bo- mo obenem skrbno obnavljali, ovrednotili stara jedra in na novo naselili opuščene domačije, bo ta naš Kras pravi arhitektonski in naravni dragulj v srcu Evrope. " In sva upali in verjeli v to, dokler se niso v okolici Divače pojavile prve vrstne hiše (naj povem, da vrstne hiše, vsaj take, kot jih sedaj

va o pozidavi Krasa. "Ne bojo jim dovolili graditi, saj ne morejo, pa še Tomaj, ki je taka lepa vas, pa jo že od daleč zagledaš, cerkev pa zvonik pa vas, čisto strnjena, na- to nekoliko bolj razkrojena sre- di vinogradov in travnikov, " je bil prepričan neki mlad fant. Žal kaže, da je ob denarju človek večkrat slep, da ob žvenketu utih- ne glas srca. Marsikdo je pre- pričan, da je gradnjo pametno uresničiti, da je mogoče brez hujših posledic kar iz dneva v dan graditi ob vasi novo naselje, ki naj bi po številu prebivalcev ce- lo prekašalo obstoječo vaško sku- pnost. Saj nam vsaka zdrava pa- met pravi, da je to pregrob poseg v okolje!!!

Kdor pozna italijansko stvarnost, ve, da se je tako gradilo v Devinu in Sesljanu. Majhni vasi, morda nekdanj najlepši vasi, ki sta s kraških skal gledali na Tržaški za- liv, sta v nekaj letih zrasli v veliki naselji vrstnih hiš z novimi cesta- mi in novo infrastrukturo. Hiše so po večini pokupile mlajše ita- lijanske družine iz Trsta, ki pa so ohranile navezanost na mesto. Tam je bila služba, tam so bili starši, sorodniki, prijatelji, pa še otroci so hodili v mesto k raznim popoldanskim izvenšolskim dejavnostim. No, tako je nastal moderni Sesljan, kjer so se prvot- ni prebivalci porazgubili med prišleki, izumrlo je vsako kultur- no življenje, še prave vaške gostil- ne Sesljan ne premore, kaj šele društva ali pevskega zbora. Naj- večji absurd je, da vas, ki postaja že mestece, nima niti cerkve, ljudje se med seboj ne poznajo, in kdor je tam živel, ve, da je Se- sljan postal nekako prenočitveno naselje, kraj, od koder ljudje odhajajo zgodaj zjutraj, vračajo pa se samo spat. Seveda je ob tem vas izgubila narodnostno identi- teto, z žalostjo je treba priznati, da to ni več niti kraška niti slo- venska vas. In tistih nekaj do- mačinov, ki tu še živijo, vedo po- vedati, da je imel nekdanj Sesljan dušo. Duša mu je bila predvsem morje, tisto morje in tisti pristan v zalivu, kjer so imeli domačini svoje barke, saj so se ob kmetijst- vu, ki ga sedaj ni več, ukvarjali tu- di z ribolovom.

Zavedati se moramo, da je vsak večji poseg v okolje poseg, ki ga ni mogoče več izbrisati in da se naš teritorij razvija enosmerno, se pravi, da poti nazaj ni. Na slo- venskem Krasu so cene v zadnjih mesecih blazno poskočile, tako je cena zemljišča ali novogradnje že višja, kot so cene za nepremični- ne na italijanski strani. Za sloven-

PODPIRAJ NAŠ TISK

JANUAR mesec katoliškega tiska

RASTI SKUPAJ

Književne kulture ne ustvarjajo samo pisatelji – ustvarjalci, ampak nastaja le ob skupnem sodelovanju vseh narodovih plasti, ob njihovi moralni podpori, ki se kaže v zanimanju in ljubezni, ter ob materialni podpori v obliki kupovanja knjig. Vsakdo bi se moral zavedati velike resnice, da kdor podpira domačo knjigo, soustvarja zgradbo slovenske književnosti, znanosti in umetnosti.

France Vodnik